

Athanase Belapeire

KATEXIMA LABÜRRA

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoaren irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *Catechima laburra eta Jesus-Christ goure
Ginco Jaunaren eçagutcia, salvatu içateco*, Athanase
Belapeyre (Jean Jouis Davanten edizioa).
Euskaltzaindia, 1983.

<http://klasikoak.armiarma.com/>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/egileak/00710.htm>

BELAPEYRE (Athanase)

**Katexima labürra
eta Jesüs-Krist gure Jinko jaunaren
ezagützia, salbatü izateko**

Züberoa Herriko üskaldünen egina,
Athanase Belapeyre, hanko jaun ofizialaz,
eta Sorhoetako erretoraz.

Lehen partia

*Haur da Bethiereko Bizitzia, zihaur ezagüt
zitien Jinko egiazko eta Jesüs-Krist zük egorri
düzüna. Dio Jondane Johanek.*

c. 17. v. 3.

Pauben, Jerome Dupoux, inprimatzaliaz egina.
M. DC. XCVI.

DECLARATIO

SERMONUM TUORUM ILLUMINAT

et intellectum dat parulis
psalmo 118

ATHANASE DE BELAPEYRE, Prêtre Bachelier en Théologie, Curé de Chéraute, et Official de l'Evêché d'Oloron au pais de Soule, Province de Guienne. SALUT, aux fidèles en nôtre Seigneur JESUS-CHRIST. Sur ce qui nous a esté représenté par Maître Pierre de Chamalbide, Prêtre Curé d'Abense, et Substitut du Promoteur au présent pais, que comme les premières instructions qui se donnent à la jeunesse, font en elle une impression d'autant plus forte et plus profonde, qu'elle conserve encore son innocence baptismale, et n'est point gâtée par la contagion des maximes du temps: Ce qui fait que les jeûnes enfans retiennent d'ordinaire, pendant tout le cours de leur vie, quelque teinture des premiers enseignements qu'ils ont reçûs; rien ne peut contribuer d'avantage à la conservation de la pureté de nôtre Religion, et à la réformation des

mœurs, que l'établissement des petites écoles sous la sage conduite des bons Régens; c'est pourquoi l'Assemblée Générale de Melun, a Ordonné au Titre 38. de *Ludi Magistris*, conformément au Concile de Latran, qu'il y sera pourveu incessamment, et par l'edit de 1606, art, 14, les Maîtres d'Ecole des Villes ou villages doivent être aprouvés par les Curés des Paroisses, ou par ceux qui ont droit d'y nommer; enfin il a esté prescrit, que les Supérieurs Ecclésiastiques pourvoient aux plaintes desdits Régens; Que les Ecoles des garçons seront tenues par des hommes, et que celles des filles seront régies par des femmes, ou filles qui seront examinées par l'ordinaire, par lettre écrite à Monseigneur l'Evêque de Poitiers, par le Roy Louis XIII. du 5. Décembre 1640. en exécution de laquelle il donna son Mandement, pour faire observer dans son Diocèse le contenu en icelle, le 7 Janvier ensuivy: Et il est constant, que la connoissance de ces petites Ecole appartient à Messieurs les Officiaux, d'autant que la Cour Souveraine de Salins, et le Présidial de la Rochelle en ayant voulu prendre connoissance, il leur

fût défendu par Arrêt du Conseil d'Etat du 16. Octobre 1641. de plus connoître de telles matières, lesquelles furent renvoyées à Monseigneur l'Evêque de Saintes, ou son Official. Et il a été ordonné en forme de Règlement pour le Diocèse de Cahors, par Arrêt du Conseil d'etat du 20. Août 1668. que défenses soient faites aux Officiers de Justice des Ressorts des Parlemens de Toulouse, et de Bordeaux, et même aux Parlemens de connoître des Ordonnances des Supérieurs Ecclésiastiques, sur le fait des petites Ecoles, s'y ce n'est par les voyes de droit, á peine de nullité; et la même chose a esté jugée pour le Diocèse d'Autun, par Arrêt du Conseil d'Etat du 12. Mars 1669. avec défences aux Parlemens de Paris, et de Dijon, de connoître de ce que dessus, tous lesquels Réglemens sont rapportés dans les Tomes des mémoires du Clergé de France. Et pour suporter cette charge Locale, Monseigneur de Bezons, Conseiller d'Etat de Sa Majesté, & Intendant en Languedoc, ayant réglé par son Ordonnance du 29. Août 1665. l'établissement des maîtres d'Ecole aux Diocèses de Viviers, Vienne, Valence, & le Puy, pour l'instruction de la

jeunesse, à la Requête des Syndics du Clergé, aux dépens des Communautés; le Roy ayant approuvé & autorisé ce Règlement, conformément à iceluy, il a ordonné par Arrêt du Conseil d'Etat du 18. Septembre au dit an 1665. que les Jurats des Paroisses présenteront dans huitaine aux Supérieurs Ecclésiastiques des maîtres d'Ecole, capables de l'instruction de la jeunesse, lesquels lesd. Jurats seront tenus de payer. Sa Majesté leur permettant en droit soy, d'imposer pour cet effet sur les contribuables de la Paroisse, jusqu'à la somme de cent liv. pour être employée ausd. maîtres d'Ecole sans divertissement, & à faute par eux de faire ladite nomination dans le teins de huitaine, & icelui passé, permet Sa Majesté à l'ordinaire, d'établir dans les lieux que besoin era des maîtres d'Ecole, qui seront payés par lesd. Jurats, de la somme cy-dessus, & en cas de refus, ils seront contraints par toutes voyes. Cette police tres importante au bien de la République Chrétienne, a paru si juste à Monseigneur l'Evêque d'Oloron Diocésain, qu'il a enjoint par ses Ordonnances Synodales de l'an 1686. au chap. 5. à tous les Curés, de faire en

sorte qu'il y ait dans leurs Paroisses deux Ecoles publiques pour instruire la jeunesse, s'il est possible, l'une pour les garçons, & l'autre pour les filles, & qu'elles soient pourvues d'un Régent, & d'une Maîtresse capables, de bonnes moeurs, et d'une vie irréprochable, qui leur enseigneront principalement à prier Dieu, & la Doctrine Chrétienne; & bien que par la grâce de Dieu, il y ait certains Curés zélés au présent païs, qui tiennent la main à l'observation de cette sainte institution, & qui même font réciter le Catéchisme dans leurs Eglises chaque Dimanche, tant pour les rendre hardis à la publication de nos sacrés Mystères, & à les mieu retenir en mémoire, que pour les insinüer doucement à leurs auditeurs, qui n'ont pas été instruits en leur teins ausquels devoirs publics, tous les Pasteurs demeurent également obligés par les Saints Décrets, & par le titre 2. desd. Ordonnances du présent Diocèse au chap. 1. Néanmoins, par une négligence criminelle, la plupart des Curés dudit païs obmettent toujours de répandre ces consolations salutaires à leurs peuples, parce qu'ils n'ont jamais eu le soin de faire établir des Maîtres d'Ecole

dans leurs Paroisses, pour disposer d'avance les enfans chaque semaine d'apprendre la Catéchisme, distribué pour le Dimanche en suivant, pour le réciter publiquement dans l'Eglise. Ainsi ces saints exercices familiers si nécessaires demeurant malheureusement assoûpis en la plupart des Paroisses. A CES CAUSES, & ce requérant led. Substitu du Promoteur, Nous avons ordonné, au conformément au susd. Arrêt du Conseil d'Etat du 18. September 1665. tous les Curés du présent païs de Soule, feront incessamment établir chacun en droit-soy, par la voye du droit, un ou deux Régens d'Ecole, de la qualité requise, selon la portée, & situation de leurs Paroisses, pour l'instruction & éducation des enfans dans la crainte de Dieu, & la connoissance de ses Saints Mystères, compris au Catéchisme du présent Diocèse, que nous avons composé en langue Basque, vulgaire du présent païs, au dépens de chaque communauté, & dont il sera convenu par des expédiens Charitables, à peine de suspens des fonctions de leurs saints Ordres, & ils obligeront les enfans de leurs Paroisses à réciter publiquement, étans bien rangés, les garçons

séparément des filles, par demandes & réponses, le Catéchisme réglé pour la semaine, dans leurs Eglises, au moins tous les Dimanches immédiatement après le Prône ou à la fin des Vespres, le tout à l'assistance des Curés, ou Vicaires, sous pareille peine de suspense à *sacris*, & d'y être autrement pourveu par Nous à leurs dépens ainsi que de droit; ensemble des Régens, auxquels nous enjoignons sous peine de destitution de leurs fonctions, de veiller assidüement, à ce que leurs disciples prient Dieu matin & soir à genous; qu'ils les disposent à recevoir dignement les saints Sacremens fréquemment, à proportion de leur âge, qu'ils tâchent de leur faire ouïr tous les jours la messe, & qu'au moins tous les jours de Dimanches, & Fêtes, ils ne manquent pas de satisfaire à ce devoir, & les accoutument à assister dévotement à toutes les Processions, aux Messes solennelles de la Paroisse, & aux Vespres: Enfin qu'en toutes choses, ils travaillent avec plus de soin à leur avancement spirituel, qu'à l'étude des lettres; & pour toutes ces fins lesdits Régens seront obligés ainsi que de droit, de prendre chacun du Supérieur Ecclésiast-

tique ses lettres d'approbation d'année en année, qui leur seront données gratis suivant les saints Décrets, pour continuer leur exercice l'année suivante, s'ils ne s'en sont pas rendus indignes, rapportant chaque année une attestation de leur bonne vie & moeurs, signée du Curé, & Jurats du lieu de leur résidence; & nôtre présente ordonnance sera exécutée nonobstant oppositions & appellations quelconques & sans y préjudicier, comme s'y agissant de discipline, & de chose réglée par Sa majesté & pour son exacte observation en tous ses chefs, Nous enjoignons audit substitut du Promoteur, ensemble au Syndic du Clergé du présent pais, d'y veiller incessamment, implorans même pour son exécution s'y besoin est, le secours du bras séculier, & nous exhortons tous les Sieurs Magistrats qu'il apartiendra, par l'intérêt qu'ils sont obligés de prendre au bien public, & à l'éducation de la jeunesse, de tenir la main à l'exécution des présentes, & pour les signifier à tous ceux qu'il conviendra, Nous commettons le premier des Prêtres, ou Clercs Tonsurés, & à leur défaut en aide de droit un Officier de Cour laye

Donné à Mauléon le 27 May 1693.

BELAPEYRE, Official
CAMALBIDE Prêtre, Subst. susdit
DE BISQUEY, Comis Greffier

IMPLORATION DU BRAS SECULIER

**A messieurs, les juges
du Siège Royal de Licharre**

Supplie humblement Me. Pierre de Chamalbi-
de Prête Curé d'Abense, & Substitut du sieur Pro-
moteur, au présent pais de Soule, disant qu'en
exécution des Saints Décrets, Ordonnances
Royaux & Satuts
synodaux du présent Diocèse d'Oloron. Il a été
ordonné par une ordonnance rendüe par le Sr.
de Bélapeyre Official de l'Evêché d'Oloron au
présent pais le 27. May 1693. que tous les Curés
dudit pais feront le Catéchisme chacun dans sa
Paroisse, au moins tous les Dimanches de cha-
que année, & qu'ils feront établir un, ou deux

Régens d'Ecole de la qualité requise, por l'instruction & éducation des enfans dans la crainte de Dieu, & la connoissance de ses saints Mystères, compris du Catéchisme de ce Diocèse, & réduits par ledit sieur Official en langue vulgaire Basque pour ledit pais, aux dépens des Communautés, chacune en droit soy, & qu'ils obligeront les enfans de leurs Paroisses à réciter publiquement, étans bien rangés, les garçons séparément des filles, par demandes & réponses, le Catéchisme réglé pour la semaine dans leurs Eglises, immédiatement après le Prône, ou bien après la fin des Vespres suivant la prudence des Curés, sous peine contr'eux de suspense à *sacris*, & autres portées par ladite ordonnance, à l'assistance desdits sieurs Curés, & des Régens, à ces fins qu'aux termes des ordonnances Royaux, & des Arrêts du Conseil d'Etat, singulièrement de celui du 18. Septembre 1665. chaque communauté dudit pais payera annuellement les gages desd. Régens, ainsi que de droit; le tout exécutoire nonobstant oppositions & appellations quelconques, & sans y prejudicier; comme s'y agissant de discipline, & de chose réglée cydevant par Sa Majesté, & confirmée de nouveau

par l'Edit du mois d'Avril dernier 1695. art. 25. aussi-bien que par l'Arrêt du Parlement de Navarre du 23. Septembre 1694. donné à la Requête de Mr. le Procureur Général du Roy, portant que tous les Manans & Habitants des Villes, & lieux du Ressort de la Cour chomeront les jours de Dimanches, & Fêtes commandées par l'Eglise, et enveyeront leurs enfans aux Catéchismes qui se font dans les Eglises Paroissiales, à peine de cinq sols, pour chaque contravention, conformément aux ordonnances, & ordres de Sa Majesté. Et bien que le suppliant chargé de veiller à l'exécution de la susdite ordonnance dudit sieur Official, l'ait fait signifier à Jacques d'Aroix, Jurat & député de la Paroisse de Chéraute audit païs de Soule, par Exploit du 30. May audit an 1693. fait par de Béhéty Bayle, duement contrôlé par Morlet Commis Greffier, afin que les Habitans de lad. Paroisse de Chéraute eussent à y satisfaire, néanmoins ledit Jurat ni ses successeurs n'ont tenu aucun conte d'y obéir, non plus que ceux de diverses autres Paroisses dudit païs; mais comme les Saints Exercices des petites Ecoles sont partout la pépinière du Christianisme, & sont d'une nécessité indispensable & de droit, le

suppliant ne peut plus dissimuler leur obmission. CE CONSIDERE, & veu les susdites Ordonnances & Arrêts. Il vous plaise de vos graces, ordonner à tous les Jurats députés, & à leur défaillance, aux Marguilliers des grandes oeuvres de chaque Paroisse du présent païs de Soule, & ainsi députés nés d'ancienneté desd. Paroisses, de faire établir & gager incessamment des maîtres des petites Ecoles, & même des maîtresses s'il est possible, les tous de la qualité requise, & dans la forme telle que de droit, sur tous les contribuables de leurs Communautés, lesquels elles entretiendront continuellement & à perpétuité par les voyes convenables qu'ils aviseront, & conformément aux Arrêts du Conseil d'Etat, le tout sous les peines portées par l'Arrêt de la Cour du susd. jour 23. Septembre 1693. & ce nonobstant oppositions & appellations quelconques & sans y préjudicier, attendu le privilège de la matière; sans préjudice auxdits Jurats & Marguilliers d'unir s'y besoin est les petites Paroisses voisines, pour fournir plus commodément aux frais de l'entretien de leurs Régens; & en cas de contravention auxdits Réglemens, permettre au suppliant d'en faire informer, pour y être pourveu, ainsi, que de

droit, mêmes es particulier contre lesdits Jurants & Marguilliers, & pour faire tous Explois, commettre le premier des Officiers de Justice, & ferès bien.

CHAMALBIDE, Substitut du sieur Promoteur.

Soit montré au Procureur du Roy pour ses Conclusions veües être ordonné ce qu'il appartiendra, à Licharre le dixième Novembre 1695.

HEGOBURU.

Le Procureur du Roy n'empêche les fins requises par le sieur suppliant, & en cas de Contravention ausdits Réglemens de la part des Jurats ou députez des lieux, Requierit ledit Procureur du Roy, ordonner qu'il en sera informé par devant la Cour Royale de Licharre à nôtre jonction. A Mauléon le 12. Novembre 1695.

C. DE COSTERE, Procureur du Roy.

Soit fait suivant les Conclusions du Procureur du Roy, à Licharre, ledit jour 12. Novembre audit an 1695.

HEGOBURU
DE CAZENAVE, Greffier

Les Ordonnances sus écrites ont été signifiées le mois de Décembre mil six cens nonante

cing, à tous les sieurs Curés, & Jurats dudit Païs de Soule, par d'Ossinchipi Sargent Royal, à la requeste dudit sieur Substitut.

KATEXIMA LABÜRRA

ETA JESÜS-KRIST GURE JINKO JAUNAREN

EZAGÜTZIA, SALBATÜ IZATEKO

Dio londane Ioanek c. 17 v. 3

Athanase Belapeyre apez, Theologian baxel-
lier, Züberoako ofizial eta Sorhoetako erretorak,
herri hontako erretor, bikari, eta Jinkoaren beste
haur hon orori grazia eta bakia dela zieki Jesüs-
Krist gure Jauna ganik.

Espiritü Sainiak elizako artzañak mehatxa-
tzen ifernüko penez, kargütan dütien arimak
bethi eskolatzen ezpadütie, bena bai bere oge-
nez üzten galzera; segür delakoz Jinkoaren legia
erakasten ezterienek, eta haien gaistokeriak ez
gaztigatzen, bere ixil egoitiaz jagoitiko gal era-
ziten dütiela, eta bestañik perestüki bizirik ere,
erakatsi gabez damü haboro egiten derie, ezi ez
huntarzün bere egite honez.

Hartakoz Jinkoak Amos profetaz jenter egiten
derien mehatsürik handiena da, üziren dütiela
ez ogiz eta hurez, bena bai bere hitz saintiaren
gosian eta egarriaz galzera: honek berak haspe-

reneki erran erazi derio Jeremia profetari, haurrek ogi galthatü die, bena ezte ediren hura eman derienik baita Saint Ambroise apezküpü handiari *si non pavisti, occidiste*, bazkatü ezpadük, hil erazi dük, piztü baitü Trentako Konzilio Jenerala, manatzera pena ezpiritual handiennen pian, erretor eta beste arima kargüdüner, gütienna igante eta besta handienez khristiak Jinkoaren hitzaz hazditzzen, zoin baita haren haurren ogia eta Zelüko bazka haien salbatzeko. Hoiendonon gure jaun apezküpiak bere aitzinekoen herexa saintier jarraikirik berrizki nahi dü, aitzinera erretorek igante güziez egin dezen pronoa; eta igante eta bestez erakats dezen kathexima goizan pronoarene ondoan; edo bezperetan, hobekien üdüri zaikeien bezala: eta noizik behin predka, güziz besta handietan, zointara berak ezin hel badite, zombait beste apez iakinsü bere lekhütan minza erazi dezen. Orotrat ere hain osagarrisü den manü haur gure azken Sinodoetan agertü eta iakin erazi zaizielarik, baita gük bat bederari hel erazi lege hori, bihotz min handi bateki ikhusten dügü, batziek bekhan eta hera-

bereki kathexima erakasten diela, eta bestek eztiela hura behinere aipatzen.

Hartakoz Züberoako jüje espiritual bezala ordenatzen dügü herri hontako erretor, edo bikari orori, Jesü-Kristen dotrina üskaraz erakats eta enthelega erazi diezen bere Parropiakoer, gütierna igante oroz, mezako gihaurek aspaldian üskaraz egin deriziegün pronoareen ondoan; edo bezperetan, salbü üdüri baitzaizü hobeki datiala haren erraitia pronotik landan, jentiak elizatik hürren daudian lekhietan, zointara arrastiritan ezpaititake hel; hori ordenü sakristen eginbidetarik interditürrik egonen direla penaren pian *ipso facto*; hirur igantez ondozki egiten ezpadie hura. Zoin herabeztien gain, hura beste apezeez eraginen baitügü: eta orok kathexima emiki eta debotki erakatsiren die, popüliaren flakezia egarten diela, eta aitzineko astetik, argitü behar deritzen egia saintiak Jinkoaren aitzinian adaltüren, lehenik bere arimaren hazteko, gero bester zinezago har eraziteko.

Eta amorekatik üskaraz onsa ezin mintzatzia-
ren penak gibel etzitzen, ez herabezti: nola ere haboroek ezpaitüzie hon ediren herri hontako

apez gazte batek gütiz honat üskarala ützüli dian katexima, eta ezpaitzireie hartzaz zerbüttxatzen: segür ere baita, ezagützen ezpagünü haren egiliak Teologian iakite zian beno gehiago, onsa egin nahia ziala, Jüstizia garratzian ediren günü-kiala, haren lanaren bai dotrinan, bai üskaran hitz gogor, baita huts uste gabian egin dütian hanitz; zoin hontarzünez aipatü gabe üzten baitütügü, bere lanian bere izena gorde diana, damü gütiagoreki bara dadin.

Bena ene aurhide karioak, zier emaiteko katexima, fedia azkar egarten dian berri baten üskara ihian eta argian, hogeï eta hamar urthez honat gure artzain eginbider ahalaz onsa iarraitikiak ürgatzi gütian bezanbat eta orori mulde labür xahü bat hel dakizien; gibel oraikoz üzten dügülarik, gure Sorhoetako parropian hanitz urthez erakatsi dügün Jesús-Kristen dotrina lüzaz eta barnago: orai hobeki nahiz, iakite gaben eta gazten espiritiak, esta orhitziak bortxa eztitian, gomendatzen deriziegü zerbüttxa ziteien, zein ürgazteko eta kozenzien arhinzeko ager dereziegün katexisma labür hontzaz, zoin onhezten badüzie, argian horrek gogatüren gütü emaitera

herri honi, zombait beste lan, haren hobena gatik adelatzen dügüna, Jinkoak hala nahi badü, besta saintietan gaiñen.

Berhala Jinkoarenpartez aholkatzen dütügü herriko güziak, zahar, gazte, txipi eta handiak, hanbat hiri bildü nola bazterretakoak, jin ditian katexima saintiala, eta bereki ahalaz hontara erakhar ditzen bere haur, mithil eta neskatoak, amorekatik ikhas ditzen fede katolikak dadüzkan egiak; nola onsa bizi bear dien, Jinkoa othoitü, kofesatü eta errezebitü.

Gomendatzen dügü jaun patron, jüje, eta zinegotzi herri hontako güzier, nork bere lekhietan eskü etxek dezen, kateximaren erran ore-nian bat bedera hartara doen, berak ere han ikhusten dütiela; debetatürrik langitia, iokiak tehernak; güziz Meza, Ofizio, eta katexima saintiak erraiten direno; elizak, eta gure errege jaun-ek manatü dütien penen pian.

Erretor eta bikariek biziki eskoleraziren dütie bere parropietako haur gaztiak, txipizaroan ihiki ikhas, eta hartia hobeki bethikoz begiratzen ahal dielakoz. Hala gure jaun apezküpiaren ordenan-zen arau, nork bere parropietan, ororen eskola

bat ezar ezaziren die ahalik sarriena, zöñez arranküra berhezi bat ükenen baitie bere erreto-rietako eginbidek lekhü derieno, auher eztaudian, nontik sortzen baitira bizioak; edo beste eskola bürzagi onsa ikhasi, bizitze honetako, elizako jabez onhetsi datian, bati eraginen: baita ahalaz ezaziren berhez neskatilen, serora edo beste bürzagisa berhalakoak: zoin saristatü baitirate parropiaz, gure errege jaunaren, haren Konseillüko, eta intandanten erregla honen arau.

Erretorek ardüra ikhusiren dütie eskolak, iakiteko errejentak bere eginbidetan diratiane. Eta parropia txipiek ezpadie indar aski errejent bederaren etxekiteko, elizako gehienez lagüntürik, hurak algargana ezaziren dütie, ooren gain arteko errejent baten ezarteko.

Errejentek astekal haurrer erakatsirik igantian erran behar dükeien katexima, bethi lagüntüren dütie hartara, haien gogoz onsa erraitera ürgazteko. Eta hura, erran urhentü datianian, bere igante señharatien arau berriz has ezaziren derie, aski iakinsü diratiano.

Erretor eta bikarier debetetzen deriegü, ezitzen har egüz aita, ez ama hurren batheyietan,

fedezko püntü gehienak, *Pater, Abe, Kredoa* Jinkoaren, eta elizaren maniak eztakitzenak, kate-ximala ere eztabiltzanak. Eztagien haien ere ezkonzeko kridarik, ütsüeri hartan daudiano.

Kateximaren erraiteko, mithilkoak eta neskatilak berhezirik, althe bederatan izanen dira, algarri galthatzeko eta ihardesteko eztiki herabegabe, aitzineko astian ikhasi dükeien lekzioniarren: amorekati Jesüs-Kristen graziaren ezni hazirik, hurak baita zaharagoek hyer onsa behatüz ikhasirik eztakitzenak, güziak azkar ditian, gañelako misterioen predikü saintietan enthelegatzeko.

Orano erretorek ezagüt eraziren derie aita amer, bürzagi bürzagiser bere haur eta zerbüttxariak onsa eskola eraziten badüztie, lehenik haien iakitiaren frütia berek gozatüren diela; zeren Jinkoaren legiak ikhasirik, haren zerbüttxari hobe baitirate, hanbatenaz emiago eta bere peko baitüküye.

Orothan gainti ene anaie maitiak, ezakhit hain behar, nola ürri den lan hontan, ezi horren sari Zelüko gloriaren khoroa badükezie; eta halaz baizik, Jinkoak eskietan ezari deritzien ari-

mez, kontü honik eztereiozie emanen. Hori Jon-dane Paulek manatzen derikü hitz hoiez, jarraik akio irakurtziari, exortazioniari, eta erakastiari.

Azkenekoz Züberoa herri hontako promotora manatzen dügü, iratzarriki orotan balia erazi dezan lege haur, bestela honen hautsliak gazti-gatü izanen dira zinez khorte espiritualian: salbü Üztaila, Agorrila, Ürrieta hilabetetan, noiz baitira lür lanen lehia bizigarriak. Eta hobeki oro eginbi-de honzaz orhit ditian, erretorek urthekal pronoarenen ondoan, ordenanza haur goraki irakurtüren die domi seinthoreren bi ondoko lehen igante-tan. Hoiek manatü dira Mauleko hirian Ürrietaren hogeigarren egünian 1695.

Belapeyre, ofizial

INDÜLJENZIAK

bethikoz eman dira Pie V. eta Gregoire XIII. Aita saintiez kateximaren ohoretan.

1. Ehün egüna: Haur, zerbüttxari eta gañelakoak kateximala jin eraziten dütenier.

2. Zazpi urtherena: hartara besta egünez haien erakharler edo erakasler.

3. Ehün egüna: Eskola bürzagi edo bürzaga astegünez bere peko güzier algarreki, edo berhez hura erakatsiren deriener.

4. Ehün egüna: Aita ama orori bere haur eta zerbützarier erakatsiren deriener.

5. Hamar urtherena: Hiri, bürgü, jauregi, eta bazter etxe orotan haren irakurzaler edo erakasler.

6. Ehün egüna: oren erdi batez haren erakasler, edo hura erakasten denian, hartan edirenen diren orori.

KATEXIMA LABÜRRA, ETA JESÜS-KRIST GURE JINKO JAUNAREN EZAGÜTZIA, SALBATÜ IZATEKO

Bat bederak ikhas dezan zer sinhetsi, galhattü, egin eta hartü behar dütian Jinkoa ganik.

Berhezia lehen urthian hogeï eta hamazazpi iganteren; eta bigarrenian, hogeian zoin baitira katexima erran daitian igantiak, gañeko maniarren arau.

Azaroko lehen igantian erraiten hasi behar da

LEHEN KAPITÜLIA

Jinkoaz, eta mündiaren kreazioniaz

GALTHOA: Nork kreatü eta mündian ezari gütü.

IHARDESTIA: Jinkoak.

G: Zergatik?

I: Haren ezagützeko, maithatzeko, zerbütxa-tzeko , eta halaz Paradüsiaren irabazteko.

G: Zer da Jinkoa?

I: Zeliaren, eta lürraren kreazalia, eta gaiza ororen jaun gehiena.

G: Badia Jinkoak korphitz eta arima bat?

I: Ez: Jinkoa da espiritü xahü, bethiereko, hatsarre eta ürhenze gabe bat; oro dakitzana, oro ahal ditzakiana, eta ezdeusetik gaiza ororen egilia.

G: Jinkoa korpitzeko begiez ikhus ahal diro-gia?

I: Ez: zeren espiritü baita; gure arima ere espiritual delakoz, aizia, azanza, botza korporal direlarik, eztitake ikus.

G: Jinkoak eztianaz geroz korpitzik, nolaz korpitz elibaten itxuran erakusten zaizü?

I: Zeren espiritü bat ezpaitate erakuts, eta hala gure begiez, bihotzen Jinkoa gana altxatze-ko.

G: Non da Jinkoa?

I: Zelian, lürrian, Ifernian, eta beste lekü orotan.

G: Zonbat Jinko da?

I: Ezta bat baizik.

2. *igantian*

BIGARREN KAPITÜLIA

Trinitatiaz

G: Zonbat persona dira Jinkoatan?

I: Hirur: Aita, Semia, eta Espiritü Saintia.

G: Aita Jinko deia?

I: Bai.

G: Semia Jinko deia?

I: Bai.

G: Espiritü Santia Jinko deia?

I: Bai.

G: Badira beraz hirur Jinko?

I: Ez: zeren hirur presona hoiek ezpaitie berizatia, indarra, eta Jinkotarzün bera baizik.

G: Zoin da hirur persona hoietan zaharrena, azkarrena, eta zühürrena?

I: Bardin dira orotan.

G: Zergatik erakusten zaizü Aita gizon ohortü baten üdürían?

I: Guri erazagützeko, bethidanik, Trinitate Saintüko lehen persona dela.

G: Zergatik deitzen düzü lehen persona, Aita?

I: Izatia emaiten deriolakoz bigarren personari, zoin baita semia.

G: Nola Aitak emaiten derio izatia semiari?

I: Berartzaz bethidanik ezagütziaz.

G: Nontik da Espiritü Saintia?

I: Aitak eta semiak algarren bethidanik dien maitetarzünetik.

G: Jinkoatan diren hirur personak egiazki algar ganik berhezi direia?

I: Bai: bena hala ere ez tie ber Jinkotarzüna baizik.

3. *igantian*

HIRURGARREN KAPITÜLIA **Inkarnazioniaz**

G: Hirur personetarik zoin güगतik gizon egin da?

I: Jinko semia.

G: Zer erran nahi da gizon egin dela?

I: Gük bezala korpitz eta arima baten hartzia.

G: Non hartü dütü korpitz eta arima?

I: Maria Birjina saintaren sabel sakratian.

G: Nola hartü dütü?

I: Espiritü saintiaren obraz, zoñek haren korpitz egin baitü birjinaren odol xahienetik.

G: Zonbat natüraleza dira Jesüs-Kristen?

I: Biga: Jinkoarena, eta gizonarena.

G: Jesüs-Krist bi natüralezetan persona bat deia, ala biga?

I: Persona bakhoitz bat da.

G: Zoin egünez Jesüs-Krist konzebitü izan da?

I: Andre Santa Maria martxokoan.

G: Zoin egünez sorthü da?

I: Egüberri bezpera gaiherditan, zoñen orhitarretan Elizak ordian hanbat alageranzia egi-ten baitü.

G: Non sorthü da?

I: Betleemeko hirian barrüki batetan, lekhürik bestetan ezin ükhenez.

G: Josef saintia Jesüs-Kristen aita deia?

I: Ez: honek eztü gizon bezala aitarik.

G: Zergatik beraz Joseph deithü da Jesüsen aita?

I: Ama Birjnaren senhar bezala, hazi eta erre-keitatü dialakoz.

4. igantian

G: Maria sainta bethi Birjina izan deia?

I: Bai Jesüsez erdi beno lehen, ordian, eta geroz.

G: Noiz eman zaion Jesüs izena?

I: Zirkonzisioniaren egünian, sorthü zenetik zortzigarrenian, zoin deitzen baitügü urthatse.

G: Nork eman derio Jesüs izena?

I: Aita bethierekoak Gabriel Arkanjeliaz.

G: Zergatik deithü da Jesüs?

I: Zeren Jesüs hitza salbazalia erran nahi baita.

G: Zonbat urthez Jesüs-Krist lürrian bizi izanda?

I: Hogei eta hamahirur urthez, eta hirur hilabetez.

G: Norgatik hil da?

I: Gure arrerosteko.

G: Nori ginen bahitü?

I: Debriari.

G: Zergatik?

I: Adam mündüko lehen gizonaren bekhatigatik.

G: Zer herioz hil da Jesüs-Krist?

I: lüdien kürütxiaren pena laidogarriaz, Kalbarioko mendian Ierüsalemeko hiri saihetsian.

G: Iesüs Jinko bezala hil deia?

I: Etzitian hil Jinko bezala bena gizon bezala hil da?

5. igantian

G: Noiz hil da Iesüs?

I: Ostirale saintian.

G: Hil ondoan norat ioan zen Iesüsen arima?

I: Linboetara; anhartio hil zirenen, arima honen hantik idokitera, zoin lürpe hartan haren aidürü baitzaudian.

G: Zoin egünez Iesüs-krist hiletarik piztü zen?

I: Bazkoz.

G: Zonbat egün da Iesüs lürrian piztüz geroz?

I: Berrogei egün.

G: Zoin egünez igan da Zelietat?

I: Jondane Salvatorez korpitz eta arimatan.

G: Zelian bere aitaren aldesküñian delarik Iesüs-Krist, badeia bestetan ere?

I: Bai Jinko bezala orotan. Jinko eta gizon bezala Zelian, eta althareko Sakramentü sain-tian gure amorekatik.

6. igantian

G: Iesüs berriz jinen deia agerriz mündü hon-tara?

I: Bai jüje bezala.

G: Zer diferentzia date haren lehen, eta biga-rreren jitiaren artian?

I: Lehenian jin da bekhatorer miserikordia egitera, eta azkenian jinen da jüstizia egitera josafateko ordokiala.

G: Nori eginen dü jüstizia?

I: Gaistoer, zoin egotziren baitütü sü bethierekoala, gaztigateko bere merexien arau.

G: Zer eginen dü honer?

I: Beregana hartüren dütü, eta bethidanik adelatü derien, bere Erresümaz goza eraziren.

G: Bada beraz beste bizitze bat hontarik landan?

I: Bai jente hilak oro piztüren dira, zeren gure arima hil eztaitanak, arrahartüren baitü bere korpitza, hareki bethikoz saristatü, edo gaztigate izateko mündü hontan hareki egin dütükian onsa, edo gaizkiez: hala honak paradüsiaren dirate, eta gaistoak ifernian.

G: Zergatik lesüs Zelietrat igan da?

I: Guri paradüsiaren idekitek, eta bere apostolier Espiritü saintiaren igorteko.

G: Zoin egünez igorri derie Espiritü saintia Apostolier?

I: Pentekostez.

G: Jesüs launak ezta eman bere Espiritü Sain-
tia apostolier baizik?

I: Baita bere Eliza saintari ere.

LAURGARREN KAPITÜLIA

Gure ama eliza saintaz

Joan. 10 v. 16. Eph. 4. v. 4. 5. 6.

G: Zer da Eliza?

I: Kristi hon ororen bilkūra, zoin Jesüs-Kristen lekhütan, Elizako bürü ageri zaizün aita saintiaren pian, iarraikiten baitira bere artzañer.

G: Zonbat Eliza da?

I: Ezta egiazko bat baizik, eta hura santa, katolika, apostolika, erromekoa, zointarik berhez ezpaita salbamentürik.

G: Zergatik deitzen düzü santa?

I: Zeren Jesüs-Krist haren bürü gehiena ezinago saintü baita, hala nola haren fedia, zeremoniak eta sakramentiak.

G: Zergatik deitzen düzü katolika?

I: Mündü orotara helzen delakoz.

G: Zergatik deitzen düzü apostolika?

I: Zeren jesüs-Kristen ondoan, apostoliek bere peredikiez hedatü baitie laur mündüko eretzetara.

G: Zergatik deitzen düzü Errümekoa?

I: Iesüs-Kristen bikari jenerala Errümeko hirian handizki dagoelakoz.

G: Zonbat dira Elizako hontartzünak?

I: Laur: lehena saintien partalertarzüna, 2. bekhatien parkamentia, 3. aragiaren pitzia, 4. bethi irañen dian bizitzia.

G: Zer da saintien partalertarzüna?

I: Karitate osoan bizitzia, eta arima honek algarri bere obra honez parte egitia.

G: Zer erran nahi dü bekhatien parkamentiak?

I: Elizak bekhatiak parka ahal ditzakiala.

G: Zer erran nahi dü bethi irañen dian bizitziak?

I: Paradüsia, non dohatsiek Jinkoa den bezala ikhusiren, maithatüren eta gozatüren baitie.

G: Jente güziak dohatsü diratia?

I: Ez: Jinkoaren grazian hil diratian kristiak baizik.

BOSTGARREN KAPITÜLIA

Sinhetsi, eta Jinkoari galthatü behar direnez

G: Jinkoaren grazian bizitzeko, eta Paradüsia-
ren ardiesteko, zer sinhetsi behar dügü?

I: Apostolien sinboloak, diot Kredoak daduz-
kan misteriok oro.

G: Errazü hura?

I: Sinhesten düt Jinko aita potere oro dianian,
Zeliaren eta Jesüs-Krist haren seme bakhoitz
gure launian. Zoin izan baita konzebitü Espiritü
saintiaz, sorthü Maria Birjina ganik. Soferitü Pon-
zio Pilatüsen pian, krüzifikatü, hil eta ehortzi. lai-
tsi ifernietara, heren egünian hiletarik piztü.
Zelietrat igan, iarririk dago Jinko aita potere oro
dianaren aldesküñian, hantik jinen da bizien eta
hilen iüiatzera. Sinhesten düt Espiritü saintian,
Eliza santa katolika, saintien parteliant izatia
bekhatien parkamentia, aragiaren pitzia bethi
irañen dian bizitzia.

G: Errazü Kredoa latiz, Elizako mintzatziala trebatzeko.

I: Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem celi & terrae. Et in Iesum Christum filium eius unicum dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine. Passus sub Poncio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus. Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad coelos, sedet ad dexteram dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare vivos & mortuos. Credo in Spiritu Sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem. Vitam aeternam, Amen.

9. igantian

G: Kredoan ikhasirik, zer sinhetsi behar dügün, non ikhasiren dügü, zer galthatü behar dügün Jinkoari?

I: Paternosterrian, Jesüs Jaunak berark erakatsi derikünian.

G: Errazü hura?

I: Gure aita Zelieta zirena, erabil bedi saintüki zure izena; zure Erresüma jin bekigü zure boronthatia egin bedi Zelian bezala lürrian. Igüzü egün gure egüneko ogia, eta parka itzagüzü gure bekatiak hala nula gük parkatzen baitütügü gure ogen egiler eta ezkitzazüla eitz tentationetan erortera, bena begira gitzazü gaitzetik hala biz.

G: Errazü Paterra latiz?

I: Pater noster qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in coelo & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amén.

G: Galtho horien ardiesteko hobeki, nor dükegü jinkoa gana arartekari?

I: Maria santa; aingüriak, s Elizabetek eta Elizak lehenik egin derien othoitziaz.

G: Errazü hura?

I: Salütatzen zütüt Maria graziaz bethia, launa da zureki, benedikatü zira emazte ororen artian, eta benedikatü da zure sabeleko frütia

Jesüs. Maria Santa Jinkoaren ama othoitz egizü gü bekhatore gatik orai eta gure hilzeko orenian hala biz.

G: Errazü latiz?

I: Ave Maria gratia plena, dominus tecum benedicta tu in mulieribus & benedictus fructus ventris tui Jesus. Sancta Maria Mater dei ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora mortis nostrae. Amen.

SEIGARREN KAPITÜLIA

Kristi izatiaz eta Kürütxiaren zeñhariaz

G: Kristi zireia?

I: Bai Jinkoaren graziaz.

G: Zer erran nahi da kristi izatia?

I: Jesüs-Kristen fedian eta legian bizi girela erakustia.

G: Zoin da kristi egiazkoaren zeñharia?

I: Kürütxiaren zeñharia.

G: Zonbat misterio dadüzka honek?

I: Laur: 1. Jinkoaren izate bakhoitza, 2. personen Trinitatia, diot hirurtarzüna, 3. Jinko semia-
ren Inkarnazionia, diot aragistatzia, 4. bekhato-
riaren Jinkoareki baketzia.

G: Nola horik erakusten dütü?

I: Erraitiaz izenian, ezagützen düt eztela Jinko
bat baizik, hanitz baliz erran niro izenetan. 2.
Erraitiaz aitaren, eta semiaren, eta Espiritü sain-
tiaren; aithortzen düt badirela hirur persona Jin-
koatan. 3. Eskü esküñaren bolharriala eraistiaz,

diodala eta semiaren; ezagützen düt Trinitateko bigarren persona inkarnatü, diot aragistatü izan dela birjinaren sabelian. 4. Eskiaren igaraitiaz eiskerreko sorbaldatik esküñekoala, aithortzen düt Jesüs-Kristek igaren erazi gütia Jinkoaren eiskerretik, diot etsaigoatik bere esküñiala, erran nahi da bekhatütik graziala. 5. Erakusten düt zühürtxiaren zeñhariaz, Jesü-Krist kürütxiari hil dela gügatik.

11. igantian

G: Zergatik eta noiz zeñhatü behar dügü?

I: Iraizteko deebrien eta tentazionen, gure othoitz, eta lanen hatsarrian.

G: Egiten düzia bestela kürütxiaren zeñharia?

I: Bai Ebanjelioaren hatsarrian: borontian, ahoan, eta bolharrian.

G: Zergatik hirur eretze horietan?

I: Erakusteko, Jinkoari ohoreskatzen deritzogüla gure gogoak, hitzak, eta bihotzak.

G: Aski deia Jinkoaren sinheste ükheitia, eta haren othoitzia?

I: Ez: zeren eskritüra saintiak baitio, deebriek ere sinhesten diela, eta ikhara dabilzala, alabena bethikoz galdü dira.

G: Zer behar da beraz salbatü izateko?

I: Egin: zeren gure fediak lagüntü izan behar baitü obra honez; ezi eskritüra saintiak dio, fedia hil dela obrak gabe.

G: Non ikhasiren dügü onsa egiten?

I: Jinkoaren, eta Elizaren manietan.

G: Zonbat dira Jinkoaren maniak?

I: Hamar.

ZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Exod. 20

G: Erratzü Jinkoaren maniak

I: 1. Jinko bakhoitz bat adora eta maitha ezak gaiza orenen gañetik.

2. Jinkoaren izena jüra eztezala ez beste gai-zarik behar gabe.

3. Igantiak begira itzak, Jinkoa zerbützatzen diala debotki.

4. Aita eta ama ohora itzak lürrian bizi adin lüzazki.

5. Gizon erhaile ez izala obraz, ez boronthatez.

6. Lüzürius ez izala gogoz, ez korpitzez.

7. Besteren hona ebats eztezala, ez dakialarik edüki.

8. Iakile falsü ez izala, ez iagoitik gezürti.

9. Aragiazko obra onhez eztezala, ezkonzez baizik.

10. Besteren honik nahi ezti ala edükiteko gaistoki.

G: Zonbat dira Elizako maniak?

I: Zazpi.

G: Erratzü.

I: 1. Igantez Meza enzün ezak, eta besta manatiez debotki.

2. Hire bekhatiak oro kofesa itzak urthian behin güti ena.

3. Ore kreazalia errezebi ezak berantena Bazkoz ümilki.

4. Elizaz manatü bestak begira itzak leialki.

5. Laur tenporak, bijiliak, eta gorozüma barur itzak osoki.

6. Ostiralian, ez neskenegünian eztezala ian aragirik.

7. Tenpora debetatiez eztagiala ezteyik: eta detxema, primiziak paka itzak xüxenki.

ZORTZIGARREN KAPITÜLIA

Bertüte theolagal, eta kardinalez

G: Zonbat berthüte gehien dira?

I: Zazpi: hirur teolagal, eta laur kardinal.

G: Zoin dira teolagalak?

I: Fedia, esparantxa, eta karitatia.

G: Zergatik deitzen dütüzü teolagalak?

I: Jinkoari xüxen sogiten derielakoz.

G: Zer da fedia?

I: Jinkoak emaiten derikün dohain bat, zoñek sinhets eraziten baiterizkü osoki, Jinkoak bere Elizari erran deritzonak oro.

G: Zer da esparantxa?

I: Berthüte bat, zoinzaz ügürükiten baitügü Jinkoak hitz eman derizkün hon güziak.

G: Zer da karitatia?

I: Berthüte bat, zoinzaz maithatzen baitügü gaiza ororen gaisetrik, beraren amorekatik; eta gure kristi lagüna gihaur bezala Jinkoa gatik.

G: Nola orai berian erakuts ziniro Paradüsi-az düzün sinhestia?

I: Ene Jinkoa, zinez sinhesten dizüt badela Paradüsü bat jente perestien, zihaurk erran düzülakoz.

G: Nola erakuts ziniro zure bekhatien parka-mentia ügürükiten düzüla?

I: Ene Jinkoa! Esperantxa dizüt parkatüren deriztadzüla ene bekhatiak; oro hon, ahalsü, eta hitz emanen edükile zirelakoz.

G: Nola erakuts ziniro Jinkoa maite düzüla?

I: Ene Jinkoa! Bihotz osoz orotako maitena zütüt, hontarzünak oro zütan direlakoz.

G: Zoin dira berthüte kardinalak?

I: Prüdenzia, jüstizia, tenperanzia, eta indarra.

BEDERATZÜGARREN KAPITÜLIA

Espiritü Sainiaren dohañez, eta beste berthütez

G: Zonbat dira Espiritü Sainiaren dohañak?

I: Zazpi: 1. Zühürtzia. 2. Enthelegia. 3. Jakitia. 4. Deboziona. 5. Aholkia. 6. Indarra. 7. Jinkoaren beldürra.

G: Zonbat dira obra miserikordiazkoak?

I: Hamalaur: zazpi arimari honkiten direnak eta beste zazpi korpitzari.

G: Zoin dira arimakoak?

I: 1. Eztakiener erakastia. 2. Ogendünen gaztigatzia. 3. Beharren honiala aholkatzia. 4. Penatien konsolatzia. 5. Gaizkien emeki egartia. 6. Ogen egiten derikiener parkatzia. 7. Bizi eta hilen, gure etsaietako ere Jinkoari othoitz egitia.

G: Zoin dira korpitzekoak?

I: 1. Gose direner iatera emaitia. 2. Egarri direner edatera. 3. Bilaizien beztitzia. 4. Eri eta personaren ürgaztia. 5. Senthoralen etxera hartzia. 6. Kaptiboen arrerostia. 7. Hilien ehortzia.

G: Zonbat dira hobe iateko aholkü saintiak?

I: Hirur: 1. Bere gogozko bagezia. 2. Bethiereko karitafia. 3. Sori diren gaiza orotan sinhestia.

G: Nor gertha daite dohatsü?

I: Zortzi jente gisa: 1. bere nahiz praube direnak, 2. eme direnak, 3. bere bekhatiez nigar egiliak, 4. züzen egiliak, 5. miserikordia egiliak, 6. bihotzez xahü direnak, 7. bakezkoak, 8. eginbidia gatik egarliak.

HAMARGARREN KAPITÜLIA

Bekhatiaz, eta haren erremedioez, indüljenziez ere

G: Zer da bekhatia?

I: Jinkoaren legia hausten diana oro.

G: Zonbat bekhatü gisa da?

I: Biga: orijinala, eta aktuala.

G: Zer da bekhatü orijinala?

I: Adam mündüko lehen gizonaz egin dügüna, zoñez kozatürik sortzen baikira.

G: Zer zen bekhatü hura?

I: Jinkoak frütü debetatü zerionaren iatia Eden deitzen zen baratzian, edo lürreko Paradüsian.

G: Frütü hura gaisto zena?

I: Ez; Jinkoak eztü deus egiten gaistorik.

G: Zergatik beraz Jinkoak debetatü zerion hura gizonari?

I: Sinhetsiren zianez borogatzeko.

G: Zerk eragotzi zian lehen gizona manü haren haustera?

I: Deebriak hartara tentatü zian, eta aholkatü Eba haren emaztiaz.

G: Gizonak arren eztü egin bekhatürik, Deebriak eragin derionaz geroz?

I: Bai bekhatü handi bat ere, Jinkoaren grazia-ekin espiritü gaistoaren tentazionia gaeraiten ahal zianaz geroz.

G: Zer da bekhatü aktuala?

I: Gihaurek egiten dügüna.

G: Zonbat bekhatü aktual gisa dira?

I: Biga: mortala, eta beniala.

G: Zer da bekhatü mortala?

I: Jinkoaren grazia gal eraziten deriküna, eta gure arimari Zelüko bizitzia edekiten deriona.

16. igantian

G: Zonbat dira bekhatü mortal gehienak?

I: Zazpi: Ürgüillia. Abarizia. Aragizko bekhatia. Bekaizteria. Gormandiza. Khexükeria. Herrabia.

G: Zer da bekhatü beniala?

I: Jinkoaren grazia edekiten ezteiküna, bena bai hozten haren maitetarzüna.

G: Bekhatü mortaletan hilzen direnak zer gerthatzen dira?

I: Ifernalat doatza, bethikoz han deebrieki erratzera.

Bekhatü benialetan hilzen direnak mortalen ere ogenak parkatürik haiek orok merexi zien penitentzia, mündü hontan aski onsa egin gabe, zer gerthatzen dira?

Pürgatoriola doatza.

G: Zer da Pürgatorioa?

I: Lür pian süz bethe den lekhü bat Iferniaren althian, non arimek pena ezinago garratzaz pakatzen baitütie, eta zoñek bekhatien arau lüzaz iraiten baitie.

G: Pürgatorioko pener ihes egiteko, zer egin behar da?

I: Bizi gireno penitentzia; indüljenzia eta jübi-leuak irabaz; sakramentiak ardüra har Meza entzün debotki; Jinkoa onsa othoi, eta gañelako obra onak egin.

Gure bekhatiegatik Jinkoari zor deritzogün pena tenporalen parkamentia, zoin Elizak penitentzia-

ko sakramentütik berhez emaiten baiterikü, graziatan iarten bagira, eta obra honak egiten.

G: Elizak indüljenziez, eta jübileuez nola parkatzen derizkü gure bekhatü parkatiek merexi dütien gatzigiak?

I: Jesü-Kristen, Andre Dana Maria, eta beste saintien hongiginak, Jinkoari zor deritzogünen honimentütan, eretxekiten derizküla.

G: Nork eman ditzake indüljenziak?

I: Aita Sainiak Elizako orori, eta jaun Apezpi-küek bere pekoer, eta apezak xede ezari deritzenen arau.

G: Pürgatorioan diren arimak gure othoitzez, ohereskiez, eta penitenziez ürgazten ahal dütügia?

I: Bai, güziz Meza saintiez, zoinak ardüra gure askazi, adiskide, eta hilentako erran erazi behar baitütügü; hartako ere dira bethiz geroz ordeñietan ordenatzen prebendak eta obitak urthekal arimen orhitzarriak.

HAMEKAGARREN KAPITÜLIA

Espiritü saintiaren kontre diren bekhatiez, eta beste Jinkoaren aitzinian oihüz mendekü galtho daudianez

G: Zonbat dira Espiritü saintiaren kontre diren bekhatiak?

I: Sei: 1. Jinkoaren miseriakordiaz etsitia, 2. obra honik gabe salbatü ustia, 3. egia dakianaren ükhatzia, 4. besteren hon espiritualaz bekhatiz izatia, 5. bekhatian ütsü eta gogor egoitia, 6. azkenekoz bekhatü mortalian hilzia penitentiariarik egin gabe.

G: Zonbat dira Jinkoaren aitzinian mendekü oihüz daudian bekhatiak?

I: Laur: 1. aitzinetik gogoatüririk egiten den heriotzia, 2. natüraren kontre egiten den aragizko bekhatia, 3. prauber gaizki egitia, 4. mithil, neskato, eta langiler bere sarien eta bekhülarien ükhatzia, edo bortxatzia.

G: Zonbat dira arimaren etsaiak?

I: Hirur: 1. Deebria, 2. aragia, 3. Mündia, zoin-tarik handiena baita aragia; zeren Deebria eta mündia iraiz baititzakegü, bena ez aragia.

LAUR ÜRHENBÜRIEZ

G: Zonbat dira jentiaren ürhen büriak?

I: Laur: 1. Hilzia, 2. Jüjamentia, 3. Ifernia, 4. Paradüsia.

G: Zer da hilzia?

I: Azken bethiereko arresta, zein Jinkoak emanen baitü jente honen althe, eta gaistoen kontre.

G: Zonbat jüjamentü gisa da?

I: Bigatako: bat bederarena, eta güziena.

G: Noiz date bat bederaren jüjamentia?

I: Hil bezain sarri.

G: Noiz date ororena?

I: Mündiaren ürhenzian.

G: Zer da Ifernia?

I: Lürraren zolan sühalamaz bethe den presu bat, gaistuen bethikoz gaztigitzeko.

G: Zer da Paradüsia?

I: Zelian ohorez eta ditxa oroz bethe den lekhü bat, bethikoz jente perestien saristatzeko.

HAMABIGARREN KAPITÜLIA

Sakramentü güziez, zoñez Jinkoak emaiten baiterikü bere grazia

G: Zer da sakramentia?

I: Zeñhare ageri bat, zoñek Jesüs-Kristen manüz eta indarraz erazagützen, eta emaiten baiterikü grazia ageri eztena, gure arimen saintützeko, onsa hartzen dügünian.

G: Zonbat sakramentü dira?

I: Zazpi: Batheyia, Konfirmazionia, Korpitz Saintia, Penitenzia, Oiladüra, Ordena, eta Ezkonzia.

G: Nork ordenatü dütü sakramentiak?

I: Jesüs-Kristek.

HAMIRURGAREN KAPITÜLIA

Batheyiaz

Joan. 3. v. 5. Math. 28. v. 19

G: Zer da Batheyia?

I: Lehen sakramentia; zoñek sortzetik orok dügün bekhatü orijinala xahatzen baiterikü, eta kristitürik Jinkoaren, eta Elizaren haurrak egiten.

G: Nork batheia diro?

I: Jaun erretorak edo haren lekhükoak, eta hoiek hel eztitakianian nork nahi, aita amek ere, hobeki dakianak.

G: Zer behar da onsa batheiazteko?

I: Hirur gaiza: hura, hitzak, eta intenzionia.

G: Zertan dago intenzione hori?

I: Elizak egiten dian bezalako kristau baten egin nahian.

G: Zoin hitz erran behar dira?

I: Nik batheiatzen ait Aitaren, + eta Semia-
ren, + eta Espiritü Sainiaren izenian, + hala biz.

G: Hitz horik minzarajez erran behar dira?

I: Zoinzaz nahi.

G: Zoin hurez batheiatü behar da?

I: Hur natüralaz: ezi eztaite batheia arrosa hurez, salda, ehez, ez eta belharretarik elkhiten direnez.

G: Nora isuri behar da batheyüko hura?

I: Haurraren büriala, edo bortxan haren beste eretze gehien agertian.

G: Noiz isuri behar da hura?

I: Erraitian, batheiatzen ait Aitaren &c.

G: Haurra bizi edo onsa batheiatü denez düda denian, zer egin behar da?

I: Batheiatü behar da hula; Jinkoaren haurra bizi bahiz, edo onsa batheiatü ezpahiz, batheiatzen ait Aitaren + &c.

G: Hil beldürrian etxen, edo bereber haurra batheiatü denian, berriz Elizan batheiatü behar dia?

I: Ez; ordian aski da, eman dakitzon krisma eta gañelako Elizaren zeremonia saintiak.

G: Zergatik Elizan haur batheiatzen denak egüz aita, eta egüz ama behar dütü?

I: Erakusteko: hala nola bere aita eta ama natüralek korpitza eman baiterie, Jinkoak eman derion arima bekhatiak theyütürük, egüz aita

amek batheyiaren graziaz xaha erazirik, Jesüs-Kristen legian ahalaz bizi eraziren diela, Jinkoari haur espiritual berriz sorthiaren berme sartzen direla.

G: Berme espiritual haiek zonbat urthe behar die?

I: Egüz aitak hamalaur; eta egüz amak hama-bi, biak onsa ikhasiak direlarik: gaztiagori ere fedezko püntü gehienak eta othoitziak balin badakitze.

G: Zoin izen haurrari eman behar zaio?

I: Saintü batena mithilkoari, eta sainta neskatilari; amorekatik Paradüsiar Jinkoa gana artekari eta patron bura ükhen dezan; lürrian deno haren berthüter iarraiki dadin, eta othoitzer komenda.

G: Egiten deia askazkünterik Batheyan, eta Konfirmazionian?

I: Bai espiritualki: haur batheyiaren eta batheiazaliaren; egüz aita amen eta egüz aita amen artian: berhala gerthatzen da Konfirmazionian hartakoz etzate haier sori algarreki ezkonzia.

HAMALAURGARREN KAPITÜLIA

Konfirmazioniaz

Act. 8. v. 14. 15. 16. 17.

G: Zer da Konfirmazionia?

I: Sakramentü bat, zoñek emendatzen baite-rikü grazia eta indar Batheyiak eman derizkünak Jesüs-Kristetan dügün sinhestiaren erakusteko, eta kristi osotzen Espiritü saintiaren dohañez.

G: Nola izan behar da, konfirmatü izateko?

I: Kofesatürik graziatan, eta jakin patera, Abe-Maria, Kredoan, Jinkoaren, eta Elizaren maniak, baita fedezko püntü gehienak.

G: Sakramentü haur gabe salba gitakia?

I: Bai: bena hartzen ahal dialarik, eizten dianak bekhatü handi egiten dü.

G: Nork konfirma diro?

I: Jaun apezküpiak.

G: Zer adin behar da konfirmatü izateko?

I: Zazpi urthe, eta Jinkoa ezagütü.

G: Zer da Konfirmazioren materia?

I: Krisma saintia, zoin baita olio balsamoreki nahasia, eta ostegün saintian jaun apezküpiak konsekratia.

G: Olioak zer erakusten dü Konfirmaziorian?

I: Haur hedatzen den bezala, Espiritü saintiak isuriz bere graziak arimari emaiten deritzola.

G: Zer erakusten dü balsamoaren ürrin honak?

I: Gure bizitze perestiaren ürrin honez algar eskolatü behar dügüla.

G: Zergatik jaun apezküpiak berekatzen dü konfirmatzen dianaren belarra?

I: Erakusteko: haur nola baita korpitzaren eretze goren, eta non ageri baitira beldürraren eta ahalkiaren zeñhariak, Jesüs-Kristen fedia goraki lotsa gabe haren etsai gaistoenen aitzinarian aithortü behar dügüla.

G: Zergatik jaun apezküpiak konfirmatiari emaiten derio maxelan eskü khaldi bat?

I: Orhit dadin, adelatürik egon behar diala, gaizki eta desditxa ororen Jinkoaren amorekatik egarteko.

G: Zonbatetan ihor konfirma daite?

I: Ez behin baizik: ez eta batheia, ez ordena; zeren hirur sakramentü hoiek karaktero eta zeñ-hare espiritual gal eztizakian bedera, arimari eretxekiten baiteritze.

HAMABOSTGARREN KAPITÜLIA Penitenziaz

Math. 16. v. 19. Joan. 20. v. 23. Act. 19. v.

G: Zer da Penitenzia?

I: Sakramentü bat, zoinzaz batheiatüz geroz egin dütügün bekhastien parkamentia ardiesten baitügü.

G: Zer behar da sakramentü honen hartzeko?

I: Hirur gaiza: Kontrizionia, konfesionia, eta satisfazionia.

G: Zer da kontrizionia?

I: Ürriki eta dolü bizi bat Jinkoari ogen egin daritzogünez, orotako hobena delakoz; hari hitz emanik ezkirela berriz hetara eroriren, eta igarenez kofesatüren girela.

G: Kontrizione berareki salba gitakia?

I: Bai oso bada, eta ezin kofesa bagite.

G: Kofesatzian, arras ükhen behar dügia kontrizionia?

I: Hobena lizate, eta Jinkoari hura ahalaz galthatü behar deriogü: orotrat ere hura eztügünian. Atrizionia aski dügü Kofesioniareki.

G: Zer da Atrizionia?

I: Dolü ükheitia Jinkoari ogen eginez, bekhatiak Paradüsia gal eraziten derikülakoz, eta era-goizten Ifernüko penetara.

G: Zer da Kofesionia?

I: Gure bekhatü ororen Jinkoari aithortzia, hurak parkatzen ahal derizkün apezaren aitzinian.

G: Zer behar da Kofesione hon baten egiteko?

I: Bost gaiza: 1. bere konzenzia onsa ikher, 2. bekhatü oroz dolü, 3. apezari oro kofesa, 4. har gogo azkar bat, ez hetara erorteko gehiago, 5. ahalik sarriena egin penitenzia kofesoraz emana oro.

G: Zer da satisfazionia?

I: Jinkoari eta gure lagüner zor deritzegüen pakatzia, gure kofesoraren maniaren arau.

G: Penitenzia egin ezpaliz, hon lizatia Kofesionia?

I: Bai: bere nahiz eizten dianak, haren egin gabez bekhatü laidi.

G: Nola hasi behar da kofesatzen?

I: Apezaren aitzinian belhariko zeñhatürik erran, Idazü Aita züre benedikzione saintia, bekhatore bainiz; gero erran: Kofesatzen niz Jinko potere oro dianari, Maria bethi Birjina dohatsiari iondane Ñeli arkanjeliari, iondane Johane Baptistari, iondane Petiri eta Paule apostolü saintier, beste saintü orori, eta zuri aita espiritualala, zeren sobera bekhatü egin baitüt pensamentüz, hitzez eta obraz; ene faltaz, ene faltaz, ene falta handiz hartakoz othoitzen düt Maria bethi Birjina dohatsia, iondane Ñeli arkanjelia, iondane Johane Baptista, iondane Petiri eta Paule apostolü saintiak, eta beste saintiak oro; Eta zü Aita espiritualala, Jinkoa othoi dezaien enegatik.

Edo latiz *Confiteor Deo &c.*

HAMASEIGARREN KAPITÜLIA

Korpitz saintiaz

Math. 26. v. 26. Marc. 14.
Luc. 22. Joan. 6. 1. Corith. 11.

G: Zer da Korpitz saintia?

I: Althareko sakramentü saintia, zoñek gure arimaren bizigarri baitadüzka egiazki Jesüs-Krist gure jaunaren korpitza, odola, arima, eta Jinko-tarzüna, ogiaren eta mahatsanoaren üdürien pian.

G: Zer dira üdüri hurak?

I: Gure sendimentier ageri diren xuritarzüna, biribiltarzüna, handitarzüna, figüra eta gozoa.

G: Ezteia ogiaren eta mahatsanoaren izatia üdüri haieki?

I: Ez: zeren hura egiten baita Jesüs Kristen korpitza eta odola; apezak Meza saintian, ostia eta mahatsanoa konsekratzen dütian bezain sarri.

G: Nola borogatzen düzü mirakülü handi hori?

I: Jesüs Jaunak berark Ebanjelioan erran derikü, ogia eskietara hartürik.

HAUR DA ENE KORPITZA eta mahatsanoa
kalitzan ezarririk, HAUR DA ENE
ODOLAREN KALITZA.

G: Noren hitzez eta indarraz egiten da Mezan Konsekracione hori?

I: Jesüs-Kristenez, zoin apezak haren manüz, eta lekhüko bezala erraiten baitütü.

G: Noiz egiten da hori Mezan?

I: Apezak ostia saintiaren, eta kalitzaren goratzerakoan, erraiten dütianian hitz sakramentalak.

Ordian Iesüs Kristen korpitz, eta odol sakratiak adoratü behar direia Bai onsa, hala nola haien hartzian, zeren ezpaititake berhez haren jinkotarzünetik.

G: Korpitz saintia errezebitzen dianak, lesüs-Kristen odol preziatia ere hartzen dia?

I: Bai: zeren haren korpitz arrapiztia bethi bizi dena, odolarekin baita.

G: lesüs-Krist nola dago ostian?

I: Espiritia korpitzian dagoan bezala, oso ostia güzian, baita haren eretze orotan: hartakoz ostia hausten denian, ezta batere hausten lesüs-Kristen korpitzia, bena bai ogiaren üdüriak.

G: Ostian izateko, lesüs-Krist elkhiten deia zelütik, ala ordü berian han ere dago?

I: Ezta hantik ialkiten, Zelian eta sakramentü saintian da behinkoaz Jinkoaren ahalaz.

G: Noiz manatü izan da sakramentü haur?

I: Ostegün saintü gaian, lesüs iaunak erranik, egizie haur ene orhitzarretan; eta ordü berian apostoliak apez egin zütian.

G: Zer behar da sakramentü honen merexitürik hartzeko?

I: Fedia, xahütarzüna, debozionia eta barur izan.

G: Zer sinhetsi behar da osoki sakramentü honez?

I: Natürüz gainti hontan dela lesüs-Krist.

G: Iesüs han gure korpitzeko begiez ikhus dirogia?

I: Ez gure korpitzian arima beno haboro, zeren nola espiritiaren anzo han baitago, eztaite ikhus gure arimaren begiaz baizik, zoin baita fedia.

23. igantian

G: Zer xahütarzün galthatzen derikü sakramentü honek?

I: Bekhatü, güziz mortalik gabe izatia.

G: Zer debozione?

I: Berthüte berhezi zonbaiti iarraikitia; eta begiak beheratürik, korpitza xahürik, armarik batere gabe hura errezebi graziatan, eta beharra bada onsa kofesatürik.

G: Nola barur?

I: Gaiherdiz geroz deus ian ez edan gabe salbü eriak hilzerakoan.

G: Zoin adinetan, eta nola ikhasirik hartü behar da korpitz saintia?

I: Mithilkoek hamalaur urthetan, eta neskatilek hamabitan; othoitziak eta katexima ikhasirik, kofesorari hobekien üdüri zaion bezala.

G: Erier eman behar zaieia korpitz saintia eta hura hetara lagüntü?

I: Bai haien errekeitariek ordü honez eman erazi behar derie, hen arimaren eta korpitzaren hazkürre hobena denaz geroz: eta hari ohorez jarrikirik, eria Jinkoari gomendatü.

G: Mezan ostia saintiaren goratzian, zer erran behar da?

I: Adoratzen zütüt ümilki Jesüs-Krist ene salbazaliaren korpitz sakratia Maria Birjina ganik sorthia, eta kürütxian enegatik hil zirena; aragi bizia, arima saintia, Jinkotarzün osoa, eta ooren salbamentia, zure amorio handiaz othoi parka ene ogenak.

G: Apezak kalitza goratzian, zer erran behar düzü?

I: Adoratzen zütüt ümilki Jesüs-Krist ene salbazaliaren odol preziatia; ene bekhatü ooren xahatzeko isuria izadazü othoi ene arima, eta salba nezazü zure hontarzünaz.

HAMAZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Mezako sakrifizioaz

Luc. 22. v. 19. Hebr. 5. v. 1. Act. 13. v. 2.

G: Zer egiten düzü lehenik Iesüs-Kristen korpitzaz eta odolaz?

I: Meza saintian ohereskatzen zitizüt Jinko Aita bethierekoari, hen merexiez ene bekhatien parkamentiaren eta behar ororen ardiesteko.

G: Sakrifizio honzaz zer enthelegatzen düzü?

I: Jinkoaren handitarzünari altharian bere semiaz egiten zaion ohereskia, hari laketenik zaiona bezala.

G: Zergatik egiten da sakrifizio haur?

I: Jesüs-Kristek kürüttxian berartzaz egin diaren orhitzarretan, eta haren berthütiaren guri eretxekiteko.

G: Mezako sakrifizioan Jesüsek isurtzen dia bere odola, beste ordüz kürüttxian bezala?

I: Ez: sakrifizio haur odolstatü gabe da.

G: Jesüs Krist hilzen deia sakrifizio hontan?

I: Bai üdüritan, bena ez egiatan.

G: Nola hori?

I: Üdüri delakoz, misterio hontan haren korpitz eta odol edireiten direnak ostian, eta kalitzan bata bestiaganik berhezi direla.

G: Bena egiazki berhezi direia?

I: Eztitake berhez gehiago, Jesüs-Krist hiletarik piztüz geroz.

25. igantian

G: Mezako sakrifizioan edireitian zer egin behar da?

I: Orhitü Jesü-Kristen hilziaz, Kalbarioan ikhusten bagünü bezala, eta haren minez honki gure bihotzak.

G: Elizak Jinkoari zer eskentzen derio Meza saintian Jesüsen, korpitz eta odolareki?

I: Kristi hon ororen othoitz eta gogo honak.

G: Zergatik?

I: Jinkoari laket zaitzolakoz, bere semiaren korpitz eta odolarekin eskenzen deritzogünian.

G: Nori egiten da sakrifizioa?

I: Jinkoari berari, haren gehiangoa eta hontar-zün ezinago handien ezagützeko.

G: Zergatik Paradüsiar diren saintiez orhitzarre egiten da Mezan?

I: Jinkoari eskerren emaiteko harganik ükhen dütien honez; erakusteko ere saintü, egin direla hontan ohereskatzen deriogün Jesü-Kristen merexiez, eta artekari izan dakizkün Jinkoa gana.

G: Zergatik apezak Mezan hartzen dü Iesüs-Krist ogiaren eta mahatsanoaren bi üdürrien pian; ez aldiz bestek?

I: Hobeki sakrifikadore bezala erakusteko Iesüs-Kristen arimaren eta korpitzetik berheztia kürütxian; haren beraren korpitz eta odolaren hartziaz, ogiaren eta mahatsanoaren bi üdürrien pian; zoin ezpaita apez eztirener.

HAMAZORTZIGARREN KAPITÜLIA Oiladüräz

Jac. 5. v. 14. Marc. 6. v. 13.

G: Zer da Oliadüra?

I: Sakramentü bat; zoñek eriazen bekhatü benialak parkatzen baitütü; hura azkarzen Deebriaren tentazionen goitzeko, baita osagarria arremaiten, haren hobena bada.

G: Sakramentü honek herioa lehia eraziten dia?

I: Ez.

G: Oliatzeko, ügürüki behar deia, eria azken hatsian den?

I: Ez bortxaz baizik, ezi ikhusten bada eztaitala itzur bere gaitzetik, ahalik sarriena eta eza-gützia diano, olia erazi behar da.

G: Oliatü gabe salba gitakiala?

I: Bai: alabena herabez üzten bagünü, ogen handi günüke.

G: Eritarzün batetan ihor olia daitia berritan?

I: Ez behin sendotüz geroz, arreritürik hilzera jiten ezpada.

HEMERETZÜGARREN KAPITÜLIA Ordenaz

1.Tim. 4. v. 14. 2. Tim. 2. v. 5. Hebr. 5. v. 4.5.

G: Zer da ordena?

I: Jaun apezküpiak emaiten dian sakramentü bat; zoñek Eliza gizoner bere eginbide saintian, eta sakrifizioen egiteko, baita odolaren bester sakramentü saintien emaiteko ahala baiterie.

G: Zonbat ordenü da?

I: Zazpi: apeztarzüna, diakretarzüna, sudia-kretarzüna, akolita, exorzista, irakurzale, eta borthaalzaingoa.

G: Tonsüra ordenü bat deia?

I: Ez, ordenetara adelü bat baizik.

G: Har diroia tonsüra, ordenü sakratiak hartü gogo eztütianak?

I: Eztiro bekhatü egin gabe.

HOGEIGARREN KAPITÜLIA

Ezkonziaz

Ephes. 5. v. 32.

G: Zer da Ezkonzia?

I: Sakramentü bat; zoinzaz Jinkoak gizona eta emaztia algarganutzen baitütü maiteki eta bakez bizitzeko; haur ükheiteko, eta haien Jinkoaren zerbütixian hazteko, eman nahi baiterie.

G: Zer egiten dü Ezkonzia sakramentü?

I: Ezkonzen diren bien hitzez, edo zonbait beste ageri den zeñharez jaun erretoraren, edo haren lekhükoaren, eta laur iakileren aitzinian, algar senhar eta emazte hartzen diela erraitiak.

G: Zer zor derio senharrak emaztiari?

I: Maitetarzün, fidelitate, eta ürgazia.

G: Zer zor derio emaztiak bere senharrari?

I: Maitetarzün berhala, fidelitate, ohore, eta haren manü pian bizitzia.

G: Zertatik da sakramentü Ezkonzia?

I: Jesüs-Kristen, eta Elizaren batarzünaren zeñharia delakoz.

G: Nola adelatü behar da Ezkonziala?

I: Bere askazi, adizkide, eta gehiener hartzaz ezagütze emanik, hirur kridak eraginik, hetarik Elizako iabek solthatzen ezpadie: onsa ere kofesa, eta korpitz saintia errezebitürik.

G: Zer adinetan ihor ezkont daite?

I: Mithilkoak hamalaur urthiak bethez geroz, eta neskatilak hamabi bethe ondoan.

G: Ihor ezkont daitia noreki nahi?

I: Ez solthü ezpada; ez ere askazi, ez aliatieki laur garren belhagian direno, Elizako jaben solthüra gabe. Ez eta lehen edo bigarrenian bekhattiak aliatü dütianak.

HOGEI ETA BATGARREN KAPITÜLIA

Jinkoaren hamar manien enthelega erazitia

Exodi 20. Math. 5. v. 19. Marci. 10. 1. Uc. 18

G: Zonbat dira Jinkoaren maniak?

I: Hamar: Jinko bakhoitz bat adora &c.

G: Erradazü zeri gogoatü dügün Jinkoaren manü bat bederatan?

I: Jakin behar da manü batziek erraiten derikiela, zer egin behar dügün; eta bestek zer etzai-kün sori.

G: Zonbat parte dadüzka Jinkoaren lehen maniak?

I: Biga: lehenian Jinkoak ezagüt eraziten derikü, bera dela gure egiazko Jauna, gük adoratü, zerbützatü, eta Jinkoatan, bestiak oro ütziarik, edüki behar dügüna. Bigarren partian manatzen

gütü eztagigüla idolarik, nozpaiko paganoek, eta orano haien goitia zonbaitek bezala.

G: Nolako ziren idolak, eta zer sinheste zien hetan?

I: Imajina elibat, erran nahi da gizon, eta emazte bere artian baliotako ükhen zütienen üdüriak ürhez, zilarrez, zurez, harriz eta hanitz beste gaizaz; zoin erhoki eta ütsütüki Jinko edükitzen eta adoratzten baitzütien, eta zoñek ahoetarik minzo baitzaitzen deebriak. Adoratzten ere zien ekhia, argizagia, beste izar elibat; laur elementiak süya airia, hura eta lürra. Orano berak aberetürik hanitz abere künteren üdüriak adoratzten zütien, Ejiptako erresüman Apis idi belzaren üdüria bezala.

G: Paradüsüko saintien imajinen Elizan edükitia, eta hen aitzinian belharikatzia othoitzten egiteko, lehen manü honen kontre deia?

I: Ez segür: zeren kristiek badakigü imajina hoiek oihalez, zurez, edo harriz direla, eta hek berek eztiela bere baithan berthüterik ez indarrik, guri honki egiteko: bena nola saintü egiazkoez orhit eraziten, eta iratzartzen baikütie,

haien honkiginer iarraikitera, hen üdüriak ohorazten dütügü, zoin ohore saintietara baitaroagü.

G: Jinkoak eztianaz geroz korpitzik, nola Trinitateko hirur personen üdüria egin ditake?

I: Eztirogü Jinkoaren izatia berartan gure korpitzeko begiez ikhus, bena bai hirur personek guri agertzeko, hartü dütien moldiak egin hala nola Aita Daniel profetari agertü baitzaion gizon zahar bat bezala kaideran iarririk; erakusteko haren zühürtziaren eta bethierezko izatiaren: Semia gizon bezala gizon egin denaz geroz. Eta Espiritü Saintia urzo baten moldian hala Jesüs Jaunaren batheyian agertü zelako; edo süzko mihi elibaten üdürian, hala Pentekostez apostolietara jin zelako. Berhala egiten dira aimgürien üdüriak, agertü diren moldetan.

29. igantian

G: Zer da Jinkoaren adoratzia?

I: Ezagützia, hura dela ooren krezalia, eta gehiena, osoki ere haren manü pian bizitzia.

G: Nola behar da Jinkoa maithatü?

I: Hontarzün, ohore, bizi güziak galzera ützi, lehenago eziz haren manik hauts.

G: Nor doa manü honen kontre?

I: Misterio gehienak Paterra, Kredoa eta Jinkoaren maniak eztakitza: goiz arratsez Jinkoa belhariko othoitzen eztiana, ahal diroalarik. Elizatik berheziak süpertiziosak, azti, eta belhagi-liak.

G: Heretiko eta Elizatik berheziak nola doatza honen kontre?

I: Fede bat, lege bat, Eliza bat eta Elizako gehien ageri den jabe bat baizik eztelarik, zoin baita Errümeko Aita Saintia; hoiek ükhatürik fediarene eta legiarene bere anzo, eta nahi dien bezala ützülziaz.

G: Süperstizios, eta aztiekin nola edo zertan huts egiten die?

I: Jinkoak eta haren Elizak ordenatü eta üsatü dütien zeremonia eta erremedioak aski hon ediren gabez eta her ez fidaz, hitz arze elibatez, zetatzükaz, zeñharazükaz, (Etziteiela deebrien lagün izan) bustaurez, zombait belharrez, edo khandera honenbeste piztüz, eriarene sendotzera, edo gaiza galdien edireitera, zoiñetan sartzen

baita deebriaren artezia agerriz, edo ezabaki, beste ordüz harekin norbaitek hitza hartürrik: eta gaizak beratzaz eztaidiana , edo Jinkoa ganik indar baten egiteko hartü gabe, natürüz gaintiko gaizen egitera iarten direnak karaktero izkiribatü zonbaitez, edo nola nahi.

30. igantian

G: Belhagiliak zer jente dira, eta nola huts egiten die lehen maniaren kontre?

I: Jente eta espiritü apha elibat, zoñek dioienaz, arnegatzen baitie bere egiazko Jinkoa, eta batheyü saintian hartü dien fedia eta Jesüs-Kristen legia; aita ama, eta Elizako gaiza güziak: eta gero hartzen die bere Jaun eta bürzagi deebria, adoratzen die, zerbüttxatzen, eta hark nahi bezala, bera lagünzen zaiela, egiten dütie gaizki ahalak oro, güziz haurretan, aberetan, eta lürreko frütietan; halatan mündüko jente gaistoena dira Jinkoaz eta lege oroz erre merexi dienak.

G: Jinkoaren lehen maniari ogen egiten derieia, paradüsüko saintier edo aingürrier othoi-

tzen hurak eta haien errelikiak ohoratzen dütienek ere?

I: Ez batere: zeren hurak ohoratzen baitütügü, Jinkoak maite eta adiskide dütialakoz: eta nola hon baita mündü hontako jente perestiek batak bestia Jinkoari gomenda dezen bere othoitzez, eta segür ordian eztiela ogen egiten Jesüs Jaunaren kargiari, zoin baita güzien gañeko gure arartegoa. Ageri da, nola saintiek hobeki ezagützen baitütie Zelütik gure galthoak eta beharrak, ürgazten ahal gütiela eta arrerosten behar dütügüna, bethi lesüsen merexiez.

HOGEI ETA BIGARREN KAPITÜLIA

Bigarren maniaz

G: Bigarren maniak zer nahi dü?

I: Jinkoaren izena iüra eztekala.

G: Sori deia zin egitia zoinbat ordüz?

I: Zin egitia, nola baita Jinkoaren ezartia gure erranaren lekhüko, badakit zina egin behar dela ezin bestez, medezina hartzen den bezala egia-
ren egarteko, dakigünaz onsa orhitürik lehiatü
gabe, hertü ez emendatü gabe, ez ere ihori gaiz-
kirik egiteko.

G: Zer da, auher Jinkoaren iüratzia?

I: Züzen, behar, eta arrazo gabe iüratzia.

G: Bekhatü handi deia, zin gezürrian egitia?

I: Bai hori da, Jinkoaren gezürti egin nahia,
hartakoz eztaite parka penitenzia handireki bai-
zik, Elizako jabe gehienez ere.

G: Jinkoaren arnegatzia, hari lotzia bürütik, odoletik, pasionetik edo bestela, bekhatü handiak direia?

I: Bai hala ari dira deebriak Ifernian.

G: Nor besterik doatza manü honen kontre?

I: Jinkoari edo jenter zinez hitz emanak edükiten eztütienak, baita boto saintiak hausten dütienak.

G: Zin, arnegü, borhau gaiztoen üzteko, zer egin behar da?

I: 1. Goiz oroz gogo har, ezkirela gehiago hetara eroriren, 2. zombait penitenzia igaranez gihauri eman, 3. egar gure erranak hitz hoiez, 4. hori hala düzü edo hori eztüzü hala, 5. kofesa ardüra, 6. ihes egin iokier eta teherner.

HOGEI ETA HIRURGARREN KAPITÜLIA

Hirurgarren maniaz

G: Hirurgarren maniak zer nahi dü?

I: Igantiak begira itzak &c.

G: Zergatik Jinkoak manatü dü Igantia?

I: Egün hontan Jesüs gure launa hiletarik piztü zelakoz.

G: Zer egin behar da iganten onsa begiratze-ko?

I: Enzün Meza saintia, ez lanik egin, ez hurak igaren korpitzaren alageranzetan edo ian edanetan, güziz tehernetan, iokü edo danzan.

G: Ezteia sori ordian lanik batere egitia behinere?

I: Ez: hurak Jinkoak debetatzen dütü lehia eta behar handian baizik Elizako iaber ordian solthü-ra galthatürik.

G: Zer egin behar da egün hartan?

I: 1. Goizan ahalaz parropia Meza osoa debotki, enzün othoitzer onsa beha eta iarraiki predikier edo kateximari. 2. Egüerdi ondoan enzün bezperak nork bere parropian, alkharri onsa egi ten erakasteko. 3. Eginaren gañela ezar obra honetan ütsartiak korpitzaren eta espiritiaren desakitzen sori diren gaizetan.

HOGEI ETA LAURGARREN KAPITÜLIA

Laurgarren maniaz

G: Laurgarren maniak zer nahi dü?

I: Aita ama ohora itzak &c.

G: Jinkoak zer manatzen derie haurrer?

I: Laur gaiza, aita amak maitha, ohora, sinhets eta ürgatz ditzen.

G: Haurrek behar dütieia sinhetsi bere aita amak gaizorotan?

I: Bai, ezpadira Jinkoaren, eta egin bidiaren kontre haien maniak.

G: Nola ürgatzi behar dira?

I: Korpitzez eri, edo beharretan badira, ahalak heltü behar zaie; eta ariman bere penez konsolatü; hilzerakoan ere haier sakramentiak eman erazi.

G: Hil ondoan zer zor zaie aita amer?

I: Haien azken ordeñiak balia erazi, eta hentako Jinkoa othoi erazi.

G: Aita amez zer orano enthelegatzeko da?

I: Halaber ohoratü eta obeditü behar dütügü-la gü beno zaharragoak, Eliza gizonak, kargütan direnak oro, hain espiritualekoak, nola tenporalekoak.

Zerbützarier zer zor derie bere bürzagiza.

Maitetarzün, ohore, obediencia, eta fidelitatea.

G: Manü haur onsa begiratüren dienek, zer sari dükeie?

I: Jinkoak mündü hontan, eta bestian benedikatüren dütü.

G: Aita amek ezterieia zerbait ordari bere haurrer zor?

I: Bai hazi behar dütie, eskola erazi gaztigatü, eta haier onsa bizitzen bere egite honez erakatsi.

HOGEI ETA BOSTGARREN KAPITÜLIA

Bostgarren maniaz

G: Bostgarren maniak zer nahi dü?

I: Gizon erhaile ez izala &c.

G: Jinkoak manü honzaz eztia debetatzen kor-pitzaren erhaitia baizik?

I: Honez ere debetatzen dü heriotze espiri-tuala, zoin egiten baita bekhatiala aholkatziaz.

G: Nola hausten da manü haur?

I: 1. Jinkoaz etsitürik bere bürían erhaitiaz, edo bere biziaren labürziaz zonbait gaizki egitez.

2. Berartzaz, edo bestez lagünaren popatziaz edo hari gaizki egitiaz.

3. Alkhar hastio ükheitiaz, bilhakaz, edo güdükaz.

4. Bere etsaieki baketü nahi gabiaz.

G: Nola begira daite manü haur?

I: Onsa nahi, eta egin güzier, baita gure etsaier, jinkoari hala laket zaiolakoz.

G: Gure etsaier arras parkatü behar deriegia; elizatia aski haier gaizkirik ez egin nahia?

I: Zinez parkatü behar deriegü, Jinkoak gihauri parka dizagün; gehiago ere honki egin behar deriegü, haieki minzatü, salütatü, eta haier begi honez so egin.

G: Nork behar dü etsaiaren ondoan ebili bake-tzeko?

I: Gaizki egin diala, bere baithan borogatzen dianak.

HOGEI ETA SEIGARREN KAPITÜLIA

Seigarren maniaz

G: Seigarren maniak zer nahi dü?

I: Lükürius ez izala &c.

G: Manü honek zer debetetzen dütü?

I: Berartan edo bestetan gogo, hitz, eta egite likhitz güziak.

G: Gogo likhitzak bekhatü mortal direia?

I: Bai bere nahiz hetan ihor laket denian.

G: Besteri gogo theyüreki sogitia gaizki deia?

I: Bai mortal da, eta hori aski da gure bethikoz gal eraziteko.

G: Xahü eztiren khantoren erraitia eta irakurtzia gaizki deia?

I: Bai hori da Jinkoari ogen egiteko bide age-rian iartia.

G: Aragizko bekhatia handi deia?

I: Bai: ezi nola baikira Jesüs-Krist gure Jauna-
ren partiak baita ere gure korpitzak Espiritü

Saintiaren onzi biziak, hoiek theyützen dütügü; eta ardürenik Jinkoak bekhatü maradikatü haur gaztigatzen dü bere azote garratzenez.

G: Honi ihes egiteko, zer egin behar da?

I: Ützi honen eretze pitzgarriak, eta emazten lagüngo; nork bere begiak apal edüki, hara hona ohiltü gabe; ez iagoitik beha elhe theyü edo sobera nabasier; ir aiz bethi honkite ahalke gabiak; eta ez egon auher behinere.

G: Bekhatü hontara erori direnek, zer egin behar die, honen xahatzeko?

I: Ardüra kofesatü ber kofesor jakinsü, zühür, eta perestü bati; Ama Birjinaren ükhen debozione berhezi bat eta züzen egin lehenik Jinkoaren iüstiziar, gero bekhatore lagünari, merexi badü, güzia kofesorak manatüren dian bezala.

G: Neskabila birjina, edo alhargün xahü bat gizonak aragizko bekhatiala eragotzi badü, ezkonzeko hitzen pian; ezkontü ezpada lehena-go, edo Jinkoareki botoz estekatü; sortzepenez, edo izatez bardin edo arauzko badira biak, esposatü behar dia, ohoria ebatsi derionaz geroz?

I: Bai Jinkoak, eta lege güziek nahi die hura esposa dezan, baita orano berak emaztia dota

dezan, aita khexiak haur ükhatzen baderio bere alhabari.

G: Gizonak hitz eman ezpaderio esposatüren diala; solthü ezpada; edo izatez bardin, zer zor derio?

I: Ordian damiaren pakhü, dote doi bat eman behar derio gizon perestien erraniala, eta haurrik badie hurak hazi.

G: Seigarren manü honen begiratzeko, zer egin behar da?

I: Nor bere elhetan, korpitzaren egitetan, arropetan, eta ian edanetan doiaz bizi, zühür, eta güziz igaran.

HOGEI ETA ZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Zazpigarren maniaz

G: Zazpigarren maniak zer nahi dü?

I: Besteren hona ebats eztezala &c.

G: Sori deia haurrer bere aita amer ebastia?

I: Ez hori bekhatü handi da, güziz gaizki irailteko, eta behar eztirenetako ixilik hartzen baderie.

G: Gaizki hartia bühürtü behar deia?

I: Bai auher da hartzaz kofesatzia, gaiza erona osoki, edo eskietan ezpada, haren balioa bühürtzen ezpada.

G: Ebatsia ihork bühür ezpadiro, zer egin behar dü?

I: Haren ützültzeko ahal dezanian gütienagogo hartü behar dü, eta hara helzeko bildü zerbait egünkal.

G: Nori bühürtü behar da?

I: Ebats zaionari ezagütü bada, edo haren ageri diren züzen düner, bestela gaizaren bürzagiarentako eman amoinatan, edo harentako. Jinkoari othoitz eragiteko.

G: Noiz bühürtü behar da?

I: Ahalik sarriena, ahalaz ere kofestaü beno lehen.

G: Nork hausten die manü haur?

I: 1. Besteren hona züzen gabe, eta hark nahi gabe hartzen dienek.

2. Berhala hura gordatzen, edo bortxatzen dienek.

3. Edirena bühürtü eztienek; Elizatik, edo merkhatütik erran eraziten eztienek, haren bürzagiaren ager eraziteko.

4. Lühürariek.

5. Izari txipiegiz, gaistoa honaren, edo kharioegi gaizak salzen dütienek, eta güthün falsü egilek.

G: Bekhatü hontara ez erorteko, zer egin behar da?

I: 1. Jinkoak eman derikünarekin igaran.

2. Bestiak gihaur bezain onsa ikhusi nahi.

3. Gogoa eman, ohoinkeria oroz kontü hersi bat eman behar dela, eta eztaitala ihor ioan Paradüsiat besteren honareki.

HOGEI ETA ZORTZIGARREN KAPITÜLIA

Zortzigarren maniaz

G: Zortzigarren maniak zer nahi dü?

I: Iakile falsü ezizala.

G: Ezteia iagoitik sori gezür erraitia?

I: Ez behinere, ez eta gizon bati biziaren begiratzeke, edo mündü güziaren irabazteke.

G: Gezürrez edo gaizki minzatzez besteri damü egin derionaz, ihora züzen egin behar derioa?

I: Bai honetan, nola ohorian.

G: Gaizki bestez minzatzia bekhatü handi bat deia?

I: Bai ebastia beno gaistoago da, ohoria diharia beno haboro delakoz, eta gaitzago haren bühürtzia.

G: Zer da gaizki minzatzia?

I: Jente baten ohoriaren kontre zerbaiten erraitia, haren gaizki ezarteko.

G: Gaizki errailer behatzian laket izatiak Jinko-ari ogen egiten derioa?

I: Bai Beraz erraitiaz bezala.

G: Gaizki erranez gal erazi den ohoriaz züzen egin behar deia?

I: Bai hoviez kofesatürik ere, bestela ihor eztaite salba.

G: Nola bühürtü behar zaio nori bere ohoria?

I: Kristi lagünaren kontre gaizki erranak ükhatüz, eta hartzaz ihork dakitzan hontarzün hon ororen irailiz.

G: Norbaitez gaizki erraiten enzütian, zer egin behar da?

I: Ahalaz ixil erazi gaizki errailia; edo xotilki elhia ützül bestetara; edo so batez ezagüt erazi hura gaitz zaiola.

G: Nola ihor begira daite gezürti izatetik, eta egia eztenaren erraitetik?

I: Gogoia hartüz hurak deebrien bekhatiak bezalako direla, zoin Jinkoak bethiz geroz hügü, eta borthizki gaztigatü baitütü.

G: Eta gaizki erraitetik?

I: Gure lagünaren maitez, eta peretxü handi baten harentako ükheitiaz; haren egite ororen alde honiala hartziaz, edo estaliz flakezia.

HOGEI ETA BEDERATZÜGARREN KAPITÜLIA

Bederatzü eta hamargarren maniez

G: Bederatzü eta hamargarren maniek zer nahi die?

I: Aragizko obra onhets eztezala ezkonzez baizik besteren honik nahi eziala, edükiteko gaiztoki.

G: Jinkoaren maniak eztireia hausten egitez, eta erraitez baizik?

I: Hausten ere dira gogoaz, eta nahiaz.

G: Gogo gaistoak oro bekhatü direia?

I: Ez: gure nahiz ezpadira.

G: Zoin bideiskaz ihor erortzen da gogotik bekhatiala?

I: Hirurez: gogo arhinetik edo aholkütik, lakeztetik, eta boronthatiaren han ezartetik.

G: Zer da aholkia?

I: Gaitzaren ikhuste arhina edo aipatzia, bekhatiala gure deitzeko.

G: Zer da laketzia?

I: Aipatü zaizün gaizaren, egiteko jiten zaikün nahiküntia.

G: Zer da boronthatiaren gaizan ezartia?

I: Hori da, boronthatiak onhetsirik bere olez hartzen baitü, eta bere nahiz laketzen aipatü edo eskentü zaion gaiza gaistoan.

G: Gogo gaistotan laketzian, zoin bekhatü ihork egiten dütü?

I: Gaizkiak berak egiatan egiten balütü bezalakoak.

G: Kofesatzian aski deia erraitia, gogo gaistopak ükhen dütiala?

I: Ez: orano erran behar da, zonbat eta nolako izan diren gogoak; theyü zirenez, eta noreki; hügünkeria, ieloskeria, mendekü, edo ohoinkeriazko zirenez, eta zonbatetan &c.

G: Nola ihor begira daite gogo gaistoetarik?

I: Orhitüz Jinkoaren aitzinian girela, zoñek ikhusten baitütü gure bihotzen barniak; biziki iratzarririk egon gure sendimentien gañen; onsa

begira begiak eta beharriak; ez auher egon, bena zombait honki egin.

G: Nola goith ditzakegü besteren honaren atzaman nahiaren, eta haren hastio ükheitiaren gogoak?

I: Gure lagünak, gük bezanbat hontarzün dian, alageraki nahiz, Jinkoari hala laket zaiolako.

HOGEI ETA HAMARGARREN KAPITÜLIA

Elizako maniez eta Eskümükiaz

Math. 18. v. 17

G: Zonbat dira Elizako maniak?

I: Zazpi: 1. Igantez Meza enzün ezak, eta besta manatiez debotki.

G: Nork hausten dü manü haur?

I: Meza osoki enzüten eztianak: aita amek, bürzagi bürzagisek bere haur eta zerbützarier ahalaz eranzüten eztienek.

G: Mezan algarreki elhestariiek bekhatü egi-ten dieia?

I: Bai handiki, ezi Jinkoa desohoratzen die, eta ez Meza saintia behar bezala enzüten.

G: Elizatik hürrentxe direnek, meza ezin enzüten dienen etxezain egon beharrez, zer egin behar die?

I: Bere artian aldizka hontara jin; eta etxen, aldirietan, edo bortian abelzain diratianian, igante eta bestez parropia Meza gütientako erraiten den ordüxiari, Jinkoa othoitü belhariko orenak edo konderak eskian, eta Jesüs-Krist jaunaz bat bederaren egiten den sakrifizioa gogoaz lagüntü haren merexiez Jinkoareki baketzeko. Halaber egüerdi ondo hetan bezperen ordüxiari berritü othoitziak, jinen diren egünetan Jinkoaren hobeki zerbütatzeko.

G: Aski deia bethi igantez, edo aldizko Meza apal baten enzütia?

I: Ez; bat bederak, eriz edo ezinez baratzen ezpada, parropia Meza enzün behar dü hirur igantetarik batez, eskümüküren penan.

3. igantian

G: Errazü bigarren Elizako mania.

I: Hire bekhatiak oro kofesa itzak urthian behin gütiena.

G: Nork hausten dü mortalki manü haur?

I: Urthian behin Bazkokari berantena jaun erretorari, edo haren lekhükoer, edo hari permi-

sione galthatürik, beste kofesor bati kofesatü eztatianak, eta hori eskümüküren penan.

G: Aski deia urthian behin kofesatzia?

I: Bai Elizako maniaren begiratzeko; orotrat ere ihor erori baliz bekhatü mortaliala, laster kofesatü behar lüke, korpitz saintiaren onsa hartzeko; berhala eri denian, edo beste hil beldürretan: besta handiez orano hon da kofesatzia, bere konzenziaren xahü edükiteko.

G: Errazü Elizako hirugarren mania.

I: Ore kreazalia errezebi ezak berantena Bazkoz ümilki.

G: Nork hausten dü manü haur?

I: Bazkoari nork bere parropian, edo jaun erretoraren nahiareki bestetan errezebitzen eztianak, eta hori eskümüküren penan.

4. igantian

G: Errazü Elizako laugarren mania.

I: Elizak manatü bestak begira itzak leialki.

G: Nork hausten dü manü haur?

I: Bestez langiten ari denak, merexian Jinkoa hetan onsa zerbützatü, ikhasi saintien berthü-

tiak, her iarraikiteko; othoitü, ofizio saintietara ioan, eta beste obra honetan ediren igantez bezala, ützirik ioko gaistoak, tehernak, eta danza.

G: Errazü bostgarren mania.

I: Laur tenporak, bijiliak, eta Gorozüma barur itzak osoki.

G: Nork hausten dü manü haur mortalki?

I: Hogei eta bat urthe ardietsiz geroz, Gorozüma oro igantiak salbü; urtheko laur thenporen astizken, ostirale, eta neskenegünak, eta elizaz manatü beste egünak barurtzen eztütianak, ahal ditzakialarik; eta horik oro gure bekhatiez penitentzia egiteko; Jesüs jaunak berrogei egünez egin dian baruraren ohoratzeko; Jinkoak benedikak ditzan urtheko laur sasoak, eta elizari apez perestiak plazer ditzan eman.

G: Nork eztü bekhatü egiten barur hoiak ez egina gatik?

I: Hirurogei urthe dienek, emazte izorrek, ünühdek, eriek, praube apairü baten aski azkürrre eztierek, eta indarkaz lan borthitzetan bizi denak.

G: Nola behar da barurtü?

I: Egüerdi artio ez deus ian ez edan, etan arratsen igaran gütireki.

5. *igantian*

G: Errazü Elizako seigarren mania?

I: Ostiralian ez neskenegünian eztezala ian aragirik.

G: Nork hausten dü manü haur, eta zergatik da?

I: Eri ezpadira, bi egün hoietan aragi ialek, Egüberri besta hetan helzen ezpada; eta ordian aragirik eztügü iaten, Jesüs-Krist gure jaunaren hilziaren eta ehortziaren ohoretan.

G: Errazü zazpigarren mania.

I: Tenpora debetatiez eztagiala ezteyik, eta detxema primiziak paka itzak xüxenki.

G: Noiz dira debetü ezteiak?

I: Adbentü lehen igantetik, aparizio zoin baita Hirur Erregen besta; eta hausterik Bazko zaharra lagün gütireki, beste tenporez bezala; bena ordüko debetia da, apezak Meza ürhenzian emaiten dian benedizione solemnela, baita ezteietan egiten diren herots, sonü, danza alage-

ranzia eta sobera ian edatiak, zoin ezpadilirate onsa, Eliza saintak ordü hetan gure bekhatiez penitentzia eragin nahi derikülakoz.

6. *igantian*

G: Nork eztütü pakatzen xüxenki detxema primiziak?

I: Hurak ebasten, hertzen, bortxatzen, eta gaistoenetik egiten dütienek, Jinkoak eta lege güziek Elizako artzañer, edo hen lekhükoer eman deritzen hazkürre eta züzenak direlarik.

Sori deia detxema primiziak egin beno lehen, frütietarik langilen pakatzia, eta aziaren zerbait berheztia.

Ez lege güziek nahi die, Jinkoari eta haren lekhükoer, züzen hoiek borogü orotarik xahü eta oso eman dakitzen; gero nork beretik zorrak paka ditzan.

G: Elizak manü hoiek oro egin ahal derizkia?

I: Bai düda gabe; zeren Jinkoari amatako haur eman baiterikü; eta ordenatü Eliza sinhetsiren eztiana maradikatü dela, eta igaran dadin pagano eta eskümbkatü baten; ororen bürían ere Eli-

zako maniek Jinkoarenen hobeki begiratzera hel
eraziten baikütie.

G: Aski deia Jinkoaren eta Elizako manien iaki-
tia?

I: Ez: begiratü ere behar dira onsa.

G: Gihauren indarrez egin ditirogia?

I: Ez Jinkoaren grazia gabe, zoin bethi adela-
türrik baitago, guri haren emaiteko, galthatzen
baderiogü behar bezala.

G: Zer sari hitz eman dü Jinkoak haren manü
saintü ororen begirazaler?

I: Paradüsia, non bethikoz dohatsü baitirate.

G: Hurak hautse dütükienek zer gaztigü
dükeie?

I: Bizitze hontan gaizki dirate, eta Iferniala
eroriren, non Jinkoa galdürrik, deebrieki bethi
erreren baitira: hari ihes egiteko, gitian oren
oroz onsa bizi.

7. igantian

G: Zer da Eskümükia?

I: Sentenzia bat, zoinzaz Elizako jüjek, eta
legek gaztigatzen baitütie bekhatü gisa elibaten

egiliak; haien manien hautsliak, eta egia ükha-
tzen dienak, aithortü behar lükeienian, nori bere
hon edo ohoriaren begiratzeko, edo galdü dia-
nian bühür eraziteko.

G: Eskümükiak zer gaitz eretxekiten derio
kristiari?

I: Jinkoaren haurretarik berheztia, eta Elizako
hon espiritualen galzia.

G: Zergatik diozü Eskümükia dela berhezte
bat?

I: Zeren eskümükatia berhezi baita Elizako
honen partaletarzünetik menbro hirotia korpitzet-
tik bezala.

G: Eskümükatiek zer hon galzen die?

I: 1. Elizan sartzia. 2. Meza saintiaren enzütia.
3. Sakramentien hartzia. 4. Parte ükheitia Eliza-
ko othoitzetan, Ostirale saintian salbü. 5. Sain-
tien merexietan. 6. Indüljenzietan. 7. Bere aita
espiritualen gidamentietan. 8. Lür saintian
ehorztia. 9. Eskümükatia Elizatik izentatü bada,
debetü da hari minzatzia, hareki iate eta edatia,
egoitia eta gañelako nabastarriak Eskümüküren-
penan. 10. Hartan hil badite, haien arimak dee-
briari ützi dira, bethikoz Ifernian erratzeko.

G: Eskümükatiak parkamentiaren ükheiteko, zer egin behar dü?

I: 1. Eskümüka erazi dian bekhatiaz dolü hartü, 2. hartzaz züzen egin edo eman berme hon bat, 3. hitz eman eztela aitzinera ber bekhatiala eroriren, 4. ükhen parkamentia ahala dian apezta ganik, har eztiki hark emanen derion penitencia, eta bertan egin.

HOGEI ETA HAMEKAGARREN KAPITÜLIA

Parropia Mezaz, hur eta ogi benedikatiez, ohereskiez etainxensatziaz

G: Zergatik Elizak manatü dü eskümüküren penan, hirur igantetarik batez parropia mezaren enzütia; eta hura, beste meza batzien erraiten direnak beno hobe deia?

I: Bai: zeren ardiek bere artzaña ezagütü behar baitie; orok algarreki hartan Jinkoari Jesüs jaunaz ber sakrifizioa eta othoitziak egin; enzün pronoa, zoin diratian asteko bestak, barurak, eskümükiak, ezkonzen kridak, gañelako ere ikhasi behar direnak zoin hontarzün ezpaitira oro edireiten beste mezetan, hartakoz meza gehiena hobe da.

G: Zergaitik kristiak apostoliez geroz, hur benedikatiareki zeñhatzen dira othoitzen hatsarrian, eta elizala sar elkhitetan?

I: Zeren Jinkoa maite badügü hur benedikatiaren berthütiaz bekhatü benialak parkatzen baiterizkü, eta harzaz ohilzen baitügü espiritü gaistoa, gure othoitzetan nahas ezkitzan, eta xarmeriak hausten baitütü.

G: Zergatik apezak egoizten dü hur benedikatia popüliari, parropia Mezaren hatsarrian egiten dian prozesionian?

I: Haren orhit eraziteko batheyü saintian bat bederak errezebitü dian graziaz; eta erakusteko, mündüko egitekoak iraizirik, konzenzia xahü bat ükhen behar diala, Mezako sakrifiziotik gozo hartzeko.

9. igantian

G: Ogi benedikatia zeren da?

I: Ogi benedikatia da sakramentü saintiaren üdüri bat, zoñen emaiten Elizan hasi bait ziren, lehen kristiak gibeltü zirenian korpitz saintiaren egün oroz errezebitzetik, zoin hartzen baitzien, baiarzün saintü batetan bizitzeko: bena hauek gero hazkürre saintü hura ützirik; eta nola ezpaitzien gehiago besta handiez baizik errezebitzen:

Elizak haien bake honian eta maitez edüki nahiz, ogi benedikatia sakramentü saintiaren lekhütan ezari dü, igante oroz eman zadin kristi orori.

G: Nola eta zergatik hura ian behar da?

I: Debotki, eta nahasi gabe beste iatekoeki; eta nola baita hur benedikatia bezala santifikatü Jinkoaren hitzaz eta othoitziaz, badü berthütia gure begiratzeko hanitz gaitzetarik, eta espiritü gaistoen enkontrietarik: hartakoz lehenik ohereskatzen eta benedikatzen da altharian, epistolaren althian.

G: Zergatik Elizaren hatsarriaz geroz jente perestiek eman dütie ohereskiak?

I: Zeren Jinkoak debetatü baitzerion Moisari eladin ager eskiak hutsik haren aitziniala, kristiek igante eta besta handiez, parropia Mezan ohereskatzen zütien ogi, mahatsano eta gañelakoak, herrikal nork bere anzo.

G: Zergatik hori?

I: 1. Jinkoari aithortzeko, harganik dütügüla hon güziak, eta hen bürzagi ezagützeko. 2. Haren othoitzeko, gure ükhenak benedika eta emenda ditzagün. 3. Jesüs Jaunaren sakrifizioareki batetan errezebi ditzagün. 4. Relijionezko

obra baten egiteko. 5. Gure arimen artzañen hobeki haztera helzeko, soberak ere beharrer eman ditzen. 6. Gure izate güziaz Jinkoaren handitarzünari omaje egiten deriogü. 7. Azkenekoz gure ohereskiez ohoratzeko saintien bere bestetan, amorekatik jesüsen indarraz Jinkoa ganik ardiets ditzagien behar dütügün graziak.

G: Zergatik elizan Jinkoa inxensatzen da, Jesüs Jauna erregez aparizioz khüñan bezala?

I: Haren khia gora doan bezala, gure othoiztiak aingüriez lagüntürik, Jinkoa gana igan behar diala erakusteko, eta hari gure misterioen artian, zor deriogün ohoriaren emaiteko, onhesten dian ürrin honezko sakrifizio batez bezala.

G: Zergatik orano inxensatzen dira eliza gizonak, eta popülia?

I: Zeñharatzeko, kristien bizitziak saintü, eta berthüten ürrin honez bethe izan behar diala.

HOGEI ETA HAMABIGARREN KAPITÜLIA

G: Nola erraiten dütüzü konderak?

I: Jinkoaren aitzinian belharikatürrik, zeñhazten nüzü, eta erraiten dizüt, O Jesüs-Krist gure Jauna adoratzan zütüt, zeren mündia arrerosi baitüzü zure kürütxiar.

G: Gero zer diozüt?

I: Kürütxiari pot eginik, hartan Kredoa, edo sinhesten düt, latiz, edo üskaraz erraiten dizüt, gero bihi larrietan Paterra, edo Gure Aita; eta xehetan Abe-Maria, edo salütatzen zütüt, latiz edo üskaraz.

G: Zergatik erraiten dütüzü konderak?

I: Erazagützeko Ama Birjinari harentiar niza-la, eta hartaz Jinkoa ganik behar dütüdan grazien ardiesteko.

G: Zer uste düzü dela Ama Birjina?

I: Kreatüra dohatsü bat; merexi hanits diana, graziaz eta berthütez bethia, eta Jesüs Kristen ama.

G: Zeri gogoatü behar düzü erraitian Abe?

I: Andere honari jin zaion meziari Gabriel aingüriak berria ekharri zerionian, Jinko semiaren ama izanen zela, zoin berriak egin baitü gure salbamentiaren hatsarria.

G: Zeri gogoatü behar da, erraitian Sancta Maria?

I: Hilziari, eta güziz ordian behar dükegün Jinkoaren graziari, zoin Ama Birjinak bere othoitzez ardiets baitirogü.

G: Hon deia hanbat Abe-Maria erraitia?

I: Bai haien erraitien, gogoa ezarten badügü Kristen, zonbait misteriotan; hala nola haren gizon egite, sortze, hilze eta pitzian, edo Birjina saintiaren misterio dohatsü, alagera, edo penazko zonbaitetan: Jesüs, eta Maria aipatzian, ere salütatü behar dütügü.

G: Sinhesteko deia, honen beste Pater eta Abe-Maria erraitiak berthüte berhezi bat diala?

I: Ez hori süperstizione bat lizate.

G: Birjina saintiari zergatik konderen deboziona hain laket zaio?

I: Zeren ardura Pater eta Abe-Maria erraiten baitügü, zoin baitzaitzo othoitze laketenak; eta zeren haren hirurogei eta hirur urthetako adina ohoratzen baitügü, konderetan diren hirurogei eta hirur Abe-Mariez.

G: Nori hon egin diro konderen erraitiak?

I: Orori, gure Relijionian beharrenik eta gozatsien diren gaizak dadüzkanak geroz orotan gainti hon dira irakurtzen eztakieneen.

HOGEI ETA HAMAIRURGAREN KAPITÜLIA

Jinkoari othoitü beharraz

G: Aski deia fedezko misterio eta egien sinhestia, kristi hon eta salbatü izateko?

I: Ez: obra honak orano egin behar dira, eta egünak perestüki igaran.

G: Tenporaren onsa igareiteko, zer egin behar dü kristiak?

I: Behinere hutsik gabe goiz arratsez Jinkoa othoitü, hari nork bere lana eskentü, eta güziak egin hari laket izateko, eta haren gloria handienaren diren.

G: Hanbat behar dügia goiz arrats oroz Jinkoa othoitü?

I: Bai salbatü nahi bagira, eta Jinkoaren benedizioniak jin dakizkün.

G: Nola behar da Jinkoa othoitü?

I: Hur benedikatiareki ahalaz zeñhatürrik, belhañez belhariko kürütxe, edo Jesüs Jaunaren,

edo Andre Dana Mariaren imajina baten aitzinian.

G: Ezteia aski Jinkoaren othoitzia ohian, züti edo beztitzian?

I: Etzaio hala emaiten Jinkoari zor deriogün ohoria.

G: Zergatik beraz bi belhañez belhariko?

I: Zeren Jinkoari minzo baikira, eta Jesüsek bere Aita belhariko othoitü baitü, guri erakusteko, berhala egin behar dügüla.

G: Belhariko iartiaz norbaitek erri egin balizazü ützi behar deia hala othoitzia?

I: Ez: zeren Jesüs gure Jaunak erran baitü, nork ere ahalke baitüke haren ohoratzera jenten aitzinian, hark ere ahalke dükiala haien Aitaren aitzinian bere haurretan ezagützera.

G: Egiteko lehiatürik bagünü, goizan Jinkoaren othoitzari huts egin ahal giniroa?

I: Ez: gure egitekorik handiena delakoz gure arimaren salbatzia.

G: Egüneko lanez akhitü bagina, Jinkoa othoitü gabe etzan ahal gitakia?

I: Ez: hanbat pena gure korpitzaren hartürik, zerbait, gure arimaren salbatzeko egin dezagün, nahi dü arrazoak.

G: Kristi güziek goiz arrats Jinkoa othoitü behar dieia?

I: Bai aita amek hurrek bezala: bürzagi bürzagisek, mithil neskatoek, praube, aberats, handi txipi orok.

G: Bekhatü handi deia, hilebeten eta urthen igaraitia, zombait ari diren bezala, Jinkoa othoitü gabe?

I: Bai halakoek erakusten die Jinkoa mespere-txatzen diela, eta eztiela haren axola, salbatü izateko.

G: Jinkoa goiz arrats oroz othoitzen diener, zer frütü eta benedikzione Zelütik helzen zaitze?

I: Hura dükeie bide bat Jinkoaren grazian iraiteko, bekhatiala ez erorteko, edo ez hartan baratzeko, bena bai hartarik laster elkiteko, hilziaren beldür ez izateko, eta bethi adelatürrik egoiteko, Jinkoaren jüjamentalala agertzeko.

HOGEI ETA HAMALAUARGARREN KAPITÜLIA

Egünkal kristiak egin behar dütianez

G: Kristiak goizan zer egin behar dü?

I: 1. Iratzarri den bezain sarri zeñhatü behar dü, eta erran ene Jinko hona emaiten derizüt ene bihotza.

2. Jaiki eta beztitü bezain sarri, kürütxe, edo saintü baten imajinaren aitzinian, hur benedikatiareki zeñhatürük etxeko gehienak edo aldizka, belhariko erran behar dü etxeko güzieki ahalaz goizanko othoitzia.

1. Ene Jinkoa, sinhesten dizüt osoki, heben eta lekhü orotan zirela.

2. Ezagütze zütüt ene Jaun gehien, eta adora-tzen saintü orok bezala.

3. Maite zütüt ene bihotz oroz, Jesü-Krist gure jaunaz.

4. Ene Jinkoa esker derizüt igaran gaian eta ene bizi orotan eman deriztadatzün hon oroz.

5. Dolü dizüt, zeren orotako hobena zirelarik ogen egin baiterizüt; hastio zitizüt bekhatiala deitzen, edo eror eraziten nai en gaizak oro: eta bihotzetik hitz derizüt, zure graziaren indarrarekin etzütüdala gehiago khexa eraziren: bekhatü egin oroz kofesatüren nüzü ahalik sarriena, hetzaz penitentzia egiteko.

6. Ene Jinkoa, egünko ene gogo, hitz eta lan güziak emaiten deritzüt; idazü laket bazaizü zure benedikzione saintia; zure iüstiziari arrazo egiteko, eskentzen derizüt eta hartzen gogo honez; egün heltüren zaiztadan galziak eta damiak oro.

7. Othoitzen zütüt didazün indar, egün ogenik eztizazüdan egin; bena zure gogara orotan bizi nadin.

8. Gure aita Zelietan zirena &c.

Salütatzen zütüt &c.

Sinhesten düt Jinko aita &c.

9. Saintü dohatsü ene izenekoa! zoñek Jinkoaren saihetsian paradüsan dadükazün eretzetik, ene izate güzia ezagützen baitüzü behar dütüdan graziak oro ardiets othoi: ene arimaren etsaiak oro gibel erazi, lürrian ere hain onsa zure honkiginak, eta bizitze saintia egizü, iarraik

ditzadan, gero hil ondoan Jinkoa laida ahal deza-
dan bethierekoz zureki Zelian.

10. Espiritü ene xüxen ibil eraziteko, Jinkoaz eman zaiztadan aingürü hona ene espiriti-az eta bihotzaz egin behar dütüdanak oro erakats itza-
tazü fediaz eta karitatiaz, Jesüs-Krist gure Jauna-
ren merexiez bizi eta hil nadin Jinkoaren grazian.

11. Ene Jinko ona, gure aitzineko hilen arima honak oro zure miserikordiak othoi bake bethie-
rekoaz goza erazi ditzala hala biz.

HOGEI ETA HAMABOSTGARREN KAPITÜLIA

Angelus deitzen den debozioniaz.

**Eta ian aitzinian eta ondoan
erraiteko diren othoitzez**

G: Zergatik egün oroz goizan, egüerditan, eta arratsen hirurna zeñü khaldi emaiten dira elizan?

I: Kristi ororen iratzartzeko, Angelus othoitziaren erraitera.

G: Zergatik hirur ordü hoietan erraiten da?

I: Jesüs-Kristen, eta Andre Dana Mariaren sortziaz, bizitziaz, eta hilziaz gure orhit eraziteko.

G: Zergatik aldikal hirur zeñü khaldi emaiten dira?

I: 1. Guri adora eraziteko Trinitate Sainziaren, zoin Inkarnaziariaren misterioan parteliant baita. 2. Eskerren emaiteko hura egin diener, Gabriel haren berriaren ekharle aingüriari. 3. Hartara gogatü zen Birjina Saindari, eta Jesüs-

Krist gure jaunari, zoñen persona aragistatü baita.

G: Bürria gizonek ageririk, lehen zeñü khaldian zer erran behar die?

I: *Angelus Domini nuntiavit Mariae, et concebit de Spiritu Sancto. Ave Maria, &c..*

G: Errazü hori üskaraz.

I: Jinkoaren aingüriak Mariari Inkarnazioniarren berria ekharri derio, eta Espiritü saintiaren obraz konzebitü dü salütatzen zütüt.

G: Errazü latiz, bigarren zeñü khaldian erran behar düzün othoitzia.

I: *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum. Ave Maria, &c.*

G: Errazü hori üskaraz.

I: Haur naizüla Jinkoaren neskatoa egin bedi nitan, zure hitzaren arau salütatzen zütüt.

G: Errazü latiz heren zeñü khaldian, erran behar düzün othoitzia.

I: *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Ave Maria. &c.*

G: Errazü hori üskaraz.

I: Jinko semia gizon egin da, eta gureki izan salütatzen zütüt.

14. igantian

G: Jan beno lehen, kristiak nola othoitü behar dü Jinkoa?

I: Erran debotki eskiak algarganatürik, eta gizonek büriak ageririk, *Benedicte. R. Dominus nos & ea quae sumus sumpturi Benedicat Dextera Christi. In nomine Patris &c.*

G: Errazü Benedicte üskaraz.

I: Dügün Jinkoa benedika Jesüs-Krist gure Jau-nak plazer badü, eman bizagü eta gure hazkü-rreko hartzera goazan gaizer bere benedikzione saintia. Aitaren eta semiaren.

Jan ondoan, Jinkoari nola eman behar zaitzo eskerrak?

G: Jan ondoan, Jinkoari nola eman behar zaitzo eskerrak?

I: *Agimus tibi gratias Rex omnipotens Deus pro universis beneficiis tuis, kui vivis & regnas in saecula saeculorum. Amen.*

G: Errazü üskaraz.

I: Orogen Jinko eta errege bethi bizia, gehien ere zütügüna, gure eskerrak emaiten deritzügü

honki egin derizkützün oroz. Hala biz, Jinkoari biz
laidorio, bizier bake, hiler pausü eta heben giren
orori Jinkoa parka.

HOGEI ETA HAMASEIGARREN KAPITÜLIA

G: Kristiak etzan beno lehen, arratsen zer egin behar dü?

I: Kürütxe, edo saintü baten imajinaren aitzinian, hur benedikatiareki zeñhatürük etxeko gehienak edo aldizka, belhariko erran behar dü etxeko güzieki ahalaz.

ARRATSEKO OTHOITZIA

1. Ene Jinkoa adoratzen zütüt saintü orok bezala.

2. Esker derizüt zeren ezdeusetarik idoki байнаizaü, arrerosi, kristi egin, eta züganik egün eta bizi orotan ükhen dütüdan honez.

3. Orhit eta ezagüt erazi itzatazü egün egin dütüdan bekhatiak gogoaz, hitzez, obraz eta ahatzez.

4. Jar gitian Jinkoaren aitzinian egün egin dütügün bekhatiak xeheroki gogoa ditzagün apür bat, orhizen girela non izan eta noreki min-zatü giren. Alte.

5. Ene Jinkoa, bihotzetik dolü dizüt zure khexa eraziz, oro hon zirelakoz: gogotik hitz derizüt zure graziareki ezterizüdala eginen gehiago ogenik, eta ene bekhatiez penitenzia egiteko, ahalik sarriena kofesatüren nüzü.

6. Ene Jinkoa, maite zütüt ene bihotz oroz, Jesüs Krist gure Jaunaz.

7. Gure Aita Zelietan zirena, &c.

Salütatzen zütüt, &c.

Sinhesten dut Jinko aita, &c.

Kofesatzen niz Jinko aita, &c.

Edo latiz *Pater, Ave, Credo, Confiteor.*

8. Saintü dohatsü ene izenekoa, zoñek Jinkoaren saihetsian paradüsan dadükazün eretzetik, ene izate güzia ezagützen baitüzü, behar dütüdan graziak oro ardiets othoi: ene arimaren etsaiak oro gibel erazi, lürrian ere hain onsa zure honkiginak eta bizitze saintia iarraik ditzadan, gero hil ondoan laida ahal dezadan bethierekoz zureki Zelian.

9. Espiritü ene xüxen ibil eraziteko, Jinkoaz eman zaiztadan aingürü hona, ene espiritiaz eta bihotzaz egin behar dütüdanak oro erakats itzadatzü fediaz eta karitatziaz, Jesüs-Krist gure Jau-naren merexiez bizi eta hil nadin Jinkoaren grazian.

10. Ene Jinkoa eskentzen derizüt ene loa, zure graziaz bekhatü orotarik begira nezazü; arima ene ohatziareki xaha izadazü zure hur benekatziaz: nahi dükezünian Jesüsen boronthatian hil nahi nüzü, bai Jesüs hel zakizat zure graziaz.

11. Ene Jinko hona, gure aitzineko hilen arima honak oro zure miserikordiaz othoi bake bethierekoaz goza ditiala. Hala biz.

HOGEI ETA HAMAZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Jinkoaren graziaz

G: Zerk gure arimak bekhatü mortaletik xahatzzen dütü?

I: Jinkoak emaiten derikün graziak.

G: Zer da grazia?

I: Jinkoak hontarzünez jenter emaiten derien dohain bat, haien salbatzeko.

G: Zonbat grazia gisa dira?

I: Biga: grazia aktuala, eta grazia habituala.

G: Zer da grazia aktuala?

I: Argi eta iratzartze Jinkoak Zelütik emaiten derikün hon bat, gaitzari ihes egiteko, eta honari iarraikiteko.

G: Zer da grazia habituala?

I: Zelüko dohain bat, zoñek Jinkoaren gogara gure arimak ezarten baitütü, eta indar emaiten haren manien begiratzeko.

G: Nola deitzen da grazia habituala?

I: Grazia jüsto egiten gütiana, gure arimak bekhatietarik xahatzen dütialakoz, eta Jinkoaren aitzinian behar bezalako egiten.

G: Grazia lehen hori merexi dirogia?

I: Ez: zeren Jinkoak hura dohain emaiten derikü Jesüs-Krist gure Jaunaren merexiengatik.

G: Grazia santifika gitiroana merexi dirogia, eta nola hura ardiets dirogü Jinkoa ganik?

I: Bai othoitzez, obra honez eta sakramentiez.

G: Zer emaiten derikü grazia jüsto egiliak?

I: Jinkoaren haur egiten gütü. Jesüs-Kristen aurhide. Bethiereko gloriaren primü.

HOGEI ETA HAMAZORTZIGARREN KAPITÜLIA Zeremoniez

G: Zergatik dira Elizako zeremonia saintiak?

I: Nola espiritüz eta korpitez eginak baikira, gure Ama Eliza Saintak Jinkoaren misterio gorak haren haurren begier miragarriago erakutsirik, nahi dü mündüko gaizek ürgatz dezen gure flakezia, Zelükoez hobeki sinhesteko eta maithatzeko.

G: Nork manatü dütü zeremonia saintiak?

I: Haboroak Jesüs-Kristek berak, pitztüz geroz berrogei egünez Zelialat igan artio, bere apostolier minzo zeno Jinkoaren erresümaz, erran nahi da Elizaz.

G: Espiritü Saintiak erakatsi dia hoietarik zombait?

I: Bai honek düda gabe gidatzen dü Eliza, eta egia güziak erakasten deritzo.

G: Elizako gaiza benedikatü orok nontik hartzen dütie bere indarrak?

I: Jinkoa ganik, zeren Jondane -Paulek baitio, kratüra güziak santifikatzen direla Jinkoaren hitzaz eta othoitziaz.

G: Zergatik khanderaillüz benediaktzen dira khanderak?

I: Gure orhit eraziteko Andre Dana Mariaren xahütarzünaz eta karitatiaz haren besta handi hontan, haren semiaren jinkotartzünaz zoñek fede gabiak argitzen baitütü, nola bizi behar dügün, eta gure egitek besten mirail izan behar diela; merexitü ere Paradüsüko gloriaren argia, zointara sartzia gure arimaren espusak hitz eman baiterikü, edireiten bagütü hil orenian iratzarririk eta tortxo piztia eskian, erran nahi da obra honeki.

G: Zergatik Hautstez emaiten zaikü hauts benedikatia?

I: Zeren nola gure aitzineko arima hon orok hautsa penitenziaren zeñharetan ekharri baitie bürían edo soñían, Jinkoaren parkamentiaren ardiesteko, Eliza saintak hautsen hartziaz erakatsi nahi derikü, Jinkoaren aitzinian bihotz behera-

tü bateki, bekhatore girela aithortü behar dügü-
la, eta ezagütü lürretik elkhirik gütienik uste
dükegünian haustüren girela; hartakoz Jinkoare-
ki baketzeko, gure ogenez bethi penitenzia egin
dügüla behar.

G: Zergatik Erramüz benedikatzen, eta eskia-
la emaiten dira erramiak prozesionala joaitian?

I: Hala nola Jerüsalemeko jente honak Jesüs
Jaunari, hiri hartara sartzian, aitziniala elkhirik
ohorez, oliba ostoez bidiak edertü baitzeritzen,
zeñharatzeko herioa eta deebria bere hilze eta
pasione saintiaz goithüren zütiala, berhala Elizak
nahi dü erramiak debotki eskian, Aita bethiere-
koa othoi dezagün, arimaz eta korpitzez bere
grazian bizi erazi gitzan; gure obrak egin bidian
eta karitatian Jesüsen merexiez pitz ditian; eta
gure hirur etsaiak deebria, aragia, mündia gar-
haitürrik, haren glorian sar gitian.

18. igantian

G: Zergatik aste saintüko astizken, ostegün,
ostiraletako ofizioan erhaiten dira khanderak?

I: Guri zeñharatzeko edo Profeten hilzia, edo Moysaren zeremoniazko legiaren ürhenzia, edo Jüdien ütsüeria Jesüs-Kristen hil erazitiaz.

G: Zergatik khandera hoietarik gorena piztürrik gordatzen da ordian althare xokoan, eta herots bat egiten? Zeñharatzeko, ekhia ülhüntü zela, gure salbazalia hil zenian; lürra ikharatü; elementiek eta natüra güziak dolü hartü, bere krezalia hilzen ikhususirik.

I: **G:** Neskenegün saintian benedikatzen den xirioak zer erran nahi dü?

I: Jesüs hiletarik piztürrik üdüri eraziten derikü; hartakoz harritik elkiten den sü berritik pizten da, hobitik Jesüs elkhi zen bezala; honen ezkoak haren gizatarzün saintia zeñharatzen dü, zoin elkhi baita Ama Birjinaren sabeletik, ezko xahia erletik bezala; honen garrak zeñharatzen dü haren jinkoatrzüna; hariak haren bi natüralez algarganatzia: bost inxensü bihieki zeñharatzen dütie Jesüs-Kristen bost zauriak, eta haren ürrin honstatzeko ünkhüntiak.

G: Zergatik Ebajelioa erraiten deno Bazkoriz Salvatore artio, haren althian pizten da xirioa?

I: Guri erakhusteko, Jesüs-Krist piztütü ondoan, bere apostolier agertütü zela, eta fedezko misterioak erakatsi berrogei egünez.

G: Zergatik xirioa Pentekoste bezperan, Batheyüko benedikatzen den hurian sartzen da?

I: Guri Espiritü Sainiaren, üdüri baten emaiteko, zoin besta hartan iaitsi baitzen apostolieta-
ra süzko mihi elibaten anzo; eta ordian Jinkoa othoitzen dügü, bere Espiritü Sainiaren berthütia hur saintütü hetara isur dezan, batheiatüren direner bizitze berri baten emaiteko.

G: Zergatik hilen ehorztian egiten dira othoiztiak, obra honak, eta beste zeremoniak?

I: Tortxo argi, hurtzen direnek; Inxensü khetan doenak; zeñü danga airian eranzünik galzen direnek, mündüko bizitzia labür, ezdeus, eta ürüpen bat dela erakusten die; baita orano kristiek dien fedia eta esperantxa, bizitze hontan bere berthüten ürrin hon bat emanik, gloriaren argia ikhusiren diela; korpitza hilik ere arima bathi bizi dela, khandera piztia bezala; hur benedikatiaren hiler emaitiak deebriak ohilzen dütü, gure othoizzetan nahaz ezkitzen; ohereskü eta Mezako

sakrifizioek arima honak penetarik solthatzen,
eta Jinkoa ganatzen dütie.

HOGEI ETA HEMERETZÜGARREN KAPITÜLIA

**Andre Dana Mariaren debot
izan beharraz, eta Arrosarioaz**

G: Jinkoaren graziaren ükheiteko, Birjina Sain-tiaren debot izan behar dügia?

I: Bai: zeren Jesüs-Krist gure Jaunetik hiperdü-lie landan, hari beste saintü orori beno haboro zor baiteriogü. Konderetan gañen erran dügün bezala.

G: Zer zeñhare da Ama Birjinaren debot iza-tia?

I: Harentiar dena Jinkoaren haur egiazko dela; hartakoz gure behar orotan haurrak ama gana bezala, hargana laster egin behar dügüla.

G: Nola hori?

I: Haren besta saintietan kofesatziaz eta erre-zebitziaz, hen besperak eta neskenegünak aha-laz barurtüz haren ohoretan.

G: Nola orano hura gure arartekari ükhenen dügü?

I: Egünkal haren letheriñen, konderen, edo arrosarioaren erraitiaz, eta haren konfrairia zonbaitetan sartiaz. Konfrairietan saintüki Elizak ezari dütü Jinkoaren gloriatan, eta bere haurren kristi hobetzeko: bena hala ere debetatzen dü haien debozionez eztatzen okher, ez gal erazi, nork bere parropian zor dütian eginbideak.

G: Zer iakin behar die konfrai konfraisek?

I: Bere aurhidegoa saintüko erregla, eta hari ahalaz onsa iarraiki.

G: Zonbat misterio dadüzka arrosarioak?

I: Hamabost, Jesüs-Kristen, eta Ama Birjina-ren bizitzen gañen; zoñen ohoretan erran behar baita: hetarik bost dira alageranziazkoak; beste bost dolorosak; eta beste bost gloriosak.

G: Erratzü alageranziazkoak.

I: 1. Aingüriaren salütazionia, 2. Santa Elisabeten ikhustia, 3. Jesüs-Kristen sortzia, 4. Elizala, haren lehen eroaitia, eta Jesüs haurraren dokto-reki dispüta.

G: Erratzü dolorosak.

I: 1. Olibetako baratzian presoner hartzia, 2. Pilataren etxen azotatzia, 3. elhorriz khoroatzia, 4. Kalbarioko mendiala kürütxiaren eramaitia, 5. hartan itzatürük gure salbazaliaren hilzia.

G: Erratzü gloriosak.

I: 1. Jesüs-Kristen piztia, 2. Zelialat igaitia, 3. Espiritü Sainiaren iaistia, 4. Andre Dana Maria-ren Paradüsialat korpitz eta arimatan Jesüs bere semiaren indarraz igaitia, 5. haren khoroatzia, aingürü eta saintü orotan gañen izateko.

G: Nola hamabost misterio horik ohoratzen dütügü, eta zer gozo hantik jiten zaikü?

I: Astian behin debotki erraitiaz hamabost Pater-noster, eta ehün eta berrogei eta hamar Abe-Maria behinkoaz; edo hirur aldiz bostna Pater. Eta berrogei eta hamarna Abe-Maria: halaz irabazten dira Aita Sainziek hartako konfraier eman dütien indüljenziak. Eta Abe-Maria hoién kontia jarraikiten da Dabid profetaren psalmier. Erran bedi beraz onsa arrosarioa Jesüsen, Ama Birjinaren, baita Saint Dominika honen emailiaren ohoretan; eta haren besta gehiena onsa begira Ürrietako lehen igante oroz. Gük orai lan saintü honen ürhenzian bezala.

Salve Regina, &c. edo üskaraz

Salütatzen zütügü erregiña miserikordiaren ama: ohoratzen zütügü gure bizitzia, eztitarzüna eta esparantxa bezala: zuri gaude oihüz Ebaren haur herratiak, zuri gaude hasperenez eta nigarrrez lekhü nigarrezko hontan: eia beraz gure arartekosa, zure miserikordiazko begiez sogigüzü, eta Jesüs zure seme benedikatia bizitze honen ondoan erakuts izagüzü: A bihotz bera, A dohatsia, A Maria Birjina eztia. Hala biz.

Ene Jinko hona, ene arima zure eskü saintietan ezarten dizüt: ene azken orenian onsa hilze-ko grazia emadazü.

**Katexima gañekoa erran
ürhentü datianian**

**GÜZIA HONLA LABÜRKIAGO
BILDÜ BEHAR DA**

G: Zergatik gira mündü hontan?

I: Jinkoaren ezagützeko, maithatzeko, eta zerbüttxatzeko; hala Paradüsiaren irabazteko.

G: Zer da Jinkoa?

I: Zeliaren eta lürraren egilia, eta gaiza oro-
ren Jauna.

G: Zonbat Jinko da?

I: Ezta bat baizik.

G: Zonbat persona dira Jinkoatan?

I: Hirur; zoin baitira Aita, Semia, eta Espiritü
Saintia.

G: Hirur personetarik zoin gizon egin da?

I: Jinko semia bera.

G: Nun gizon egin da?

I: Maria Birjina Sainiaren sabelian, eta sorthü Betleemen barrüki batetan egüberri bezpera gainian.

G: Nola deithü da gizontüz geroz?

I: Jesüs-Krist.

G: Zergatik gizon egin da?

I: Jenete güzien arrerosi eta salbatü nahiz.

G: Nola arrerosi dütü?

I: Kürütixian hilziaz, eta Bazkoz arrapiztü da; Salbatozez Paradüsiala igan; Pentekostez igorri Espiritü Sainia Eliza Santa gana; eta Zelütik iait-siren da mündiaren ürhenziari jente ororen iüjatzera.

G: Zer da althareko sakramentü saintian?

I: Jesüs-Krist osorik, diot haren korpitza, haren odola, haren arima, eta haren jinkotarzüna ogiaren eta mahatsanoaren üdürrien pian.

G: Mirakülü hori onsa sinhesten düzia?

I: Bai zinez, Jinkoak hala nahi eta erran dialakoz.

G: Hori sinhesten eztiana, salbatüren deia?

I: Ez batere.

G: Sinhestia aski deia?

I: Ez, Jinkoatan esparantxa ükhen behar dügü, hura goriki maithatü, eta zerbüttxatü.

G: Erakats izagüzü zer den esparantxa.

I: Ene Jinkoa! Egürükiten dizüt Paradüsia, zure eta Elizako manien begiratzez, honla hura hitz eman deritazülakoz.

G: Erakats izagüzü, zer den Jinkoaren maithatzia.

I: Ene Jinkoa! Beste gaizak oro beno maitiago zütüt zihaurgatik; eta ene kristi lagüna nihaur bezala, horik biak manatü deriztazülakoz.

G: Zer da Jinkoaren zerbüttxatzia?

I: Jinkoaren eta Elizako manü saintien begiratzia.

G: Jinkoak zer emaiten derie bere manien egiler?

I: Paradüsia.

G: Eta hurak hausten dütianer?

I: Ifernüko sühalamak, hil beno lehen bere bekhatiak parkatü ezpazaitze.

G: Zer egin behar da, bere bekhatien parkamentiaren ükheiteko?

I: Oroz onsa kofesatü ahalik sarriena eta anhartio hetzaz dolü handi bat hartü.

G: Erakatsazü, zer den dolü hon hori?

I: Ene Jinkoa! Biziki ahalke eta dolü dizüt, zuri ogen eginez, hontarzüna bera zirelakoz, oro kofesatüren zitizüt ahalaz onsa, eta enüzü gehi-go gaitziala eroriren.

ÜRHENZIA

Azken kapitülü honen ondoan, jaun erretorek haurrer arrerran eraziren deritze, hobeki azkartzeko, bigarren urtheko hamazazpi lehenak, urthiaren ere bethatzeko.

CETTE ORDONNANCE sera lûë annuellement par les Curés au Prône les Dimanches avant la Fête de Sain Marc & des rogations: Et par les Régens aux Ecoliers les jours precedans.

ARNAUD FRANÇOIS DE MAITIE, Par la Misericorde de Dieu, & par la grace du S. Siege Apostolique, Evêque d'Oloron: A tous les Fideles en JESUS-CHRIST de nôtre Diocese, au Pays & Vicomté de Soule, SALUT. Saint Gregoire le Grand institua l'an 590, les Processions des grandes Litanies à la Fête de Saint Marc, lequel par ce moyen detourna la colere de Dieu, fit cesser les fleaux de la Peste, & autres malheurs qui avoient fait mourir à Rome un grand nombre de personnes; Mais l'Eglise les à retenües pour deux principales raisons, 1. Pour nous faire con-

noître d'un côté le soin extreme que nous devons apporter à conserver la grace reçue à la Fête de Pâques par l'exercice de Penitence, & de la priere continuelle, 2. Pour reparer les Sacrileges commis par quantité de Chrétiens à cette même Fête, qui d'ordinaire en cette saison attirent les calamitez & les fleaux publics: Car c'est alors que les Armées se mettent en Campagne; que les Tonnerres commencent à gronder sur nos têtes; que les Campagnes sont sujetés à être ravagées; que les biens de la terre sont exposez aux intamperies de l'air; Enfin que' les maladies commencent à regner, & souvant les mortalitez des hommes & des animaux. Et ce procedé de l'Eglise est fondé sur le sentiment de Saint Paul, qui reprend les corinthiens de sont tems des irreverances qu'ils commettoient vers la Sainte Communion, & leur montre qu'elles sont châtiées, mêmes des cette vie, Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi 1. Cor. cap. 11. Saint Mamert Evêque de Vienne ayant seu, qu'on pratiquoit les Processions des trois jours des Rogations avec beaucoup d'indevotion, desordre, & insolance, jusques-là que Dieu étant

irrité contre son peuple, il l'afligea de tremblement de terre, des feux, & d'autres prodiges celestes; pour remedier à tous ces maux, il ne trouva rien de meilleur, que de remettre en l'année 452. ces Litanies en leur ancienne & premiere splendeur.

Aussi-tôt l'Eglise Universelle suivit cet exemple, au rapport de Saint Avit second evêque de Vienne après Saint Mamert, mais avec telle ferveur, que mêmes les Serviteurs & Servantes n'en étoient pas exempts, car le Canon 29. du premier Concile d'Orleans celebré au même teins, commande aux Serviteurs & Servantes de quitter ou interrompe leur travail, afin d'assister devotement à ces Processions, & à plus sorte raison à leurs Maîtres & Maîtresses, en l'an 507.

L'Eglise en a retenu par tout ce Saint Usage pour d'autres bonnes raisons, 1. Pour faire protestation solemnele, que nous sommes Pecheurs, & par l'effort de nos larmes & de nos prieres, jointes aux intercessions des Saints, dont nous implorons l'assistance, obtenir de Dieu la remission de nos pechez; Et qu'il luy plaise detourner de nous les fleaux de la Peste, de

la Guerre, & de la famine, donnant la benediction aux fruits de la terre, 2. Afin qu'étans déchargés du fardeau de nos pechez par la penitence & la mortification de ces Saints Pelerinages, Nous puissions porter sur les aîles de nos prieres & de nos desirs, suivre plus librement au Ciel nôtre Seigneur au prochain jour de sa triomphante Ascension, & demander avec plus de confiance que si nous est necessaire en cette vie.

Mas nous ayant reçu diverses plaintes dans nôtre derniere visite dudit Pays, qu'il s'y commettoit de grands abus, dissolutions, queeles, & irreverances contre l'Esprit de Dieu, & de l'Eglise aux Processions de ces jours: Et bien que les Parroissiens soient obligés de droit, & par devoir respectif d'y suivre leurs Pasteurs avec modestie & humilité; Neanmoins parce que lesd.

Processions se faisoient vers des Eglises ou Chapeles étrangères du voisinage, leur tiedeur dans la pieté y trouvant un peu de rigueur, ils ont la plûpart negligé d'y aller, & s'y amusoient à jouer, danser, & à commettre des excez qui faisoient perdre entierement le fruit de la priere.

Ce qui nous auroit obligé d'ordonner que les Curez fairoient desormais lesd. Processions dans les limites seulement de leurs Parroisses vers les Eglises annexes, ou Chapelles votives, ou bien vers trois Croix. Mais le changement des lieux ordinaires desdites Processions a donné occasion aux peuples de murmurer & d'imputer leurs alictions publiques, la longueur des pluyes, & dimunition des fruits qui leur sont sorvenuës depuis, à ce que nous n'avions ordonné, que par un pur esprit de reformation des moeurs. Et enfin Me. Olivier d'Etchecapar Syndic General du tiers Estat, suivi d'autres Codeputez dudit Pays nous a tres humblement suplié, de rétablir lesdites Processions dans leurs anciens lieux de convocation, afin que les Fideles continuent d'y rendre leurs Voeux avec leurs Oblations ordinaires, d'y recevoir les consolations & instructions accoûtumées des Predications, Nous protestant que les Habitans dudit Pays se porteront unanimement à l'avenir, d'assister exactement ausdites Rogations, dans le dessein d'y faire penitence de leurs pechez, & auront un gran soin de

conserver la grace de Dieu pendant tout leur Pelerinage, & de changer de vie à leur retour.

A CES CAUSES, Nous considerant que l'Assemblée des peuples à l'occasion desdites Processions, qui honorent les voyages que nôtre Sauveur a faits, pour operer nôtre salut, pût aussi lier plus étroitement les Chrétiens, & leur faire conserver par ces entreveües annuelles l'esprit d'union & de charité par ensemble, & les affermir dans les veritez de la foy, & l'unité d'une commune esperance, comme dit Tertulien; *Corpus sumus de conscientia Religionis & disciplina unitate, & spei fadere coimus in catum.* Et Saint Leon parlant de l'eficace des oraisons publiques ayant dit, qu'on obtient une entiere abolition des pechez, quand l'Eglise est unie en l'oraison, Car si Dieu promet d'accorder tout ce que demanderont deux ou trois unis pieusement ensemble que pourra t'il dénier à tant de fidelles assemblez unanimement pour les mêmes exercices, en priant par le même esprit & à même intention.

Avons ordonné & ordonnons, que selon l'usage ancien des fideles dudit Pays de Soule, &

avec mortification d'esprit & de corps, gardant l'abstinence de viande ausd. trois jours de Rogation, les Curez & tous autres Ecclesiastiques habitués ou residans dans les Paroisses assisteront sous peine d'interdit en Soutane, Surplis, & Bonnet carré aux Processions vers les Saints lieux accoûtumés d'ancienneté pour lesdites Rogations, avec des Chantres fournis par les Parroisiens, ensemble les Maîtres & Maîtresses de chaque maison sans armes à feu, épée, ni poignard, sans préjudice de leurs enfans, & domestiques au moins alternativement, sauf excuse legitime qui sera jugée par leurs Curez, les tous observant la modestie & l'ordre cy-bas prescrits.

1. Avant de partir de leur Eglise ayant formé la contrition de leurs fautes; Ils offriront à Dieu ces saints exercices avec les mêmes intentions, pour lesquelles ils ont été instituez, 2. Ils marcheront deux à deux, les hommes les premiers nû tête, sauf injure de l'air, & aux Stations; Et les femmes après, lisant s'ils sçavent dans leurs livres, ou disant leur Chapellet, 3. Il faut éviter de n'y aller par coûtume & curiosité, 4. De ne parler ensemble des choses prophanes, & de ne se dis-

puter ni quereler en chemin, 5. De ne point prier Dieu avec distraction, 6. Pour remedier aux querelles qui ont commancé cy-devant d'interrompre lesdites Processions, sur la presseance des Croix portées à la Procession des Trepassez dans le Cimetiere, l'Absolvé se fera communement à la fin du Sermon au devant l'Autel, & l'oraison sera chantée par le Celebrant, 7. De ne se separer pas les uns des autres, & de ne quitter pas la Procession avant qu'elle soit achevée, 8. Nous défendons à tous Ecclesiastiques, & fideles sous peine d'Excommunication ipso facto, de jouer aux Cartes, ni Quilles en public ni en particulier ausdits lieux d'Assemblée, ni en chemin, d'y manger ni boire dans des Cabarets ou Tavernes, sans prejudice neanmoins à eux de se rafraichir avec sobrieté en quelque lieu particulier, en cas qu'ils soient fatiguez par la longueur du chemin, sans s'y arrêter pour y passer la nuit suivante, le tout à leurs propres frais, sans toucher aux deniers de l'oeuvre qui ne seront par alloüés aux Marguilliers dans leurs comptes. 9. Nous défendons aux Curez, ou Vicaires desdits lieux d'Assemblée, á peine de suspension ipso facto, de

souffrir le son des violons, ni danses ausdits jours; Et que les Marchands, Merciers, ou Distributeurs des vivres ou danrées tandent Boutique, ni debitent rien au Porche des Eglises, ni dans les Cimetieres, 10. A leur retour qui se fera à heure convenable, il faut demander à Dieu pardon des fautes que chacun y aura commises, & le remercier des graces qu'on y aura reçûës, pour vivre plus saintement à l'avenir, 11. A ces fins avons enjoint aux Curez d'exhorter vivement, leurs Parroissiens d'y assister exactement, & aux Marguilliers de les y faire trouver dans un nombre suffisant, & bien rangé de chaque famille, 12. De continuer dans les Eglises desdits lieux d'Assablée les Offrandes accoûtumées d'ancienneté, comme des aumônes salutaires por la gloire de Dieu, la remission des pechez, & honneur des Saints Patrons votifs desdites Eglises, pur meriter l'intervantion de leurs saintes prieres, 13. Afin qu'il n'y ait pas de discorde dans lesdites Assemblées ou l'humilité & la penitence doivent regner, sous pretexte de Presseance. ORDONNONS que les Curez ou Vicaires se retireront desdits lieux d'Assablée à la fin des saints

Offices sans affectation, & les premiers les plus éloignez à proportion, à peine de suspension ipso-facto, 14. Que les Sieurs Patrons, Magistrats, & Gentils hommes des lieux assisteront ausd. Processions, chacun à la tête de ses Parroissiens, sauf excuse legitime qui sera jugée en consciente par leurs Curez ou Vicaires; Autrement ils discontinueront de les recommander aux prieres publiques du Prone pendant les six mois suivans, pour la penitence de leur mauvais exemple, 15. En cas que par malheur, ce qu'a Dieu ne plaise, il y survienne quelque accident ou desordre, Nous requerons ainsi que de droit les Sieurs Juges Seculiers dudit Pays, de châtier severement les refractaires dans les sujets de leur competance, 16. Et afin que personne ne l'ignore, les presantes seront lûës & publiées annuellement au Prône du Dimanche avant la Fête de Saint Marc, & celuy desdites Rogations par les Curez ou Vicaires à peine de six livres applicables en oeuvres pieuses, 17. Enfin Ordonnons à nos Officiers dans ledit Pays de tenir la manin à l'execution des presentes, ca sera imprimé à la diligence de nôtre Promoteur.

DONNE à Mauleon le jour de nôtre Sinode de quatorzième May mil six cens soixante quinze.

ARNAUD-FRANÇOIS DE MAYTIE
Evêque d'Oloron

Par Mandement de Mon Seigneur, BELOSCAR
Secrétaire.

LEÇON SUR LA MANIERE DE servir & repondre à la Sainte Messe, à quoy les Regens veilleront bien.

Celui qui sert à la Messe, à soin que les Cierges soient allumez, & les buretes garnies de vin & d'eau, avant que la Messe commence. Il aide au Prêtre à se revêtir, & pren garde qu'il soit revêtu proprement.

Si le Prêtre part de la Sacristie tout habillé, et marche devant modestement, portant le Missel, & les Burettes (si déjà elles n'étoient à l'Autel) Et s'il passe devant le Saint Sacrement, il fait la reverance.

Estant arrivé à l'Autel, et passe au côté de l'Épître, & y ayant reçu le bonnet, il le place en un lieu convenable hors de dessus l'Autel: puis ayant mis le Missel sur l'Autel & les Buretes en leur place, aussitôt il se va mettre à genoux au dessous des degrés tout en bas du côté de l'Évangile, & se tourne vers le milieu de l'Autel.

Il fait toujours la reverance lorsqu'il passe devant l'Autel. Il n'a ni livre ni Chapelet à la main, afin d'être plus libre & plus attentif à bien servir le Prêtre.

Il fait le signe de la Croix avec le Prêtre au commencement, & repond clairement & distinctement au même ton que le Prêtre. Le Regent fera dire les reponses aux enfans en Latin: Il leur parlera fortement du respect & de la devotion avec laquelle ils doivent servir à la Messe; Et seservira aussi de cette oraison, pour imprimer à tour les enfans un grand respect intérieur & extérieur dans l'Église, particulièrement en entendant la Sainte Messe.

REPONSES A LA MESSE

Le Prêtre

In nomine Patris, & c.

Introibo ad Altare Dei

L'Enfant

Ad Deum qui laetificat juventutem meam.

Le Prêtre

Judica me Deus, & c.

L'Enfant

Qui tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti, & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

Le Prêtre

Emitte Lucem tuam, & c.

L'Enfant

Et introibo ad altarei Dei:

Ad Deum qui laetificat juventutem meam.

Le Prêtre

Confitebor tibi en Cithara, & c.

L'Enfant

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & Deus meus.

Le Prêtre

Gloria Patri, & c.

L'Enfant

Sicut erat in principio, & nunc semper, & in saecula saeculorum. Amen.

Le Prêtre

Introibo ad altare Dei.

L'Enfant

Ad Deum qui laetificat juventutem meam.

Le Prêtre

Adjutorium nostrum, & c.

L'Enfant

Qui fecit Coelum & terrain.

Le Prêtre

Confiteor, & c.

L'Enfant

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam aeternam.

Le Prêtre

Amen.

L'Enfant

Confiteor Deo omnipotenti, Beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistae, Sanctis Apostolis Petro & Paulo, omnibus Sanctis, & tibi Pater, quia peccavi nimis cogitatione, Verbo & opere. Mea culpa, mea

culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Marian semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum & Paulum, omnes Santos, & te Pater, orate pro me au Dominum Deum nostrum.

Le Prêtre

Misereatur vestri, & c.

L'Enfant

Amen.

Le Prêtre

Indulgentiam & c.

L'Enfant

Amen.

Le Prêtre

Deus tu conversus, & c.

L'Enfant

Et Plebs tua laetabitur in te.

Le Prêtre

Ostende nobis Domine, & c.

L'Enfant

Et salutare tuum da nobis.

Le Prêtre

Domine exaudi, & c.

L'Enfant

Et clamor meus ad te veniat.

Le Prêtre

Dominus vobiscum.

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Kirie eleison.

L'Enfant

Kirie eleison.

Le Prêtre

Kirie eleison.

L'Enfant

Christe eleison.

Le Prêtre

Christe eleison.

L'Enfant

Christe eleison.

Le Prêtre

Kirie eleison.

L'Enfant

Kirie eleison.

Le Prêtre

Kirie eleison.

Le Prêtre

Dominus vobiscum.

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Per omnia saecula saeculorum.

L'Enfant

Amen

A la fin de l'Épître, L'Enfant

Deo gratias.

Le Prêtre

Dominus vobiscum

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Sequentia sancti Evangelii, & c.

L'Enfant

Gloria tibi Domine.

A la fin de l'Évangile L'Enfant

Laus tibi Christe.

Le Prêtre

Orate Fratres.

L'Enfant

Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus
tuis ad laudem & gloriara nominis sui, ad utilita-
tem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae
sanctae.

Le Prêtre

Amen.

Le Prêtre

Per omnia saecula saeculorum.

L'Enfant

Amen.

Le Prêtre

Dominus vobiscum.

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Sursum corda.

L'Enfant

Habemus ad Dominum.

Le Prêtre

Gratias agamus Domino Deo postro.

L'Enfant

Dignum & justum est.

Le Prêtre

Per omnia saecula saeculorum.

L'Enfant

Amen.

A la fin du Pater L'Enfant

Sed libera nos à malo.

Le Prêtre

Per omnia saecula saeculorum.

L'Enfant

Amen.

Le Prêtre

Pax Domini sit semper vobiscum.

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Per omnia saecula saeculorum.

L'Enfant

Amen.

Le Prêtre

Dominus vobiscum.

L'Enfant

Et cum Spiritu tuo.

Le Prêtre

Ite Missa est, ou Benedicamus Domino.

L'Enfant

Deo gratias.

Aux Messes de Requiem Le Prêtre

Requiescant in pace.

L'Enfant

Amen.

Quand les Enfans doivent recevoir le Sacrement de Confirmation, les Regens les y doivent preparer par des instructions particulieres, & les mettre en état de repondre sur le Catechime precedant. Ils doivent aussi instruire particuliere-ment sur le Baptême, dont ce Sacrement confirme la grace, & puis leur aprendre ce que c'est que la Confirmation.

PROFESSION DE FOY

Que les Regens feront entre les mains du Superieur Ecclesiastique, en les approuvant.

Je crois de ferme foy tout ce que l'Eglise Catholique, Apostolique, Romaine croit & professe, je condamne & rejette tres-sincerement toutes les Heresies & Opinions erronees, singuliere-ment celles de Luther & Calvin, que la même

Eglise à condamnées & rejetées: Ainsi Dieu soit
à mon ayde, & ses Saints Evangiles, sur lesquels
je jure de vivre & de mourir dans la profession de
cette même foy.

Et ce entre les mains de
en presence de temoins soussignez,
FAIT à ce jour du mois de

**KATEXIMAREN
BIGARREN PARTIA,
besta gehienen eta Elizako
eginbide saintien ezagützeko,
heren urthian erran behar dena
gure kristi legen aratiala**

Oloronko gure jaun apezküpiak manatü derikün
bezala bere ordenanzez tit. 2. chap. 1.

Jarraikiten diala Trentako Konzilio jenerala
Sess. 5 cap. 2. & sess. 24. cap. 4& 7.

Jinkoa miragarri da dohatsietan,
dio errege Dabitek bere psalmü 67.

Pauben, Jerome Dupoux, inprimazaliaz egina,
1696

KATEXIMAREN BIGARREN PARTIA, besta gehienen eta Elizako eginbide saintien ezagützeko

Athanase Belapeyre apez, Teolojian baxelier, Züberoako ofizial, eta Sorhoetako erretorak herri hontako erretor, bikari, eta Jinkoaren beldürti güzier grazia eta bakia direla zieki Jesüs-Krist gure Jauna ganik.

Badakizie ene aurhide üskaldünak, Elizak manatü derizküla bestak, bere haurren argitze-ko; egia haur ardüra erran behar deriezie zien ardier zien prono, katexima, eta predikietan; hala nola urthe natürala bere sasoetan arrapar-titü baita, berhala Elizako debozioniak ereñik bezala dira tenpora arau; amorekatik hala era-kats dezagün, Jinkoak zer egin nahi ükhen dian gure salbatzeko, eta gük ere hargana helzeko, zer egin beharrenik dügün.

Egiaz kristiek gogoia emaiteko balie, zertako diren bestak, saintüki bizitzeko iakin behar lütü-kienak oro, eta nori iarraikiteko dien, ikhas litza-

keie. Honek berak iratzarri gütü, bigarren katexima honen zientako egitera, amorekatik Franzia-ko herri onsa xüxentü direnetan bezala, gurian ere frütü honak sor ditian graziaren indarrareki.

Hartako katexima honez labür erakatsi behar düzie bestakal, zer misterioak hoietan igaran diren, predikü lüzez beno ihikiago eta hobeki, zoin jente xehek enzün bezain sarri ahazten baitütie, zeren bortü arte hoietan gure laborari eta kabalezain gaxoak lanez akhitürrik, hen espiritiak hain sortha eta lanpüts gerthatzen baitira, non haboroetan predikü handiek Elizan lehen lo eraziten baitütie, eziz iratzartzen misterio barnen hartzeko. Arren jondane Paulek Korintako popüliari zioan bezala, *Lac vobis potum dedi, nom escam*, ezne edatera emaiten deriziet, eta ez iate borthitz bat. Ziek ene aurrhidiak zien ardiergia gorak goza erazi itzetzie eztiki, labür eta ardüra, hoi en ikhastera Elizala jin eraziz.

Ardüra ere adin orotakoer gomenda izezie, katexima haur onsa eta üsü irakurt ezen, eta zihaureiek sogiozie besta saintietan gañen eginen dütüzien predikü goren irazkiari bezala.

Azkenekoz zien ardier Zelüko bidia har erazi nahi baderiezie, eta honen aitzinazia, eztizeziela behinkoaz sobera gaiza erran, bena bai zonbait ordüz ber egiak berriz erran; hala hobeki enzüler sar dakitzen gogoetara; orano hurak ützül hanitz aldetara. Oraiko Elizako artzain perestü eta iakinsienek egiten eta erakasten, derikien anzo. Eta sinhets nezazie, ber artheliari minzatzeko bizi deno ezariak, hain labür izan behar diala, nola üsü haier erakastian. Haur eman da Mauleko hirian Apirillaren bigarrenian urthe 1696.

Belapeyre, ofizial

Heren urthiaren azaroko lehen igantian

LEHEN KAPITÜLIA

**Igante Saintiaz, parropia Mezaz,
eta hontako eginbidez**

GALTHOA: Zer da igante saintia?

I HARDESTIA: Haur da Jinkoak haitatü dian egüna, berheziki santifikatü izateko.

G: Zer da igantiaren santifikatzia?

I: Saintüki haren igaraitia.

G: Igante hitz honek zer erran nahi dü?

I: Dio Jaunaren egüna; zeren haur güziz bere zerbütüko ezarri baitü.

G: Zergatik diozü Jinkoak egün haur berheziki haitatü diala?

I: Zeren mündiaren hatsarretik, Jinkoak aste-ko egünak berhezi nahirik, hontako zazpi egünetarik bat haitatü baitü, berheziki santifikatü izateko.

G: Nozpait zoin egün haitatü zian?

I: Zazpigarrena, zoin hartakoz deitzen baitzen Sabatoa, edo pausüzkoa.

G: Zergatik Jinkoak manatü zian egün hura?

I: Orhit eraziteko, mündia sei egünetan egin ziala, eta zazpigarrenian gelditü zela bere lan orotarik.

G: Zer erran nahi dü pausü horrek?

I: Mündia osoki behar bezalako zela, eta etze-la berririk deus egiteko.

G: Eta zer orano?

I: Jinkoak adelatzen deriküla, mündia ürhentü datianeko, bethiko pausia. Hab. 4. v. 3.

G: Noren manüz egün haur igantiala ezari da?

I: Apostolü saintien eta Elizaren indarraz.

G: Zergatik egün haur haitatü die kristien pausiaren?

I: Jesüs Jaunaren hiletarik pitziaren, eta hon-lako egünian Espiritü Sainiaren eaixtiaren orhi-tzarretan.

G: Zer da beraz hoben Jinkoarenik?

I: Astekal egün baten Jinkoari emaitia, zoin Sabatoaren lekhütan, apostoliek igantia egin baitie, zoin baitzen asteko lehen egüna.

G: Igantiak zoin egün üdüri eraziten derikü?

I: Mündiaren egitiaren lehen egüna, zointan Jinkoak egin baitzian argia.

G: Egün honek Bazko, eta Pentekoste üdüri eraziten dütia zerbaitetan, zoin Elizak bethi hon-tan orhit eraziten baiterizkü?

I: Bai, zeren Jesüs-Krist bere hobitik elkhirik, mündiaren argia baita; eta igorritz Espiritü Sain-tia, apostoliak argitü baitütü.

2. *igantian*

BIGARREN KAPITÜLIA

Parropia Mezaz

Eta lehenik, pronoaz,

aitzineko 9 igantian erranez lekhora

G: Egün honen santifikatzeko eta Jinkoari emaiteko, zer egin behar da?

I: Hontan egin obra onak.

G: Zoin da egün saintü hontan egin behar-rago dügüna?

I: Meza saintiaren enzütia.

G: Zoin meza enzütekoago dügü?

I: Nork bere parropiakoa, lehen Elizako maniaren arau.

G: Zergatik hobe da parropia Mezaren enzütia, beste bat beno lehen?

I: Zeren parropia Mezala bilzen baitira lekhüko Jinkoaren haurrak zointan pronoa egiten baita.

G: Zer da pronoa?

I: Pronoak bi gaiza gehien dadüzka.

G: Zoin dira?

I: Lehena da Jinkoaz manatü den othoitzia, Elizako güzien, honen artzain, prinze, eri, desdixatü, eta haur beharretan diren ororentako.

G: Othoitz haur Jinkoari laket zaioia?

I: Bai, güziz algarreki artzañaz eta ardi bildü honez oroz egiten denian.

G: Zoin da pronoareen bigarren parte gehiena?

I: Erretorak honi iarraiki eraziten deritzon argiak.

G: Artzañak bere ardier emaiten deritzen eskolak Jinkoari laketago zaitzoia, eziz atzenak?

I: Bai, zeren arimen haxia egari behar diana-rena baitira.

G: Zergatik orano?

I: Zeren haur baita Elizak manatü, eta gehiago, gomendatü diana: hontan ere haren maniak, bestak, barurak, eta beste Jinkoaren zerbütükokak erakasten baitira.

G: Parropia Mezak badia orano zerbait Jinkoari laketago zaionik?

I: Bai.

G: Eta zergatik; ezteia ber Jesüs-Krist Jauna bardin Meza orotan Jinkoari ohereskatzen??

I: Haur egia da: bena parropia Meza gehiago da, hontara kristi güzien batziaz.

G: Zer dü honek hoberik?

I: Jinkoari algarreki othoitzen eskenzia, arthelin gañen ezari denaren ahoaz.

G: Parropia elizek zer beste hontarzün die?

I: Hoier dira ikhastiaren eta sakrementien üthürriak, non edireiten baitira kateximaren ezna, batheiatzia, krisma eta olio saintiak, eta urthekal Bazkoa egiten.

G: Zer da haboro parropia elizetan?

I: Kristien ehortzia ber ilherrian.

G: Horiek orok zer egiten die kristien batarzünian?

I: Haur da algarreki arrasortzia batheyiaz; ber üthürrik iakin beharren, eta sakramentien hartzia, eta hiletarik pitziaren ügürükitia.

G: Onsa ari deia, nork bere hiriko elizaren edertzeko, zerbait emaiten diana?

I: Bai kristiak hetara ioaitera dei ditzen hobeki, hartakoz hurak xahü, argi, eta althariak eder eta ahalaz ohoratü üdüki behar dütie.

3. *igantian*

HIRURGARREN KAPITÜLIA

**Jesüs-Krist gure Jaunaren bestez,
eta Elizaz haren misterio
erakasten derizkünez.**

**Abentüko lehen igantiaren
aitzinian erraiteko**

G: Zoin da daigün igantia?

I: Abentüko lehen igantia.

G: Zer deitzen düzü Abentia?

I: Tenpora, zointan Eliza orhitzen baita Jesüs Jaun ügürükiaren mündü hontara jítiaz.

G: Tenpora saintü hontan zer darabila gogooan?

I: Gure aitzinekoen nahiak, zoñek hasperenez galthatzen baitzien mesia jin ladin.

G: Zer deitzen düzü Mesia?

I: Krist, edo Jaunaz berekatia, zoin sakratü baitü bere jinkotarzünaren barneko indarraz.

G: Elizak zer dü gehiago gogoan Jesüs-Kristen jiten gañen?

I: Orano jondane Johane Batistaren predikatzia, zoñez bidiak adelatzen baiteritzo.

G: Nola bidia adelatzen derio?

I: Penitenziaz.

G: Elizak ezkütia ere gure salbazaliaren azken jitziaz orhit eraziten?

I: Bai, ordian jinen da bizien eta hilen jüjatze-
ra.

G: Zergatik mintzo da bigarren jingei honzaz?

I: Amorekatik, haren lehen jitiak zühürtzen ezpagütü, zointan Jesüsek grazia ekharten baite-
rikü; beldür giren haren jüstizia boroga eraziren
derikünaren.

G: Jinkoaren jüstizia garratzaren lotseriak zer-
tara eroan behar gütü?

I: Haren saintüki maithatzera.

G: Zer ikhasi behar dügü eskola hontarik?

I: Jesüs-Kristen nahi ükheitia, eta honi peni-
tenziaz bihotzen adelatzia.

4. *igantian*

LAURGARREN KAPITÜLIA

Egüberriren aitzineko igantian, bestan berian, eta ondokoetan erraiteko

G: Zoin besta ohoratzen dügü daigün egün?

I: Egüberri.

G: Zer erran nahi dü Egüberrik?

I: Jesüs-Krist mündü hontan sorthü den egün saintia.

G: Haren ama nor izan da?

I: Maria bethi birjina.

G: Zer dio honen bethi birjina izatiak?

I: Birjina zela erdi beno lehen; birjina erdzian; birjina erdi ondoan.

G: Zergatik Egüberriren bezpera gaia, bestiak oro beno ohoratiago baratü da?

I: Jesüs-Kristen gaiaz sorthü izan nahiaren orhitzarretan.

G: Zergatik sorthü da gaiaz?

I: Erakusteko haren jin aitzinian mündian ülhünpia zela.

G: Besta honek zer dü berhezirik beste oren artian?

I: Zeren hontan hirur Meza erraiten baitira; bata gaiherditan; bestia argitzian; herena beste ordietako orenian.

G: Zeri gogoia eman behar da gaiherdikiko Mezan?

I: Orhitü behar da Jesüs-Krist barrüki batetan sorthü dela, eta ezari aberen jantegi batetan.

G: Noiz itxura hontan güziz sogin behar deriogü?

I: Apezak haren korpitz adoragarria hitz sakramentalez altharen gañen ezarten dianian, altharia edüki behar da jantegi hura bezala, eta Jesüs-Krist adoratü.

G: Zer egin behar da bigarren Mezan?

I: Jinko haurra adoratü artzañeki, zoñi aingüriak erran baitzerien haren sor berria.

G: Zerk artzain saintü hoiek deithü zütian gure salbazaliaren sor lekhiala?

I: Zelüko müsika, eta kantore alagera batek.

G: Zoin kantorek?

I: Elizari hain ardüra Mezan erraitera laket zaionak, eta zoin Egüberriz boztario handiago bateki kantatü behar baita.

G: Zoin da haur?

I: *Gloria in excelsis*; zoñek baitio, Jinkoaren biz gloria lekhü gorenetan, eta lürrian bakia eman bedi boronthate hon diener.

G: Heren Mezan zeri gogoia eman behar da?

I: Ama Birjinak mündü hontan sorthü dian Haur hori, bethidanik Jinkoaren semia dela.

G: Jinkoaren semia, eta Mariaren semia bere persona deia?

I: Bai; ber persona da gizon egiazko, eta Jinko hontarzün oroz bethe bat.

G: Zer erran nahi da gizon egiazko izatia?

I: Gük bezalako korpitz eta arima baten ükheitia, eta gure üdüriala egina, bekhatia salbü.

G: Zergatik haurtü izan nahi da?

I: Gure flakezia güzien egartzeko, eta onsa maithatü izateko.

G: Jesüs Krist sorthü deia behardün eta nekezü?

I: Bai düda gabe, barrüki batetan sorthü denaz geroz, tenpora borthitz batetan, khüña bat ohatzeko ükhen gabe.

G: Zergatik?

I: Gabeziaren, eta gaitz egarten guri erakasteko.

G: Zer ohore gure salbazaliaren egite eta berthüte zor deriegü?

I: Her iarraitia.

G: Nola gabeziari iarraitiren gira?

I: Maithatzez jente beharrak, eta ez gaizak ezar auherretan, lehenago hurak eman eztiener.

G: Eta besta hontan nola behar dügü iarraiki Jesüs Kristek egari dütian nekezier?

I: Herabe gabe; ez hotza gatik ere hutsik egin ioaitera haren zerbütxü saintietara.

G: Nola adelatü behar dügü besta hontara?

I: Konfesione hon batez onsa xahatürik, sü gorri bateki Jesüs Jauna hartürik, hari Jüdiek egin etzerien beno batzarre hobiagoreki.

BOSTGARREN KAPITÜLIA

Zirkonzisioniaren bestaz, eta urthatsez

G: Zoin besta dügü daigün eg.?

I: Zirkonzisioniaren besta.

G: Zer zen zirkonzisionia?

I: Lege zaharreko sakramentü bat, zoñek sartzia emaiten baitzian Jinkoaren popüliaren artiala, orai batheyiak Elizala sar eraziten gütian bezala.

G: Zirkonzisionia nori eman izan da?

I: Abrahami; Jinkoak hareki eta haren ondokokeki Alianza egin zianaren zeñharetan.

G: Zirkonzisioniak zer berheziki zeñharatzen zian?

I: Jente güzien zaña theyü zela.

G: Nola theyü?

I: Bekhatü orijinalaz.

G: Zergatik Jesüs-Kristek saintü zelarik, Zirkonzisionia hartü nahi ükhen dü?

I: Erakusteko gure bekhatien gaztigiaren egartera, eta hen xahatzera, jin zela.

G: Zergatik Jesüs-Krist hasi da haurzaroan bere odolaren isurtzen?

I: Erakusteko, bere odolaz gure ükhüztera jin zaiküla.

G: Egün hartan zer egin zien orano?

I: Jesüs izena Jinkoaren semiari eman zerien.

G: Jesüs izen honek zer dio?

I: Salbazalia erran nahi dü, eta Jinkoaren semiari eman zaio, zeren gure bekhatietarik idokiten baikütü.

G: Jesüs izenak zer ohore merexi dü?

I: Etzaio aski ohore emaiten ahal, izen handi honen enzüliak oro Paradüsiän, lürriän, eta lferriän belharikatzen direnaz geroz. Philip. ij. v. 10.

G: Gure salbazaliaren zirkonzisioniak zer erakasten derikü?

I: Gure bihotzaren ebakitia, diot nahi gaistoen muztia, güziz gure sendimentien sentherietera dütügün erortokien.

G: Besta hontan zer egin behar da?

I: Daigün urthia oro Jinkoari ohereskatü, eta haur orhoi, haren zerbütüxian igaran dezagün.

SEIGARREN KAPITÜLIA

Aparizioren aitzineko igantian.

Besta hontan ere erraiteko

G: Zergatik daigün egü. besta hain handi bat dügü?

I: Aparizio delakoz.

G: Zer deitzen düzü Aparizio?

I: Jesüs-Krist gure Jaunaren ager erazitia.

G: Zergatik bestya horri izen hain edre bat eman derie?

I: Zeren Elizak hortan hirur misterio handi ohoratzen baitütü, zoñek Jesüsen goratarzüna erakuts erazi baitie.

G: Zoin dira hoik?

I: Hirur Errege zühürren adorazionia: Jesüs-Kristen batheiatü izatia Jondane Johane Batistaz: eta haren lehen mirakülia, huretik mahatsano egin zianian Kanako ezteietan, Galileako herrian.

G: Zer ziren hirur maje deithü hurak?

I: Hirur jaun handi izarren onsa ezagützale ekhia iaikiten den herrian zaudianak, zoin errege deithü baitira.

G: Hurak etziren beraz Jinkoaren populükoe-tarik?

I: Ez: pagano ziren.

G: Zergatik Jinkoak bere semiaren adoratzera deithü zütian?

I: Erakusteko; ordü hartan paganoek haren ezagützia behar ziela.

G: Nola Jesüs zen eretziala hel erazi zütian?

I: Izar batez.

G: Non ikhasi zien profezien arau Jesüsek Betleemen izan behar ziala?

I: Jerüsalemeko hirian, zointan baitzagoan ordian gehienki egiazko Eliza.

G: Hirur erregek zer egin zien Jesüs haurra ediren zienian?

I: Adoratü zien, eta hari ohereskatü ürhe, inxensü, eta mirra.

G: Zergatik hirur dohain horik?

I: Errege bati bezala ürhe eman zerien: Jinko bat bezala inxensü; eta gizon bezala mirra,

honen egün batez ehortzi behar geiaren ohoratzeko.

G: Jüdioak ere jin zirena haren adoratzera?

I: Ez: eta hura zen haien ütsüeri geiaren zeñhare bat.

G: Baia Herodes Jerüsalemeko erregia?

I: Honek alegia egin zian hura adoratü nahi ziala, bena etzian gogoan Jesüsen salha erazi nahia baizik, haren hil eraziteko.

G: Herodes zer üdüri da?

I: Ipokritak, zoñek Jesüs adoratü nahi diela ürüpen egiten baitie bena hura bereietan ezaba kürütxian berriz itzaten die egite gaitzez.

G: Besta hortarik gozo hartzeko, zer egin behar da?

I: Jesüs Jauna gana hel eraziten gütian izarrari bethi iarraiki, diot haren ziaren deitziari.

G: Eta orano zer besterik?

I: Sobera jan eta edatiaren lekhütan, hari egin merexi dütian ohereskiak.

G: Nola?

I: Behar gaxoen eretzian, hoier honki egitez.

ZAZPIGARREN KAPITÜLIA

**Aparizio ondoko Iganteko,
Jesü-Kristen batheyün gañen;
eta hurez mahatsano eginaz**

G: Erran zenerikün igaran egüna erregeren adorazionia beno lehen, Elizak orano ohoratzen zütiala beste bi misterio, zointan Jesüs-Kristen indarra ageri baitzen, zoin dira hoiek?

I: Bata da Jesüs Jaunaren betheiatü izatia.

G: Zer adin zian batheiatü izan zenian?

I: Hogei eta hamar urtheren üngürünia.

G: Nork batheiatü zian?

I: Jondane Johane Batistak.

G: Batheiyak zer zeñharatzen zian?

I: Penitenzia, eta bekhatien parkamentia erran nahi zian.

G: Jesüs-Kristek batheiatü beharra ziana?

I: Ez; hura saintütarzüna bera zenaz geroz.

G: Zergatik beraz batheiatü nahi izan da?

I: Bekhatiaren itxuraren ekharteko zoñen xahatzera jiten baitzen.

G: Zergatik orano?

I: Batheyiaren ezarteko saintifikatzeko.

G: Zer heltü zen Jesüs Kristen batheyiaren ohoratsiagorik?

I: Gañeko minzo bat zoñek baitzioan, haur da ene seme maitia, zointan onsa laketü bainiz.

G: Zer igaran zen gehiago ordian?

I: Espiritü saintia jaitsi zen Jesüs Kristen gaña, urzo batenm üdürían.

G: Zergatik hala?

I: Jesüs Kristen emetarzünaren erakusteko.

G: Gaiza hoiek orok zer zeñharatzen zien?

I: Batheyan: Jinkoatan diren hirur personen batarzüna, eta agertzia.

G: Nola hori?

I: Aita ageri da minzatzian; Semia berartan; eta Espiritü Saintia urzoaren üdürían.

G: Zoin da orhitzen zaikün beste mirakülia?

I: Hurez mahatsano egitia Kanako ezteietan, Galileako herrian.

G: Huraren mahatsanoala ützülze honek zer zeñharatzen zian?

I: Erran nahi zian Moisesaren legiaren ützüzia gure Ebanjelio saintiala.

G: Zer beraz zeñharatzen zian mahatsanoak?

I: Jinkoaren hurrek Jesüs-Kristen graziatik jiten zaien alageranzia espirituala, eta gar saintia.

G: Mirakülü honek nola ager erazi zian Jesüs Krist?

I: Zeren haur baitzen haren lehen mirakülia, eta ordian haren diszipüliek hartan sinheste hartü baitzien, Jondane Johaneren Ebanjelioak dioan bezala.

G: Hanbat gaiza miragarriren ohoratzeko, zer egin behar da?

I: Orhitü gure batheyiaz, eta hartan Jinkoari hitz emanak berritü.

G: Nola hori?

I: Berriz hitz emaiten gogo honez Jesü-Kristetan sinheste oso bat ükhen nahi dügüla.

G: Eta zer gehiago?

I: Mündüko gora behera güziak üzten dütügüla, bizitze gaistoak, eta gañelako Debriaren aholkiak.

ZORTZIGARREN KAPITÜLIA

**Jesüs-Kristen bizitze estaliaz
bere ama Birjina, eta Josef saintieki
Aparizioaren ondoko bigarren, heren,
eta laur igantetan erraiteko,
hanitz merexi dialakoz**

G: Erran itzagüzü Jesüs Kristen bizi hatsarrian agertü ziren gaiza miragarriak.

I: Aingüriek haren sortziaz Jinkoari esker handiak eman zeritzen; artzañak jin ziren khüñala, haren adoratzera; Erregek hara ekharri zeritzen bere ikhus garri ederrak; eta Elizala eroan zienian, Simeon eta Anna alhargün saintiek hura maiteki ezagütü eta ohoratü zien.

G: Zer gero heltü zen?

I: Han hasi ziren haren desditzak eta haren askaziak bortxatü izan ziren haren eroaitera Ejiptarat.

G: Zergatik?

I: Herodes khexiaren ihesi, zoñek hil erazi nahi baitzian.

G: Zergatik Jinkoaren haur honek khüñatik hasi behar zian hala gaitz hartzen?

I: Zeren kürützia baitzen haren siratsa.

G: Herodesen gaizki egin nahiak nola jakin zütien?

I: Aingürü batek hurak salhatü zeritzon Josef saintiari amets batetan eta hura manatü zian, Herodesen eskietarik itzur ladin Ejiptarat.

G: Eta zer, Jinko haur honek bere askazier etzerien beraz gaitz beizik eretxekiten?

I: Maite dütianak bere kürütxiaren egarle lagün nahi dütü.

G: Noiz ützüli zen Ejiptarik?

I: Herodesen hil ondoan, aingüriak Josef saintia manatü zian, Israeleko herrialat hura arrekhar lezan.

G: Egon zena Jüdean?

I: Ez; lotsaz Arkelaus Herodesen semiaren, zoñek haren eretzialat bere aitaren gogo gaistoa begiratü baitzian.

G: Haur honek beraz bethi etsaiak ükhen zütian?

I: Bai eta etsai handiak, eta erregiak.

G: Non egon zen?

I: Nazaret Galileako bürgian bere askazieki.

G: Lehen tenpora haiez geroz etziana deusek jakin erazi Jesüs Kristen jitia?

I: Ez batek ere, hamabi urthe zütükiano.

G: Adin hortan zer heltü zaion?

I: Jerüsalemera joanik bestaren ohoratzero Mariareki eta Josef bere hatzaliareki, itzuri zaien aitzinetik zoin gero Elizan ediren baitzien.

G: Zer ari zen han?

I: Jarririk zagoan jakinsien erdian, her beha eta galthoz: haren zühürtziak eta ihardeste ederekek güziak izitzen zütiela.

G: Hitz hoiek zertzaz orhit eraziten zütie?

I: Jesüs Krist han ari zen bezala, hurrek ere gure elizetan katexima onsa erran behar diela, jakinsier beha, batak bestiari galtha, eta ihardets.

G: Zergatik beraz Jesüs jakinsien erdian jarririk zagoan?

I: Zeren egiaz hen bürzagia baitzen, zonbat ere ezpaitzian orano bere ahal güzia erakusten.

G: Zergatik Jesüsek hamabi urthetan ager erazi nahi ükhen zian bere zühürtzia?

I: Erakusteko, ordian drano ezaba eta gordez bizi nahi izan zela; hala nahi izan zelakoz.

G: Zonbat egon zen ezaba?

I: Hogei eta hamar urtheren üngürünia zütükiano, eta hura Jondane Batistak batheia artio.

G: Hara drano ihurk zer zakian hartzaz?

I: Deusere, baizik adinetan aitzina, zoen bere zühürtzia bethi gehiago erakusten ziala.

G: Zer da orano Jesüs-Kristez izkiribatürik?

I: Bere aita eta amen maniak onsa begiratzen zütiala.

G: Eta zer orano?

I: Josef saintiareki langiten ari zela, eta ofiziale baten edükiten ziela.

G: Zer ofizio egiten zian?

I: Maiastürügoa.

G: Hala Jinko batek merexi ziana bizi?

I: Bai, jente güziak eskolatzen dütianaz geroz.

G: Horrek zer erakasten derie?

I: Jinkoak zer baitetara deitzen gütianian bai-
zik ez agertzia: gañelan bizitze, nekezü, estali,
eta behera bati jarraikitia.

G: Haurrer güziz zer erakasten derie?

I: Hen berthüte ederrena dela, bere aita
amen, askazi eta gehienen manü pian bizitzia.

G: Eta zer orano?

I: Elizala ardüra joan behar diela; han bere
artzañer onsa behatü, eta galthoer ihardetsi.

G: Noiz egin diroie?

I: Kateximaren erraitian.

G: Han behar direia ere galthatü?

I: Bai, eztakitzenen ikhasteko.

G: Hortik zer jinen da?

I: Jesüs-Krist bezala adinian eta zühürtzian
bethi aitzinatüren dira.

G: Jesüs-Kristek haurzarotik etzian zühürtze
oso bat?

I: Bai düda gabe, bena egünetik egüniala
hura hanbatenez ager erazi dü; haurrer erakas-
teko bethi agüdotiago behar diela.

G: Ama Birjina nola bizi zen?

I: Jesüs-Krist bezain ezabaki.

G: Zer ari zen?

I: Jesüsen egiter, eta harez erraiten zütiener gogoia emaiten zian.

G: Beraz Jesüs-Kristen etxekoen saintütarzüna zertan zagoan?

I: Legiak manü egin zerien ordietan elizala zabilzan; Jinkoa orotan zerbüttxatzen; bere laner jarraikiten, eta ezaba bizi ziren.

G: Horietarik orotarik zer ikhasten dügü?

I: Egiazko saintütarzüna eztela, herots handitako gaizen egitia, bena bai nor bere eretzian berthütez beheratzia, eta bigabiaren emeki egartia.

G: Bena zergatik ebanjelistek hain güti erraiten derikie Jesüs-Kristez eta haren etxeko saintiez?

I: Guri erakasteko, aski dioie: eta hain sarri ikhasten derikie, eztügüla behar iarraiki gaiza soberari.

G: Zer iakin behar dügü?

I: Dakitzagünetarik gozo hartzia, eta gañelan eztakitzagünetan ixil egoitia.

BEDERATZÜGARREN KAPITÜLIA

Septuajesimaren iganteko

G: Tenpora saintü hontan berheziki zeri gogoia emaiten düzü?

I: Eztirela orai erraiten kantore alagerak, zoin baitira Alleluya, Gloria in excelsis, Te Deum, eta kolore bioleta elizak hertzen diala.

G: Zergatik horik?

I: Dolü eta hasperen zeñharetan, bi arrazogatik.

G: Zoin da lehena?

I: Egün hoiek üdüri eraziten derizkie Adamen egünak, eta hura nola bizi izan zen, hasten gira elizan irakurtzen.

G: Zer erran nahi düzü Adamen egünez?

I: Dolüzko eta penitenziazkoak, nola baitira bekhatoerek eta esterratiek merexi dütienak.

G: Elizak zer beraz erakasten derikü ororen dolü honzaz?

I: Alageranziak, sobera ian eta edatiak, karataiskeriak, eta beste solazak ützi behar dütügü-la.

G: Zergatik?

I: Haur hon elibatek bezala, gure ama Elizareki nigar egiteko; orhitürik gure salbazaliaren herio pasioniaz.

G: Bigarren arrazoa zoin da?

I: Gorozüma saintiaren onsa igaraitera adela-tzeko.

G: Zergatik beraz ihor egün hoietan, beste ordiez beno gehiago, sobera jan edan, erhokeria eta gaiza debetatier senthatüki iarraikiten da?

I: Horik oro dira Deebriaren xotileziak, Elizaren gogo saintien gal erazi nahiz.

G: Zer gaitzak orano egite gaisto hoietarik jiten dira?

I: Baruraren huntarzünaren, eta kristiek Gorozüman beste obra hon egin ahal litiroien ororen bidia hausten die.

G: Elizaren gogoari iarraikiteko, zer egin behar da lhauterian?

I: Lehenik joan elizala gogo honez Meza saintiaren enzütera; han egon lüzaz ago, Jesüs Jau-

naren bihotzez lagünzeko, besten haboroek ahazten dieno.

G: Eta zer orano?

I: Ützi jokiak, apairü handiak, karataiskeriak, danzak, eta gañelako gaiza debetatiak. Eta adiskidegoaz, edo ihes ezin eginez, hetarik zonbaite-tan ihor helzen bada, beste ordiez beno zühür-ra-go eta emiago agertü behar dü.

G: Karataits lasterkariak nor üdüri dira?

I: Indioak, eta soldado Jesüs Jauna bilaizi zie-nak, zoñek begiak thapatü baitzeritzen, eta hil-zerakoan hari egin mesperetxü hanitz.

HAMARGARREN KAPITÜLIA

Gorozümako lehen igantian Iesus-Krist erakutsi behar desertian: edo Ninibako hiriaren barura eta dolia

G: Gorozüma nontik da?

I: Apostoliek haur hatsarretik manatü die.

G: Zergatik?

I: Semiaren bizitziaren bereberki ohoratzeko, zoin barurtü baitzen desertian berrogei egünez.

G: Zergatik orano?

I: Gure bekhatiez penitenzia egiteko barurez eta bezte gaztigiez.

G: Zergatik orano?

I: Gure zalbazaliaren herio pasioniaren hobe-ki ohoratzeko, eta Bazko bestetara adelatzeke.

G: Elizak zertara eroan nahi gütü Gorozüma-
ren baruraz?

I: Egiazko baruriala, eta gaitzetarik gibelziala.

G: Zoin da haur?

I: Bekhatiari ihes egitia.

G: Zeri orano?

I: Jokü, tenpora galze, eta solaz debetatier.

G: Elizaren gogoan Gorozümaren onsa igaraiteko, zer beraz egin behar da?

I: Jan edanak, loa, eta solazak hertü; hobeki jinkoaren othoitzeko.

G: Kristiek nola igaraiteko die Gorozüma?

I: Barur, othoitz, eta jente beharrer, beste ordiez beno gehiago honki geiten; lagün saldoer ihesi; gure ogenen ezagütiaz ahalketürük, zoñek hil erazi baitie Jesüs Jauna.

G: Barurtzera zoin dira bortxatü?

I: Hogeï eta bat urthiak igaran dütienak oro, egiten ahal badie.

G: Hel eztitakianak barurtzera, arras igaran ditakia mortifikatü gabe?

I: Ez: eta ahalaz sarthü behar die Elizaren gogoan, zerbait berer hertzen diela.

G: Zergatik Gorozüman kürützia, imajinak, eta althariak estaltzen dira?

I: Dolü eta penitenzia zeñharetan.

G: Kristiak beraz zer sendimentü ükhen behar dü Gorozüman?

I: Bihotz uruski, hasperen saintü, zinezko penitencia bat: baita Jinkoaren hitzari behatü sinheste oso bateki.

G: Zer orano?

I: Ofizio saintietara joan, eta hetan Elizareki hasperen egin ixilik.

G: Eta zer orano?

I: Batbedera adela onsa kofesatzera ordü honez, egon gabe berant, eta Bazkozko lehietrano.

HAMEKAGARREN KAPITÜLIA

Pasioniaren igantian, Erramü Bestako

G: Zer besta dügü elizan daigün igantian?

I: Erramü.

G: Zergatik daigün igantia deitzen die Erramü?

I: Egün hortan egiten den prozesionia gatik zointan batbederak erramü adiska bat eskian baitadüka.

G: Prozesione hori zergatik egiten da?

I: Orhitzeko Jesüs Jaunaren Jerüsalem-era ohorez sartziaz, bere herio Pasioniaren sei aitzineko egünian.

G: Gure salbazaliaren hilzerakoan ohoratze honek zer zeñharatzen dü?

I: Bere hilziaz Deebria, Mündia eta aragia goithüren zütiala, eta Paradüsia idekiren zeriküla.

G: Jesüs Jaunari nor elkhi zaion aitziniala?

I: Jente xehiak eta haurrak.

G: Zergatik?

I: Zeren arima eme eta xahien laidorioak maite baitütü.

G: Nolaz Jerüsalemeko handiak eta lege zaharreko gehienak etzaitzon elkhi bidiala?

I: Hen ürgüilliak etzian merexi parte ükheitia Jesüs Jaunaren ohore egün hartan.

G: Zer beraz egin behar da hartara parte ükheiteko?

I: Hura bezala eme izan, eta bihotza beheratü.

G: Zergatik Jesüs hara sarthü zen asto baten gañen?

I: Profezien egiati hel eraziteko; eta guri gal eraziteko gora izan nahiaren.

HAMABIGARREN KAPITÜLIA

Erramü igantian erran behar da Aste Saintüko

G: Nola deitzen da daigün astia?

I: Aste Saintia, eta penazkoa.

G: Zergatik hala daritzo?

I: Hontan Jesüs Jaunak gure arrerostiaren misterio handia egin, eta lan handiak egari dütialakoz.

G: Astizkenian zer heltü da?

I: Egün hortan gure salbazalia hogeia eta hamar dineren Jüdas bere diszipüliak jüdiar saldü zerien.

G: Ostegünian zer egin izan zen?

I: Gure salbazaliak ülhünzian bere apostolier hoñak ükhüzi zeritzen, eta bere korpitz saintia sakramentü izateko eman.

G: Jesüs Jauna noiz jüdiar eskietara eman zaien?

I: Ostegün gaian Jüdas jiten zela haren korpitz saintiaren errezebitzetik, Olibetako baratziala, ohorez egiten den bezala, Jesüsi pot bat egin zerion, honen zeñharatzeko bereki eroan zütian soldadoer, amorekatik hura hartürrik esteka lezen hala egin zien bezala.

G: Jesüs-Kristek gai hartan zer softeritü zian?

I: Gaizki egile bat bezala eroan zien Anna, eta Kaifaren aitziniala, zoin baitziren apezen gehienak: Jondane Petirik hiruretan ükhatü zian etziala hura ezagützen: haren diszipüliak ihesi joan ziren, eta gai orotan soldadoen mertxedian ützi-rik, hoiek bere ahalaz mesperetxatü zien, haren izan saintia arnegatü, hura xuflestatü, eta harez erri hanitz egin.

G: Ostiralian zer heltü zen?

I: Jüdiek goiztiritik aküsatü zien Pilataren aitzinian, zoin baitzen Errümeko Enperadoriaren Gobernadore Jüdeako herrian. Pilatak hura igorri zian Herode gana: zoñek bere kortekoeki erho baten hartü baitzien; gero Herodak arregorririk Pilata gana, azotatü izateko soldadoek ezin bort-hizkiago odola isur erazi zerien azote khaldiz.

G: Azotatü zien ondoan, zer egin zien?

I: Soldadoek eskarlatazko manto batez estali zien; bürün gañen ezari zerien elhorrizko khoroa bat, eta kanabera bat eskian; salüatzen ziela errigarri bezala, komediako errege baten anzo. Bera orano sordeits jüdiek Pilatari Jesüs hilzera kondemna erazi zerien, eta desdixatü honek hala egin, hen gogara izateko.

G: Jesüs-Krist hala kondemnatü ondoan, jüdiek zer egin zien?

I: Kürütxe sortha bat bizkarrian ezarri zerien, eta hala hura eroan Kalbarioko mendiala, non hura pikarraitürik bi ohoñen artian itzatü baitzien kürütxe hartan gañen.

G: Hilze laido garri honek hen errabieria ase ziena?

I: Ez: beste gaizki hanitz ere egin zerien: Jesüsek erranik, egarri zela; ozpin edateko eskentü zerien.

G: Jesüs-Kristen egarriak zer zeñharatzen zian?

I: Gure salbatzeko sü handi baziala.

G: Eta haren nahiari jarraikiten ezkirenian?

I: Haren etsai eta erhailek bezala ozpin emaiten deriogü.

G: Jesüs-Kristen hilzerakoan zer heltü zen?

I: Ekhia arras gordatü; lürra bortizki ikharatü, arrokkak erdiratü; eta hilen hobiak ideki ziren.

G: Eta zer orano?

I: Hil hanitz piztü eta jenter agertü; Elizako ere beloia goihenetik zola lano zatikatü.

G: Zer zen Elizako belo hura?

I: Estalgi Xerübinez pintatü bat, zoñek eretze saintiena berhezten baitzian Elizaren gañelatik.

G: Beloaren hauste hark zer zeñharatzen zian?

I: Zelia, zoin baita egiazko lekhü saintia, zointan baitago Jinkoa bere handitarzünareki, ideki zaiküla Jesüs Kristen hilziaz.

G: Zergatik Jinkoak mirakülü hoiek oro egin dütü bere semiaren hil orenian?

I: Amorekatik güziak jakile izan litian jüdien kontre.

G: Eta gure kontre ere jakile izateko?

I: Bai Jesüsen hilzetik gozo idokiten ezpadügü.

G: Hontarik gozo hartü zienek zer egin zien?

I: Bere bulharrer kolpü emaitetz zoatzan, eta oihüz: haur egiaz Jinkoaren semia zen.

G: Noiz gihaurtan sendimentü hoiek piztü behar dütügü?

I: Kürütxiaren adoratzera jitian.

G: Zergatik?

I: Zeren ordian bat bederak ezagützen baitü Jinkoaren egiazko seme bakhoitza dela, kürüt-xian itzatü izan dena.

G: Ezta beraz kürütxiaren materia adoratzen?

I: Jinkoari eztatsala.

G: Nori doa adorazione hori?

I: Jesüs Krist Jinko biziaren semiari.

G: Hori nola hartzen düzü?

I: Jondane Paulek dioan bezala, Jesüs-Kristen kürüt-xian ezarten diala bere gloria; erran nahi dü hura Jesüs-Krist krüzifikatian ezarten diala.

G: Gure salbazalia hil zenian, zer egin zerien?

I: Soldado batek iskerreko saihetsa igaran zerion lanza batez, eta hain sarri odol eta hur hantik elkhiten ikhusi zerien.

G: Jesüs Kristen saihetsetik elkhi diren odol eta hur haiek zer zeñharatzen die?

I: Batheyia: zointan haren Eliza bere salbazaliaren odolian ükhüzi baita, eta hur saintü bate-tan.

G: Jesüs Krist nola ehortzi zen?

I: Hil zen egüneko ülhünzian, Josef Arimatia aitürünsemiak, eta Nikodeme Farisien Jinkoaren beldürti zenak kürützetik eraitsirik, mihise eder batez estalirik ohoratüki ehortzi zien, eta hura ürrin hon batzieki, harriz egin hobi berri batetan ezari.

G: Neskenegün saintian zer egiten da Elizan?

I: Bazkozko xirioaren zeremonia saintia; eta Batheyüko huren benedikziona; zoin zeremoniak oro misterioz bethe baitira.

G: Beste ordüz noiz egiten ziren?

I: Neskenegün gaian, zointan Jesüs-Krist hobi-tik elkhi baitzen.

G: Bazkozko xirioak zer zeñharatzen dü?

I: Jesüs-Krist arrapiztiak mündiala ekharten dütian argia eta boztarioa.

G: Zergatik batheyüko hura benedikatzen da?

I: Erakusteko zonbat berthütez bethe den.

G: Aste honen onsa igaraiteko, zer egin behar dügü?

I: 1. Hobeki barurtü; 2. bereberago bizi; 3. kofesa ahalik sarriena; 4. joan Tenebroak deitzen diren hirur egünetako ofizio saintietara; 5.

Ostirale Saintian kürütxiaren adoratzera, eta gure salbazaliaren zauriak sendi, zerbait soferitzen dügüla; 6. gaiza hoioren ororen egiteko Elizaren gogoan, bethi gihaurtan igaran pasioniaren misterioak hirur egün hoietan, eta othoitz ondolan, dakianak irakurt zerbait saintürük.

HAMIRURGARREN KAPITÜLIA

Bazko besta saintietako

G: Egün zoin besta dügü elizan?

I: Besta orotako handiena, zoin deitzen baitügü Bazko, eta zoñek hanbat merexi baitü, non bihar eta etzi orano begiratzen baita, eta bestordüz zortzi egün iraiten beitzian.

G: Elizak zer misterio ohoratzen dü egün saintü haietan?

I: Jesüs-Krist gure Jaunaren hiletarik pitzia.

G: Zer erran nahi dü hiletarik pitziak?

I: Haren arima eta korpitzaren berriz algarganatzia, zoin herioak berhezi baitzütian.

G: Nork ikhusi dü Jesüs-Krist arrapiztüririk?

I: Emazte saintiek, bere apostoliek eta bostetan ehün beno haboro hartan sinheste hartü zienek.

G: Nola borogatü zerien bere arrapitzia?

I: Heki jan zian, eta elhestatü zen bere korpi-tza honki erazi, eta hen eskiak bere zaurietan ezar erazi zeritzen.

G: Allelüya hitz honek zer erran nahi dü, zoin hain ardüra egün saintü hontan erraiten baita, eta ondoko Jinkoaren zerbütxieta?

I: Dio Jinkoaren direla laidorioak, eta hura zen alageranziazko oihü bat Jinkoaren Popüliaren artian.

G: Zergatik beraz hain ardüra arrerraiten da?

I: Boztario zeñharetan.

G: Eta zergatik tenpora hontan Jinkoa züti othoitzen da?

I: Alageranzia ere zeñharetan, eta Jesüs Krist hiletarik, zütitü dela.

G: Zergatik besta haur, eta Bazkoko tenpora güzia hanbat alageranziareki ohoratzen dira?

I: Zeren Jesüs-Krist hontan ageri baita goithü-rik herioa eta bekhatia.

G: Zergatik herioa?

I: Zeren bizi baita, eta gehiago ezpaitaite hil.

G: Zergatik bekhatia?

I: Zeren garhaitzen baitü herioa zoin bekhatiak jin erazi baitzian.

G: Bazko etzena jüdio popüliaren besta bat?

I: Bai; hura zen besta bat, zointan Jinkoaren popüliaren Ejiptarik elkhitia eta solthüra ohoratzzen baitzien.

G: Bazko hura zertyan üdüri da guria?

I: Zeren Jesüs-Kristek arrapiztürük begiratzen baikütü hilze bethierekotik eta Ifernütik.

G: Bazko hitz honek zer erran nahi dü?

I: Dio Igaraitia.

G: Zer zeñharatzen derikü igaraite horrek?

I: Hala nola Jesüs-Krist heriotik biziala igaran baita, berhala bekhatütik graziala igaren behar dügüla.

G: Diozünian, Jesüs-Krist arrapiztürük eztela hilzen gehiago, zer hortik idoki nahi düzü?

I: Eztügüla haboro bekhatürük egin behar.

G: Nola beraz ihork ezagütüren dü Bazko besta hontan egiazki arrapiztü denez Jesüs-Kristeki?

I: Hastio eta üzten badütü ez solamens bekhatiak oro, bena bai orano hetara erortokiak, eta lagün gaistoak.

G: Nola orano?

I: Zelüko gaizer jarraikiten bada, eta ezdeusen edükiten aldepekoak oro, handikeriak, soberra agertü nahiak, plazerak; azkenekoz Jinkoaren gaizetan gozo hartzen badü.

G: Jinkoaren gaizetan gozo hartzia zer da?

I: Debozioniaren, othoitziazen, parropiako zerbütüxü saintiazen, predikiaren, eta kateximaren maithatzia.

G: Bazkoren tenpora güzia zer sendimentütan igaran behar dügü?

I: Alageranzia espiritual batetan.

G: Nola?

I: Gozo hartüz bekhatien parkamentian, eta ügürükiten dügüla, Jesüs-Krist bezala arrapiztüren girela.

G: Jesüs-Krist bezala arrapiztiak zer erran nahi dü?

I: Haren glorian bizitzia arima eta korpitzian, parte hartzen badügü haren penetan.

HAMALAUARGARREN KAPITÜLIA

Saint Marken; eta Letheriñen aitzineko igantetan orhit, errege Dabitek othoitz handiak egin zütiala popüliarentako, üzürriak hil eraziten zütianian; Jinkoari galthoz hura bera gal erazi lezan, 2. Reg. 24. v.14. 15. &c. Eta Dabitek orano hoñez popülü güziareki ihes egin ziala Absalonis, eta Jinkoaren azotiaren pian jarri

1. ARTIKÜLIA

G: Zer egiten da elizan Saint Markez eta Letheriñen hirur egünetan?

I: Prozesione, eta othoitz handiak egiten dira, zion deitzen baitira letheriñak.

G: Zer erran nahi dü Letheriña hitz honek?

I: Dio othoitziak, eta gomendiak.

G: Beraz leteriña hoiek zer dira?

I: Orok Jinkoari egiten deritzen othoitziak popüliari begiratzeko haren khexüeritik, eta honi galthatzeko, benedika ditzan lürreko frütü aitzinatzen hasi direnak.

G: Zergatik bi gaiza horik algarganutzen dütüzü?

I: Zeren gosia, agorreria, eta hilzia jentetan eta aberetan algarri ardüra jarraikiten direnak, baitira Jinkoaren azotiak.

G: Amatikatü behar dügia Jinkoaren khexueria?

I: Bai, eskandaloak emendatzen direnaz geroz: nork bere eretzian gaizki sobera egiten; eta Jinkoaren maniak oro ostiko petan erabilten.

G: Prozesionek nola ematen die Jinkoaren khexueria?

I: Ogenen dolia, eta penitenzia ager erazite-nago dütielakoz, kharrika orotara eta kanpoetara ihur doela, oihü egitera bezala, egizie penitenzia, eta Jinkoari parkamentü eska zakitzoie.

G: Zergatik goatza elizetarik elizetara?

I: Orotan artekari saintiak ediren nahiz.

G: Zer egiten da letheriñetan?

I: Jinkoaren ematzeko zerbütxia ahal dakigün güzia.

2. ARTIKÜLIA

Letheriñak zer diren

G: Zergatik hasten dira letheriñak?

I: Orok algarreki galthatzen diela Jinko Aita, Seme eta Espiritü Sainiaren miseriordia: hori dioie hain ardüra erraiten diren hitz hoiek: Kirie Eleison, Christe eleison. Kirie eleison: Grekez: o Jauna egigüzü mertxede! O Krist egigüzü mertxede! O Jauna egigüzü mertxede.

G: Gero zer erraiten da?

I: Bereber Jesüs Kristi hersatzen gira, eranzün erazi behar gütianari bezala.

G: Zer diotsogü?

I: *Christe audi nos, Christe exaudi nos.* Dio Krist beha zakizkü; Krist emagüzü.

G: Eta gero?

I: Deitzen dütügü berheziki Jinkoatan diren hirur personak, Aita, Semia, eta Espiritü Sainia,

zoin baita Jinko bakoitz bat: diotsogüla, *Miserere nobis*. Egigüzü mertxede.

G: Letheriñen aitzinatxian zer diogü?

I: Ama Birjinaren, aingürü, patriarka, profeta, apostolü, martir, doktor, apezküpü, konfesor, apez, diakre, fraide, ermita, birjina, alhargün dohatsü, azkenekoz saintü eta santa güzien othoitzer gomendatzen gira.

G: Zergatik?

I: Jinkoaren adiskide, eta Paradüxian diren ororen, gureki othoitzetan sar eraziteko.

G: Zer erraiten deriegü?

I: *Ora pro nobis*. Othoi egizie guretako.

G: Gero zer diogü?

I: Arrützültzen gira Jesüs Krist Jauna gana, zoin othoitzen baitügü, gure salbatzeko egin dütxianez oroz, begira gitzan gaitz güzietarik, güziz bekhatütik.

G: Zer diogü Jesüs-Kristi?

I: *Libera nos Domine*. Jauna begira gitzatzü.

G: Eta gero?

I: Elizako jabiak oro, eta Jinkoaren populü güzia bakian, eta ditxa honian bizi ditian othoitzten dügü.

G: Popüliak zer ihardesten dü?

I: O Jinkoa enzün gitzatzü, othoiez gautzü, *Te rogamus audi nos.*

G: Zer dioie, azkenzian hiruretan *Agnus Dei* erraiten dütügünek?

I: Hozie othoitzen dügü Jesüs Krist Jinkoaren axuri mündiaren bekhatien xahazalea, behar dütügünak eman ditzagün, eta ogenak parka.

G: Othoitz haur nola ürhrnzen da?

I: Hatsarrian bezala, Jinkoari miserikordia galdegitez.

G: Horik direia oro?

I: Ez. Apezak popülü güziaren izenian hitza hartzen dü, eta erraiten Pater noster: gure Aita &c.

G: Zer dio gero?

I: Jinkoaren othoitzeko ürgatz gitzan, erranik psalmü bat: apezak berriz Elizako behar ororen gomendiak egiten deritzo: eta popüliak ihardesten derio.

G: Eta azkenekoz?

I: Apezak Jesüs-Kristen izenian, Jinkoari bere popülü güziaren galthoak eskenzen deritzo

hanitz othoitzez, zoin ürhenzen baitütü gomen-
datzen deritzola biziak eta hilak.

3. igantian

Leteriñen bijiliaz, eta gañelatikoez

G: Zergatik eztügü jaten aragirik hirur letheri-
ñetako egünez?

I: Othoitz ari girela, gure korpitzen hezteko.

G: Zergatik eztütügü osoki barurtzen?

I: Etzelakoz nozpait barur egiten Bazko ten-
pora, alageranziazko tenpora zelakoz.

G: Elizak zer erakasten derikü hain handi
diren othoitz hoiez?

I: Egiazko othoitzaren espiritia.

G: Othoitz hoiek aspaldikoak direia?

I: Bai zahar dira, eta popülia saldoz hetan
zabilan, lana ützirik hetara helzeko.

G: Zergatik beraz oraiko kristiek hain herabe
die ibiltera letheriña eta prozesione penazko
hoietara?

I: Deboziona arras hoztū zaielakoz.

G: Zergatik letheriñak egiten dira Salvatore bestaren aitzinexian?

I: Jesüs-Krist Zelialat igaiten dela, üdüri da Elizak bere behar güziak gomendatü nahi deritzola, zren jenten artekaria baita Jinkoa ganako.

HAMABOSTGARREN KAPITÜLIA

Salbatozez

G: Zer besta dügü egüna?

I: Salbatore besta diot Jesüs-Krist gure Jauna Zelialat igan den egüna.

G: Jesüs-Krist etzena Zelian?

I: Bai han zen Jinko bezala Aita bethierekoa-reki, bena Zelialat igan da gizon bezala korpitz eta arimatan.

G: Nola?

I: Beraren indarraz.

G: Zer sinhesten düzü dela Zelia?

I: Dohatsien egongia.

G: Zergatik Jesüs-Krist hara igan da?

I: Hasteko gozaten bere Erresümaren.

G: Zergatik orano?

I: Gure lekhiaren han adelatzeke, eta gure abokatü izateke.

G: Jesüs-Krist noiz igan da Zelialat?

I: Arrapiztü zenetik berrogei egünen ondoan.

G: Zergatik berrogei egün hurak ügürüki zütian?

I: Hanitz aldiz bere diszipülier agertüz segürtatü nahi baitzütian, egiazki arrapiztü zela.

G: Ütsartetan non zen Jesüs?

I: Ezta sori horren galthatzia, zeren Jinkoak ezpaiterikü ikhasi nahi ükhen.

G: Zelialat igan zen egünian zer egin zian?

I: Bere diszipülieki jan; lüzaz heki minzatü zen hurak Bethanialat eroan zütian, eta Olibetako mendiala, nontik Zelialat igan baitzen, hurak eskiak goratürük benedikatü zütianian.

G: Zer heltü zen ordian?

I: Hurak benedikatzen zütiala, emeki igan zen so zauskola bere diszipüliak, odei batek hen begier estal artio.

G: Eta haiek zer ikhusi zien?

I: Orano gora so zaudiala, bi aingürü xuriz estalirik agertü zaitzen.

G: Badakizia zer erran zerien aingürü haiek?

I: Etzela deusi gehiago sogiteko; eta Jesüs egün batez agerriz Zelütik jinen zela, harat igan zen bezala.

G: Gero diszipüliek zer egin zien?

I: Jesüs-Kristek manatü zerien bezala algarreki joan ziren Maria haren ama saintareki; eta ixil emeki ügürüki zien hitz eman zerien Espiritü Saintia.

G: Jesüs-Krist nola dago Zelian?

I: Ohore eta indar handieki, Jinko bere aitaren esküñeko aldian.

G: Horrek zer erran nahi dü?

I: Oro egin ahal ditiroala Zelian, eta lürrian.

G: Misterio honek zer eragin behar derikü?

I: Gure bihotzak Zelialat gora erazi; handitarzünik ez nahi ükhen, Jesüs-Kristek beria ager erazi dirogüno.

HAMASEIGARREN KAPITÜLIA

**Erraiteko Salvatore ondoko igantian,
baita Pentekostez eta honen bestetan**

1. ARTIKÜLIA

Espiritü Sainiaren jaitstiaz

G: Eliza daigün igantian hanbat ohoratzen dian besta zoin da?

I: Pentekoste, zoin baita Espiritü Sainia jaitsi zen egüna.

G: Pentekoste hitz honek zer erran nahi dü?

I: Dio Bazkorik berrogei eta hamargarren egüna, zoin besta jüdiek ere hanitz ohoratzen baitzien.

G: Espiritü Sainia beraz noiz jaitsi zen?

I: Bazkorik berrogei eta hamargarren egü-
nian, igante batez goizanko bederatzü orenen
üngürünian.

G: Jaitste hura nola egin zen?

I: Herots handi Zelütik jiten zen bat enzün zien bat batetan, aize borthitz batena bezala, zoñek bethe baiztian, diszipüliak bildürik zau-dian, etxe güzia.

G: Zer heltü zen gero?

I: Süzko mihi elibat bezala agertzen ikhusi zütien, zoin berhezi baitziren, eta hetarik bat bederatan gañen baratü.

G: Jüdiek zer egin zien?

I: Jüdiek zoin mündüko eretze orotarik bildü-rik baitzaudian Pentekosteren ohoratzeko, Zelü-tik jiten enzün zien azanziala laster egin zien.

G: Zer ediren zien?

I: Apostoliak ediren zütien, zoñek Jinkoaren miragarriak ohoratzen baitzütien, eta bat bede-rak bere anzo minzo zirela enzüten zütian.

G: Apostolier beraz zer heltü zaien?

I: Zelüko sü haren agartziari bihotzak piztü zaitzen eta garrez bethe, orotan erraiteko Jesús-Krist arrapiztü zela.

G: Aitzinetik egin zian herots handi hark zer zeñharatzen zian?

I: Gure arimak Jinkoa maithatü beno lehen, harentako dian larderia saintia zeñharatzen zian.

G: Süzko mihi haiek zer erran nahi zien?

I: Argiz eta garrez bethe ziren apostolien predikiak.

G: Espiritü Sainiak haietzaz zer zioan aitzinetik?

I: Hek mündü güzia argitüren eta gorthüren ziela; zeren bat bederak bere anzo minzatzen enzüten baitzütian apostoliak.

G: Eta hak zer erran nahi zain?

I: Ororen minzatziala Jesüs-Kristen Ebanjelioa predikatü izanen zela.

2. ARTIKÜLIA

Pentekoste, hitzaz, eta berrogei eta hamar egün garren honek zer dioan

G: Jüdiek baziena bere Pentekostia?

I: Bai: baziela lehen erran dügü.

G: Zer zen hura?

I: Bere Bazkoaren berrogei eta hamargarren egüna, zoin hendiki bere artian ohoratzen baitzien.

G: Zer heltü zen hen Bazkoaren berrogei eta hamargarren egünian, noiz Ejiptako erresümatik elkhi baitziren?

I: Egün hartan lege izkiribatia eman zaien Sinai mendin gañen sü eta xilimisten artian.

G: Haur zertan üdüri da kristien Pentekostia?

I: Zeren lege berria egün hontan orori iakin erazi da, Jinkoak ager erazi dian sü berri baten erdian.

G: Guri agertzen zaikün sü berriaren artian, zer da besterik Sinaiko süyan etzenik?

I: Batak emaiten zian lotseria; eta bestiak ematzen gütü, Jinkoa ere maitha eraziten.

G: Jüdioak zer ari ziren Pentekostez?

I: Bere üztako primiziatarik egiten zütien ogiak Jinkoari ohereskatzen zeritzen.

G: Zer deitzen dütüzie primiziak?

I: Lehen frütiak.

G: Eta horrek zer üdüri dü gure Pentekostereki?

I: Zeren Pentekostez, Espiritü Sainiaren jaitsiaz, eta Jondane Petiriren peredikatziaz gure Eliza sortzen berri zenaren primiziak Jinkoari ohereskatü baitzaitzon.

G: Nola hori?

I: Hirur mila jenteren kristitziaz, zoñi hanitz besterik jarraiki baitziren.

3. ARTIKÜLIA

Elizaren hatsarrian Espiritü Saintiak egin dütian miragarriez

G: Elizaren hatsarreko kristiak nola bizi ziren?

I: Ezin saintükiago; eta orok etzien ber bihotz eta arima bat baizik; etzien ere bere artian deus berhezirik.

G: Nola?

I: Bere honak salzen zütien, eta hen balioa apostolien eskietara ekhaten, zoin hoiak bat bederari beharraren arau emaiten baitzeritzen.

G: Lehen kristiek zoin berthüte orano ager eraziten zien?

I: Jesüs Kristen izenaren amorekatik gaitz hanitxen egartian alagera izatia.

G: Jinkoa nola adoratzan eta zerbützatzen zien?

I: Egün oroz bilzen ziren algarreki othoizteko, apostolien predikier behatzeko, eta Eukaristia sakratiaren hartzeko.

G: Orori beraz jente perestü ageri ziren?

I: Bai, bethi elizan algarreki Jinkoaren othoizten ikhusten zütien, eta güziek maite.

G: Eta zer ikhusten zien miragarrienik?

I: Apostolietan heltü zen berritarzüna.

G: Zer zen hura?

I: Hain sortha eta jakite gabe ziren gizon elibatek hain goraki Jinkoaren barnia, eta eskritüra saintiak erazagüt litzen.

G: Zer berrikeria orano heltü zen apostolietan?

I: Beldürtiak bihotztoitü ziren, jakile azkar izateko Jesüs Krist arrapiztü zela.

G: Eta bere erranak nola egartzen zütien?

I: Popülü güziaren aitzinian egiten zütien miraküliez.

G: Nola orano?

I: Bere büriak hilzera eta pena orotara eskenzen zütien, goraki egarteko Jesüs-Krist arrapiztüririk ikhusi, enzün, eta honki ziela.

G: Nork eman zerien indar hura?

I: Espiritü Sainiak hen bihotzetan Jinkoaren maitetarzüna piztürük.

4. ARTIKÜLIA

Espiritü Sainiaren bethi Elizari jarraitiaz

G: Espiritü Sainiak Eliza ezta ürgatzi bere hatsarrian baizik?

I: Ondoko zeküría orotan bardin egarten dü.

G: Zertan güziz Espiritü Sainiaren lana ageri da Elizan?

I: Eman derion indarrian, deusek hura garhait eztiroan.

G: Elizak zertan indar hori erakutsi dü?

I: Hirur ehün urthez emeki bere gaizki egilen egartian.

G: Elizaren indarra ezteia beste borogütan ageri?

I: Bai, haur gorazki ageri da hanbat heresiaren goitzian.

G: Zer deitzen dütüzü heresiak?

I: Jakite gaistoak, zointan ihor Jinkoaz erranari beno lehen, jarraikiten baita bere ürüpenari, haur Elizak kondemnatürik ere.

G: Espiritü Sainiak Eliza nola ürgazten dü orano?

I: Xahüki hitz egien, eta saintütarzünaren espiritiaren haratn bethi irain eraziz hanbat gaizki egileren artian.

G: Gaizki bizi direnen gaztigatzeko, zer egin behar da?

I: Ahalaz onsa bizi Elizaren hatsarrekoak bezala; emeki egar gaitzak; ber bihotza eta arima ükhen orok; iraiziz gure artetik bilhaka eta etsaigoa güziak.

G: Elizak bethi irañen dia?

I: Bai: eta Jesüs Kristen hitzaren arau, ez tie hura goithüren lfernüko borthek.

G: Zer dira lfernüko borthak?

I: lferniaren indarra; eta honek dio tiran gais-toen borthitzarzünek ez heresiek, ez ere itxuski bizi direnek, zombait bereberrek, ez eta Elizako zerbützariek, ez tiela haur jagoitik eragotziren.

G: Horiegatik orogatik Eliza bethi egiati eta santa izanen deia?

I: Bai zinez.

G: Nola bethi egiati?

I: Zeren Jinkoak erran derizkün egiak bethi erakatsiren baiterizkü.

G: Nola bethi sainta?

I: Zeren bere hitz ssaintiez bethi sorthüren baitütü saintiak batarzün dianian.

G: Nork egiten dü mirakülü hori?

I: Haur pizten dian Espiritü Sainiak.

5. ARTIKÜLIA

Fediaren erakuste bat Espiritü Sainiaren eretzian, eta Elizan bethi bizi beharra

G: Espiritü Sainiaz eta Elizaz gañe hontan erran dütüzünak sinhesten dütüzia zinez?

I: Bai, bihotz osoz sinhesten düt Espiritü Sainian; Eliza sainta katolika; eta saintien parteliant izatia.

G: Espiritü Sainia Jinko deia?

I: Bai, Aitareki eta Semiareki, Espiritü Sainia ber Jinko bat da.

G: Nork igorri dü egün?

I: Aitak, eta Semiak.

G: Zergatik diozü Aita eta Semiak haur igorri diela?

I: Zeren bietarik jiten bada.

G: Zergatik Espiritü Saintiaren landan, ezarten düzü Eliza?

I: Erakusteko, Elizaren ahala, saintütarzüna, eta indar güziak jiten direla Espiritü Saintia ganik.

G: Apostolietan nozpait bezala, Espiritü Saintia egiazko arima honetan dagoa?

I: Bai, hura dago jente perestietan, hoiek oro dira Espiritü Saintiaren egongia.

G: Badagoa ere Espiritü Saintia hen korpitzetan?

I: Bai.

G: Hoiek zer zor derie?

I: Ez theyützia Jinkoaren egongiaren.

G: Jinkoaren egongia hori, zoin baikira gihaur, nola theyützen da?

I: Bekhatiaz.

G: Zoin bekhatüz gehiago?

I: Aragiaren likhisdüraz.

G: Zergatik?

I: Arima eta korpitza algarreki theyützen dütialakoz.

HAMAZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Trinitatiaren bestako

G: Egün zoin besta ohoratzen dügü?

I: Trinitate saintiarena.

G: Zer da Trinitate saintia?

I: Jinko bakhoitz bat hirur bereber diren personetan, Aita, Semia, eta Espiritü Saintia.

G: Nola ohora dirogü Trinitate saintia?

I: Maitetarzünez bat egiten girela algarreki, Aita, Semia, eta Espiritü Saintia izatez bat diren bezala.

Katexima honi emenda ezazü Trinitatiaren misterioaz errana lehen partian, bigarren kapitülian.

HAMAZORTZIGARREN KAPITÜLIA

Besta berriz Jesüs Jaunaren korpitz saintiaren ohoretan

Heben orhit, nola Dabid erregiak apezeki, lebiteki, eta populü güziareki ohore handitan, Jinkoaren arkha eroaiten zian Obededomen etxera; gero berhala hantik Sioneko mendi saintiala, amorekatik hura egon ladin Dabid berak egin zerion Tabernaklian. 2. Reg. c. 6. Parapilo. c. 13.

G: Daigün ostegünian zoin besta ohoratzen dügü?

I: Althareko sakramentü saintiarena.

G: Zergatik Elizak prozesione hain ohoratü bat manatü dü egün hortan?

I: Bi arrazu gehienegatik.

G: Zoin da lehena?

I: Jesüs gure Jaunari eskerren emaiteko, zeren apairü Jinkoaz egin bat, eta hain sakrifizio saintü bat bethiko eman baiterikü.

G: Zoin da bigarrena?

I: Ohoratzeko Jesüs-Kristek bere Elizari eman derion indar handiaren, sakramentü saintü honen etsaien goitzeko.

G: Egün hortako prozesionian nola ediren behar da?

I: Espiritü bildü bateki, begiak behera so, tortxo bat eskian, Jesüs-Kristi egün hortan emaiten zaion ohoiaren zeñharetan, eta hain honki handi egin derikünaren orhitzarretan.

G: Hain honki handi baten Jesüs gure Jaunari ezagütziaren emaiteko, aski deia egün hortako prozesionala, eta zerbütüxü saintiala joaitia?

I: Ez; bena orano zortzi erriak diraiano, ahalaz Meza saintia enzün behar liate; eta egünian behin gütierna haren adoratzera joan elizala.

G: Zer gozo hartü behar da besta hortarik?

I: Misterio hori sinhets osoki, eta federeki erran ardüra, Jesüs-Krist ene Jauna sinhesten dizüt azkarki, zure korpitz eta arimareki zirela althareko sakramentü saintian.

G: Zer egin behar zaio gehiago?

I: Dohain hain handi eman derikünaren hari eskerrak eman, eta haren aitzinian egon peretxü berhezi bateki.

HEREN PARTIA

**Andre Dana Mariaren,
eta hanitz saintüren bestetako.
Besta hoiiez jeneralki**

Erretorek urtheko laur tenporakal behin, haurrer katexima haur erran erazi behar derie, onsa ezagüt ezen, bestak zertako diren.

G: Saintien bestak zer deitzen dütügü?

I: Jinkoari ohereskatü diren egünak saintien orhitzarretan.

G: Zoin egünez hoiien orhitzarria egiten dügü?

I: Hen hil egünareki haboroetan.

G: Zergatik beraz, Elizak dioan bezala, hura deitzen die hen sor egüna?

I: Zeren hen sortze egiazkoa baita, Zelian sortzia, eta bethi dohatsü izateko.

G: Elizak zergatik manatü dütü honlako bestak?

I: Jinkoaren ohratzeko bere dohatsietan.

G: Nola?

I: Zeren jinkoak hurak saintü eta dohatsü egin baitütü.

G: Elizak beraz zer gogo dü, dohatsiez orhitzeko manatü dütian bestetan?

I: Her grazia eta gloria eman deritzenez, eskerren Jinkoari ohereskatzia.

G: Zer da dohatsien gloria?

I: Jinkoaren gloria bera, zoin hetara hedatzen baita.

G: Dohatsien besten begiratzetik zer gozo jiten zaikü?

I: Biga handirik.

G: Errazü lehena.

I: Dohatsien orhitzarriaren ohoratzian, her jarraikitera piztü gira.

G: Eta bigarrena?

I: Bere othoitzez ürgazten gütie.

G: Elizak zergatik debozione berhezi bateki andre Dana Mariaren bestak ohoratzen dütü?

I: Zeren honek merexi berhezi bat baitü, eta ihork bestek eztütükian dohañak.

G: Zoin da hetarik handiena?

I: Jinkoaren ama izatia.

G: Horrek zer ditxa derio?

I: Trinitate saintü güziareki algarganatze berhezi bat.

G: Nola Aita bethierekoareki?

I: Semiaz, zoin arteko baitie.

G: Nola Semiareki?

I: Honen ama delakoz.

G: Nola Espiritü Saintiareki?

I: Hargana jin delakoz, haren odol ezinago xahütik Jesüs-Kristen korpitzaren egiteko.

G: Zer beraz sinhetsi behar dügü Birjina honez?

I: Jinkoak haur graziaz bethe diala, bere Semiaren ama egin dianian.

G: Eta zer orano?

I: Haur adelatü diala, haren egongia merexitü baten izateko.

G: Honen othoitzez eztütüzia egürükiteko grazia handiak?

I: Bai: Jinkoak haur haitatü dianaz geroz, honzaz graziaren egiliaren guri emaiteko.

**ANDRE DANA MARIAREN
BESTA SAINTIEZ**

LEHEN KAPITÜLIA

Haren konzepzioniaz, zoin baita Abentüko zortzigarren egünian

G: Egün zer besta dügü?

I: Andre Dana Mariaren Konzepzione miragarria. const. Sixti 4. cum praeexcelsa. lib. 4. extravag. de reliq. & ven. ss.

G: Zergatik miragarria deitzen düzü?

I: Zeren Jinkoak mirakülüz, Joakim eta Anna haren aita eta ama zahar dohatsiereman eta sorerazi baitzerien.

G: Elizako jakinsiek zer sinheste die andre Dana Mariaren konzepzionen gañen?

I: Hura xahü izan dela grazia berhezi batez, diot thaka eta bekhatü orijinala gabe.

G: Zer arrazu die honen hala erraiteko?

I: Zeren üdüri baitzaie, Jesüs Kristen ohoiak ezin üzten ziala behinere bere ama sainta Deebriaren eskü pian izatera.

G: Bena hala izan ezpada, üdüri da Jesüs-Krist elizatiala haren salbazale?

I: Orobat haur haren salbazale lizate.

G: Nola?

I: Jente güzien gaitz bardinetik haren begiratzü eta bere graziaz aitzindanik Adamen bekhatiarene khozütik gibeltüz.

G: Elizak jüjatü dia, andre Dana Mariaren konzeptionia thaka gabe zela?

I: Ez: aita saintiak erran dü etzela orano gaiza hori xuritü; eta etzela heresia, ez bekhatü mortal, horren ez sinhestia. Const. Sixti 4. gravenimis. ibid. Conc. Trid. ss. 5. Decret. de pec orgi.

G: Hortan zeri sogin behar da?

I: Aita saintiaren zühürtze handiari, eta honen orano gogoia emaitiari, zer sinhetsi izan den hortzaz igaran zekürü güzietan.

G: Zer da beraz segürik gaiza hontan?

I: Elizak üzten diala bat bedera sinhestera, haren konzeptionia thaka gabe izan dela, eta hon dela horren sinhestia.

G: Besta hontan zertzaz gehienki orhitzeko dügü?

I: Gure izate itxusgarriaz, eta Jinkoak mündiari egin derion grazia handiaz, emaitez, Maria, zointarik ükhen baitü bere salbazalia.

BIGARREN KAPITÜLIA

Andre Dana Mariaren sor egünaren.

Bürüilaren 8

G: Egün zoin besta begiratzzen dügü?

I: Andre Dana Mariaren sor egüna.

G: Beste jentiak bezala, haur sorthü deia bek-hatiareki?

I: Ezta hori sinhesteko, ez eta Jinkoak Jondane Johane Batistari beno grazia gütiago egin deriola.

G: Jinkoak Jondane Johane Batistari zoin grazia egin zerion?

I: Santifikatü izatia, bere amaren sabelian zela; eta hori egin zian andre Dana Mariaren hitzak.

G: Hortik zer idokiten düzü?

I: Hark berak eztiala dohain gütiago bat ükhen, bena lehenago handiagorik.

G: Beraz andre Dana Mariaren saintütarzüna nolako zen?

I: Saintütarzün bethe bat; bekhatü güziez baita benialez xahü zenaz geroz: halaz Elizak sinhesten dian bezala. Conc. Trid. ss. 6. Cap. 23.

G: Zer da gorenik Birjina honen berthüteatan?

I: Honek haurzarotik Jinkoari hitz eman zeriona, bere birjinitatia begiratüren ziala.

G: Zertzaz lagünzen zian birjinitate saintia?

I: Othoitzetan, eta bereber bizitziaz.

G: Eta gañelan zerari zen?

I: Honek güziak egiten zütian Jesüs-Kristen ama gei zenak, eta haur bere sabeliala hartü eta egari behar zianak, merexi zian bezala.

G: Hortarik zer ikhasteko dügü?

I: Jinkoaren honkiak onsa geñhatü behar dütügüla, eta biziki adelatü Eukaristian Jesüs-Kristen hartzera.

G: Nork güziz behar dü jarraiki Birjina saintari?

I: Neskatilek eta emaztek, hura emakümiaren ohoria delakoz.

G: Zertan hura üdüri izan behar die?

I: Hura bezala ixil, eme, xahü eta behera izatez.

HEREN KAPITÜLIA

Andre Dana Mariaren Anonziatoriaren.

Martxoaren 25.

**Aitzineko igantian erran behar da,
baita bestan ere**

G: Zoin besta dügü daigün egün?

I: Gabriel aingürü dohatsiak Maria Birjina saintari berria eman zerionarena, haur Jinkoaren ama zatiala.

G: Zergatik haur dülüratü zen aingüriaren berri honen enzütian?

I: Zeren honek ezagützen baitzian, etziala merexi hain ohore handi bat.

G: Zergatik orano?

I: Birjina egiazko bat bethi erreus da, zerbait gaiza goraren ikhustian eta enzütian.

G: Birjina saintak zoin berthüte ager erazi zütian misterio hontan?

I: Xahütarzün miragarri bat, gogatü nahi gabez Jesüs-Kristen ama izatiaren ohoriaren ükheitera, beldürrez hala hert lakion bere xahütarzüna.

G: Orano zoin berthüte?

I: Fede eta sinheste oso bat erakutsi, aingü-riari zioionian: zure hitza egin bedi nitan.

G: Zer heltü zen oren hartan?

I: Jinkoaren semia haren sabelian aragista-tzen zen.

G: Zer da aragistatzia?

I: Hartzia gizonaren korpitza bezalako baten, guria bezalako ere arima beteki: eta hitz batez gizonzia.

G: Beraz Jinkoak nahi zian, hura goga ladin gure salbazaliaren gizonziari.

I: Bai.

G: Zergatik?

I: Amorekatik Mariaren sinhestiak, Ebaren sinhetsi gabiaz Jinkoari züzen egin lizon.

G: Ebaren, eta Mariaren artian zer üdüri edi-reiten düzü?

I: Onsa handi bat ageri düzü misterio hontan.

G: Nola?

I: Aingürü gaisto batek therritatü dü Eba, eta aingürü dohatsü batek ohoratü dü Maria.

G: Zer da gehiago?

I: Deebriak therritatürik Eba, honek Jinkoaren debetia hausten dü; eta Mariak hura begiratü aingüria sinhetsirik.

G: Eta zer orano?

I: Ebak Adami ezkenzen derio herioaren frütia, eta Mariak biziaren frütia emaiten derikü.

G: Azkenekoz zer?

I: Ebak hasten dü gure galzia; eta Maria da gure salbamentiaren hatsarria.

G: Hortik zer idoki daite?

I: Hala nola Jesüs-Krist baita Adam berria; berhala Maria dela Eba berria.

G: Eba hitz honek zer erran nahi dü?

I: Bizi ororen ama.

G: Zoin da beraz Eba egiazkoa, eta bizi güzian ama egiazkoa?

I: Birjina dohatsia.

G: Hanitz ügürükiteko dügia honen othoitze-tarik?

I: Bai düda gabe.

G: Egün harganik zer ikhasteko dügü?

I: Jesüs-Kristen errezebitzeko, nola adelatü behar dügün.

G: Zer da hori?

I: Xahütarzüna, eta hümilitatia: milatan lehen hil, eziz gogo theyürik ükhen, Jesüs-Krist hartü behar dügünian, ez eta ondoan.

LAURGARREN KAPITÜLIA

Andre Dana Mariaren Bisitazioren.

Üztailaren 2.

Aitzineko igantian erraiteko

G: Zoin misterioaren orhitzarria da daigün egün?

I: Birjina saintaren, Elisabet bere kosia saintaren maiteki eta hümilitatereki bere etxen ikhus-ten izanarena.

G: Hoiiek biak nola ziren?

I: Elisabet izorra zen Jondane Batistaz; eta Maria Jesüs-Kristez.

G: Ordian zer heltü zen?

I: Maria minzatü bezain sarri, santa Elisabetek sabelian zadükan haurra, boztarioz jauzkatü zen, eta Marian zen Jesüsa adoratü.

G: Santa Elisabetek Mariari zer erran zerion?

I: Birjina saintari oihüz erran zerion: emazte ororen artian onsa dohatsü zira, eta benedikatü düzü zure sabeleko frütia.

G: Eta Mariak; zoñi hain ohore handiak egiten baitzeritzen?

I: Honek erran zian Magnificat kantore sakratia.

G: Hitz gütitan zer dadüka kantore miragarri honek?

I: Mariak Jinkoa hontan gloriáz bethatzen dü, eta bere büria ezdeusen edükiten.

G: Zergatik egün oroz kantore haur erraiten dügü elizan?

I: Espiritü Sainiak egün bihotzetara isuri zian alageranzia saintiaren orhotzarretan.

G: Nola adelatürik erran behar da kantore saintü haur?

I: Boztario handi bateki Jinkoaren handigoez, eta hümilitate barna bateki.

BOSTGARREN KAPITÜLIA

Khanderailüko. Baranthailaren 2.

Aitzineko igantian erran behar da, baita bestan

G: Zoin misterio ohoratzen dügü daigün egün?

I: Andre Dana Mariaren Pürifikazionia, eta Jesüs-Kristen ohereskatzia elizan.

G: Lege zaharrian zer zen pürifikaziariaren zeremonia?

I: Legiak manatü zian, emazte güziak elizala joan litian xahatzera, erdzetik berrogei egünen ondoan, seme egin bazien; eta hirur hogeien ondoan, alhaba bazen.

G: Xahatze hark zer zeñharatzen zian?

I: Adamen bekhatürik landan, gure sortzia theyü eta eta maradikatü zela.

G: Bazena deusere theyürik Jinkoaren semia-
ren sortzian eta Mariaren erdzian?

I: Jinkoari eztatsala.

G: Zergatik beraz Pürifikaziariaren legetik igaran da?

I: Hümilitatez, eta beste emaztiak üdüri izateko, hala egin behar zian.

G: Zergatik hark Jesüs-Krist ohereskatü zian elizan?

I: Zeren legiak nahi baitzian, lehen sorthü haurrak han ohereska litian. Exodi 13.

G: Zergatik?

I: Orhitzeko Egiptan, Jinkoak bere popülia zilhetü zianian, ejipzieneren haur lehen sorthiak oro hil erazi zütiala; eta israeliter bere lehen sorthiak bizirik begiratü.

G: Zer manatü zian gero?

I: Israeliten amek bere lehen haurrak ohereska litzoien, zoin berhala arrerosten baitzütien haren eskietarik, diharü emaiten zerienaz.

G: Pürifikazionian zer sakrifizio egiten zien?

I: Aberatsek axuri bat ohereskatzen zien; hon güti zienek bi urxapal, edo urzüme. Levit. 12.

G: Zergatik Ebanjelioa ezta minzo urxapal eta urzümez baizik?

I: Zeren Josefek eta Mariak, hon gabe zirela-koz, indar güti zienek bezala, bere ohereskiak egiten baitzütien.

G: Hortik zer ikhasteko dügü?

I: Gabeziaren maithatzia, zoñek Jesüs-Kristen etxeakoak, eta hura bera üdüri eraziten baikütü.

G: Zergatik Jesüs-Kristek elizan ohereskatü izan behar zian?

I: Jente güzien berme bezala, hura han eman behar izan da.

G: Ihork ezagütü ziana hura ohereskü hortan?

I: Bai, Jinkoak haren ezagützeko, piztü zütian Simeon zahar dohatsia, eta santa Anna alhargün perestü, profetesa, eta barur egile handia.

G: Haur egün hartan zer ari zen?

I: Jesüs-Krist elizan ohereskatzen ziela haur minzo zen Israeleko popüliaren arrerostia ügürükiten zian ororeki.

G: Eta simeon gizon zahar saintiak zer egin zian?

I: Jesüs Jinkoaren haurra bere besoen artiala hartü zian, eta erran Nunc dimmittis kantoria.

G: Zer dio kantore saintü honek?

I: Zahar dohatsü hark etziala gehiago ansia hizez, ikhusiz geroz mündiaren argia izan behar ziana.

G: Gero zer egin zian?

I: Aitzindanik erran zütian, Jesüs-Kristek egariren zütian gaitzak, eta haren ama saintiak zütükian minak.

G: Zergatik khanderak pizten dira besta hontan?

I: Alageranzia zeñharetan, eta Simeonen erranaz orhitzeko, bai ezi Jesüs argia zatiala, paganoen argitzeko, eta Israelko popüliaren ohoretako.

G: Besta hontan zer ikhasteko da Maria ganik?

I: Jinkoaren legiari onsa jarraikitia, eta honi itzurtzeko ez ibil arrazu bilha.

G: Zer ikhasteko da Jesüs-Krist Jauna ganik?

I: Gihauren hareki aita bethierekoari ohereskatzia, güziz Mezako sakrifizio saintian.

G: Zergatik elizan egün oroz erraiten da Nunc dimmittis kantoria?

I: Simeon gizon perestiaz orhitzeko, eta harganik ikhasteko, eztügüla sobera behar nahi lürreko bizia.

G: Zer beraz nahitzeko dügü?

I: Jesüs-Kristen ükheitia.

SEIGARREN KAPITÜLIA

Zeliala eroan izanaz. Agorrilaren 15.

Aitzineko igantian erran behar da

G: Zoin besta dükegü daigün egün?

I: Birjina saintaren hilzia, eta zelialatzia.

G: Eliza saintak zer kantatzen dü hartzaz?

I: Egün hortan aingüriak beno gorago hura altxatü izan zela, eta Paradüsia oro boztarioz bethe ziala.

G: Hortzaz jakinsü saintiek zer sinheste die?

I: Haur korpitz eta arimatan gloriala igan dela.

G: Zer orano?

I: Hanitz elizatako libürü zaharretan irakurten dügü, egün hortan haur hil delarik, herioak ezin goithü ziala.

G: Nola boroga daite sinheste hori?

I: Zeren Jesüs-Kristek arrapiztü denian, hanitz saintü arrapiztü baitütü, zoin ohorez bereki Zelialat eroan baitütü; eta sinhesteko baita, eztiala gütiago egin bere ama saintarentako.

G: Bena zer sinhesteko da güziz Birjina saintaz?

I: Bere semiaren hitzaren arau, haur hain goratü izan dela, nola bere büria beheratü baitzian berthütez.

G: Zergatik da besta hortako prozesionia?

I: Franziako erregen debozione bat da, luis hamirugarrenak hasia, zointan berak, eta bere erresüma Birjina saintaren gomendü berhezian ezarten baitütie.

G: Horren othoitzetarik hanitz egürükiteko deia?

I: Ihor honez düda daitia.

G: Honek zer galthatzen dü gehienki bere peretxa zaletarik?

I: Haren berthüter jarraiki ditian, güziz haren xahütarzünari eta hümilitatiari.

ZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Andre Dana Mariaren presentatziatz.

Azaroaren 21

G: Eliza saintak zer orhit eraziten derikü Birjina saintaren Presentazionian?

I: Ekhia jaikiten den herritik aspaldian jin zai-kün sinheste hona.

G: Horrek zer dadüka?

I: Maria dohatsia haurzaroan Jinkoari oherskatü izan zaiola, eta eskentü bere Eliza saintan.

G: Züzeneki hori sinhesteko deia?

I: Birjina santa ohoratzen dütien gaizak oro ihiki sinhetsi behar dira fediarri ogen egiten ezpa-derie.

G: Bena zer da segürik?

I: Egiaz Birjina santa haurzarotik berheziki Jinkoari ohereskatü izan zaiola, eta bethi hazi haren hegalpetan.

G: Zertan üdüri zen haur Eliza?

I: Zeren haur baiten Eliza bizi bat, non Jinkoaren semiak egon behar baitzian.

G: Zer ikhasteko dügü besta hontarik?

I: Haurzarotik gure бүrien бethi Jinkoari eskenzia bere Eliza saintan.

G: Nola merexitüren дүгү ohore hori?

I: Othoitziaz, xahütarzünaz, eta zühürtziaz.

LAURGARREN PARTIA

SAINTIEN BESTEN

LEHEN KAPITÜLIA

Jondane Johane Batistaren sortziaz.

**Aitzineko igantian erran behar da,
baita bestan**

G: Zer ohoratzen dügü daigün egün?

I: Jondane Johane Batistaren sortzia.

G: Nor da Jondane Johane Batista?

I: Jesüs-Kristen aitzindaria, profeta eta gizon orotako handiena, Jinkoaren semiaren erraniala.

G: Jesüs-Kristen aitzindari hitz honek zer dio?

I: Popüliaren adelazalia, haren onsa hartzeko, zoin erhiaz ere erakutsi baitü ziola hori düziela.

G: Erran horren merexia zer da?

I: Erakustia, Jesüs-Krist heldü zela; aldiz patriarka eta profetek ezpaitzien hura ikhusi hürrün danik baizik.

G: Honen batheyiak zer zeñharatzen zian?

I: Jesüs-Kristek eman behar zian batheyü hobia zeñharatzen zian; eta hari bidiak adela-tzen zeritzon, penitenziala jenten aholkatziaz.

G: Honen sortziak zer dü bereberik?

I: Grazian sorthü baita.

G: Nola?

I: Zeren santifikatü izan baitzen, bere ama santa Elisabeten sabelian zela, Jesüs-Kristen bere aitzinian ükheitiaz, eta Birjina saintaren minzoala.

G: Honen sortzian zoin mirakülü handiena agertü zen?

I: Zakaria honen aita dohatsiak, zoñek minzoa galdü baitzian, berria hura jin zaion, erraiteko Benedictus kantore saintiaren.

G: Hitz gütitan zer da kantore honen gozoa?

I: Aitzindari saintiaren sortziari, noiz hasten baita agertzen Jesüs-Kristen argia, egüna sortzen dela ikhustian bezala, alageratü behar dügüla.

G: Zergatik?

I: Zeren ekhi egiazko sortzen dena, zoin baita Jesüs-Krist, bere aitzindarian bere argien ager eraziten hasten baita.

G: Jondane Johane Batista nola bizi izan da?

I: Miragarri saintüki; baita penitenzia borthitz izigarri bateki.

G: Zertan ageri da honen saintütarzüna?

I: Eremiala ioan zen egoitera, hirur urthe baizik etziala; eta honek eman dü ermita saintien bizitziaren muldia.

G: Nolako zen honen penitenzia?

I: Etzian iagoitik edan hur baizik; larhoti iatez bizi zen, eta bere korpitza larrü gogor eta bilha-zü garratz batez estalirik zian.

G: Elizak zergtik honen sor egünian hanbat alageranzia erkusten dü?

I: Eztü hortan egiten, aingüriak heltüren zena, aitzindanik erran zianaren bethi irain erazitia baizik.

G: Nola?

I: Gabriel aingüriak honen aita Zakaria saintian aitzindanik erran zerion, güziak alageratüren zirela honen sortziari.

G: Alageranziazko süyak hartako pizten dütieia?

I: Bai.

G: Elizak sü horik pizten dütia?

I: Bai, kristi herri haboroetan, güziz hontan jaun erretorek besta honen bezpera ülhüntzian, prozesioniareki sü ohorezko hori pizten die, elizan kantatzen hasirik ut queant laxis. Haur

ürhentü denian Benedictusen Antienna. Gero Benedictus osoki süyaren aitzinian, gero Dominus vobiscum. Oremus. Deus qui praesentem diem, c. Gero Dominus vobiscum. Benedicamus Domino Deo G. Gero elizalakoan Te Deum, haur ürhentü denian, Elizaren begiratzeko othoitzia bere berseteki.

G: Zoin arrazu gatik sü haur egiten da Elizako debozioniareki?

I: Jondane Johaneren sü holakoetan beste ordüz zonbait lekhütan egiten zütien süperstizio-nen gal eraziteko.

G: Nolako ziren süperstizione hurak?

I: Danzatzia sü horren baranoan; jokhatzia kantore itxusien erraitia, sü gaña belharren egoiztia; egüerdi beno lehen, edo barurik hen bilzia; bere gañen hen ekhartia, urte orotan edükitia; hontako ilhintien edo inkatzen begiratzia.

G: Zer ikhasi behar dügü Jondane Johane Batista ganik?

I: Mündiaren edükitia ezdeusen, et penitenziaren saintütarzünareki algarganatzia.

BIGARREN KAPITÜLIA

**Apostolü, eta Ebanjelista saintiez.
Zoin urthekal hiruretan erran behar
baita apostolien bestetan**

G: Zoin deitzen dütüzie apostoliak?

I: Jesüs-Kristek lehen deithü dütianak, bere Elizako artzain izateko.

G: Zertako deithü izan dira?

I: Jesüs-Krist mirakülien jakile, eta legiaren begiari izateko.

G: Nontik güziz ageri zaikü, hen jakilegoa sin-hetsi behar dügüla?

I: Haur bere odol isuriez segürtatü derikielako.

G: Jinkoaren hitzak nola zeñharatzen derikü apostolien izate ohoratia?

I: Haur zeñharatü da Apokalipsaren hamabi harri hoietan, zointan gañen hiri santa ohatürik baita, diot Eliza, eta zointan gañen izkiribatürik baitziren hamabi apostolien izenak.

G: Zergatik Elizako habiak bezala edüki dira?

I: Zeren Eliza baitago apostolien erranetan gañen.

G: Apostolien erranek nola bethi iraiten die?

I: Batetik bestiala hel eraziten dütiela jaun apezküpiek, zoin baitira apostolien ondokoak.

G: Apostolü haboroez nolaz hain berri güti dakigü?

I: Hen frütiek ager eraziten dütie hen lanak.

G: Zoin dira hen frütiak?

I: Hen predikiek mündü güzia, herri ohiletra-no Ebanjelioaz, eta kristi Elizaz bethe die.

G: Eta zoin dira ebanjelistak?

I: Jesüs-Kristen bizitze eta predikien laur izkiribazaliak.

G: Zoin da lehena?

I: Jondane Matheu apostolia, zoñek gure salbazalia hil zenetik sarri izkiribatü baitzian Jüdeako herrian.

G: Eta bigarrena?

I: Mark saintia Jondane Petiriren seme espirtuala eta diszipülia, zoñek Errümeko hirian izkiribatü baitzian, Jondane Petirik han Eliza ohatü zianian, Jesüs-Krist hil zenetik hamar urtheren üngürünian.

G: Herena zoin da?

I: Lük medezi saintia, Jondane Pauleren lagüna eta diszipülia; zoñek bere Ebanjelioa izkiribatü baitzian, Jesüs-Krist hil zenetik hogeï eta hirur urtheren üngürünian; eta zoñek lehenik haren haurzaroko misterioak ikhasi baiterizkü.

G: Eta laurgarrena?

I: Jondane Johane Jesüs Jaunaz maithatia, zoin lothü baitzen haren bolharrian, apostolier bere korpitz saintia eman zerien aiharian; bethi birjina izana, apostolü, ebanjelista, profeta zoñek bere Ebanjelioa hasten baitü Jinkoaren semaik bethidanik dian sortzetik.

G: Honek bere Ebanjelioa noiz izkiribatü dü?

I: Jesüs-Krist hil zenetik hirur hogeï eta bost urtheren üngürünian, heretiko zonbaiten goitze-ko, zoñek haren jinkotarzüna ükhatzen baitzien.

G: Lük saintiak eztia orano izkiribatü betse libürü bat?

I: Apostoliez eginak izkiribatü dütü, non baitira Elizaren hatsarrian igaranak, eta londane Paul ez eginak.

G: Ebanjelisten izkiribietan, zeri hobeki gogoia emaiteko dügü?

I: Hen emetarzün eta hümilitiari, zoñek hurak ohora eraziten baiterizkie, eta bere erranak sinhets eraziten, espiritia gogor eztiener.

G: Eta zer orano?

I: Hen bardin egiaren erraitiari, algarren berririk etzienian ere.

G: Zertan güziz apostoliak ohoratü behar dütügü?

I: Hümilitatiareki hen izkiribien irakurtez, eta predikier behatzez, zoñek hen erranak argitzen baiterizkie.

G: Zertan orano her iarraikiteko dügü?

I: Iesüs-Kristen amorekatik, gaitz egartian laket izatez.

HIRURGARREN KAPITÜLIA

**Jondane Petiri eta Paule,
apostolien bestako**

G: Zoin besta egün ohoratzen dügü?

I: Jondane Petiri eta Paule apostolien bi prinzena.

G: Hoiien besta zergatik ber egünian begiratzeten da?

I: Zeren hoiiek egün honeki egiaz martir algarreri hil erazi baitzütien; eta hek bere odolaz Errümeko Eliza gorriturik haur ohatü; beste eliza ororen büria izan behar zialakoz.

G: Zergatik hark besten büria izan behar zian?

I: Zeren Jinkoak haitatü baitzian Errümeko hiria mündüko handiena, han Jondane Petiriren jargiaren lanthatzeko, zoin Jesüs-Kristek ororen, gehien ezari baitzian.

G: Zertan dago Errümeko Elizaren gehien-go?

I: Jinkoak haur ezari dü, Eliza güzien ama, eta egiaren begirari handiena izateko.

G: Zertan orano?

I: Beste eliza orok honeki bat bethi izan behar die.

G: Kristi güziek, Aita Sainiari zer zor derie?

I: Obedientzia egiazko bat, haur londane Petiriren ondokoa, eta Eliza güziaren haxia egarten dian büria delakoz.

G: Zer zen londane Paule?

I: Farisien iakinsü bat, hatsarrian Ebanjelioaren etsai gaitz bat, bena gero honen predikari goriena.

G: Zergatik lesüs-Kristek haur mirakülü hain handi batez kristi egin nahi ükhen zian?

I: Hontan ager eraziteko bere graziaren, eta amorekatik orok honen erranak hobeki sinhets litzen.

G: Nork haur egin dü apostolü?

I: lesüs-Krist arrapiztiak.

G: Zertako güziz Jinkoak deitü dü?

I: Ebanjelioaren paganoer erakasteko.

G: Zer izkiribatü dü?

I: Hamalaur letera miragarri.

G: Zer martirioz hil erazi zien?

I: Ebaki zerien büria.

G: Eta londane Petiri?

I: Haur kūrütxiaren itzatü zien; bena bere hil eraziliak othoitü zütian, hoñez, gora ezar lezen; etzialakoz Iesüs-Krist bezala hil merexi.

G: londane Petirik zer izkiribatü dü?

I: Bi letera eder ezinago.

G: Zer ikhasteko dügü apostolü saintü hoietarik?

I: Iesüs-Kristen maithatzia; hil harentako behar bada; eta honen ohoriaren bethi aitzinatzia, iagoitik akhitü gabe.

LAURGARREN KAPITÜLIA

Jondane Esteberen bestako. Abentüko 26

G: Egün zoin besta ohoratzen dügü?

I: Iondane Estebe, kristien lehen martir izan denarena.

G: Zer da martirioaren grazia?

I: Bere odolaz segürtatzia Ebanjelioaren egia-
ren.

G: Eta zer orano?

I: Jesüs-Kristi erakustia haren hitzaren arau hura ahal oroz onsa maite dügüla, baita haren ohoretan gure bizia gal. Ioan. 15. v. 13.

G: Jondane Esteberen ohore berhezia zer da?

I: Jesüsen amorekatik hilzen erakustia hanbat martir saintüri.

G: Hoiek hanitz direia?

I: Bai: eztitake aski onsa izenta: tiran gaistok-
ek hirur ehun urthez kristi perestü orotan hil
erazi dütienak: orano minzatü gabe, geroz ardü-
ra heretikoek, eta fede gabek hil erazi dütienez.

G: Martir hoiien izigarri den saldoan, zeri güziz
gogo hartzeko dügü?

I: Haur gazte eta birjinak erran eztaitian beno gehiago ikhusi izan direla, fedia-aren egarteko heriotze borthitzenetarik igaraiten.

G: Martir hitz honek zer erran nahi dü?

I: Dio iakile.

G: Elizaren gloria zer da beraz?

I: Hanbat iakileren odolak azkartü dian honen fedia.

G: Zer ikhasi behar dügü martir saintietarik?

I: Gure egite honez eta pazenziaz gure fedia-aren borogatzia.

G: Jondane Estebe ganik zer güziz ikhasteko dügü?

I: Gure etsaientako Jinkoari othoitzia.

G: Zer gozo ügürükiteko dügü gure etsaien eginen dütügün othoitzetarik?

I: Hoi- en hontzia: hala nola londane Esteberen othoitzia- k londane Paule bere hil eraziliaren kris- ti hon egitia ardietsi baitzian, harri khaldiz hura erhaiten zienen arropak begiratzen zütian ber orenian. Act. 7.

BOSTGARREN KAPITÜLIA

**Domi Sainthore bestako,
Azaroaren aitzineko igantian erraiteko**

G: Elizak zergatik manatü dütü saintien bestak?

I: Jinkoaren ohoratzeko bere zerbüttxarietan.

G: Nola?

I: Zeren Jinkoak hoiiek saintü, baita dohatsü egin baitütü.

G: Elizak beraz zertako bestak ezari dütü dohatsien orhitzarretan?

I: Jinkoari berari ohore emaiteko, zoin hetara hedatzen baita.

G: Dohatsien besten begiratzetik zer hontar-zün jiten zaikü?

I: Bi gozo handi.

G: Errazü lehena.

I: Saintiez orhitzian, pizten gira hen egiter jarraikitera.

G: Eta bigarrena?

I: Hen othoitzek ürgazten baikütie.

G: Elizak zergatik manatü dü Domi Sainthore, zoin ohoratüren baitügü daigün egün?

I: Arima dohatsü güzientako Jinkoari eskerren emaiteko.

G: Zergatik orano?

I: Gehiago berthütiala gure hel eraziteko, hanbat egite saintü batetan ezagüt eraziten derizküla; eta azkenekoz gure artekarien emendatzeko.

G: Besta haur nolaz urtheko besta handienetarik bat da?

I: Zeren haur baita, Jinkoak berak dohatsü güzien Zelian bethi begiratzen dian bestaren üdüria.

SEIGARREN KAPITÜLIA

**Aitzinekoaren landan ber igantian, edo
Domi Sainthorez erraiteko hilen egünaz.**

Hilez, eta hilen mezez

G: Elizak zergatik manatü dü egün bereber bat, hilen arima hon ororen othoitzeko?

I: Ooren algarreki ürgazteko.

G: Noren behar dügü güziz othoitü?

I: Nork bere askazi, adiskide, eta honkigilen.

G: Noren orano?

I: Othoitz bat ere, edo bereber güti eginen zaienean, Elizak ororen ama hon bezala, hartzen dü arranküra, hen ürgazteko.

G: Hilen Meza zergatik ezta orotan bestiak üdüri?

I: Zeren hoietan hertzen baitira alageranzia zeñharatzen dütien gaizak oro.

G: Zergatik?

I: Zeren Eliza orhitzen baita, bekhatiak herioa mündiala sar erazi diala.

G: Nola?

I: Zeren lehen gizona egin baitzen bizitzeko, eta bekhatiala eroriz, hilzera kondenatü baita.

G: Eliza beraz ezta belzez estalzen, ez eta ülhünki ari kantatzen, lürreko honen galzia gatik?

I: Ez: hori da bekhatiaz dolü hartzeko.

G: Kristiek nola konsolatü behar die hilzian?

I: Ügürükiz, egün batez arrapiztüren direla.

G: Elizak nola erakusten dü ügürükite hori hil ohoretan?

I: Hanbat khanderaren pitziatz.

G: Hoiek orok zer erran nahi die?

I: Biziaren, eta alageranziaren zeñhariak dira.

G: Beraz alageranzia zerbait nahasten da hil ohoretan, eta zerbütüxü saintietan?

I: Bai arrapiztiaren ügürükitiaz.

G: Othoitzek ürgazten dütieia hilak?

I: Bai, eta gehienki althareko sakrifizioak.

G: Zergatik?

I: Zeren han Jesüs-Krist ohereskatzen baita, Jinkoareki gure bakiaren egilia.

ZAZPIGARREN KAPITÜLIA

Urtheko laur tenporez, eta bijiliez

G: Urtheko laur tenporen barurak zergatik manatü dira?

I: Jinkoari ohereskatzeko urtheko saso ororen.

G: Zergatik hirur barur saso kal?

I: Barur bat da urtheko hilebete bat bederaren.

G: Ordenü sakratiak tenpora hoietan emaiten dira?

I: Eliza zerbüttxatzen da orok ohorez barurtzen dien ordü honzaz, ardiesteko graziaren alt-harer eman dakitzen, hoiek merexi dütien zerbüttxari honak.

G: Kristiek orano erran behar dütieia othoitz bereberak, ordenü saintiak onsa har ditian?

I: Bai: haien egiten direnaz geroz, Jinkoa othoitü behar die, hurak benedika ditzan.

G: Zergatik barurtzen dütügü besta handien bezperak?

I: Zeren bizitze hontan penitentzia algargana-tü behar baitügü boztarioareki.

G: Daigün bizitzia nolako date?

I: Alageranzia oso bat, eta besta bethiereko bat.

ZORTZIGARREN KAPITÜLIA

Elizaren sagarazioniaz

G: Elizaz zergatik hain ohoratüki sagaratzen dira?

I: Guri peretxü handi baten emaiteko lekhü saintientako.

G: Zergatik orano?

I: Zeren Eliza harriz eta zurez eginak, egiazko Elizaren, diot dohatsien algarreki egoitiaren üdüri elibat baitira.

G: Nola?

I: Zeren Eliza baita egiazko eretza, non Jinkoa baitago, eta lekhü haur kristiez, harri biziez bezala eginik baita.

G: Urthe kal zergatik berritzen da elizaren sagarazioniaren orhitzarria?

I: Kristien bihotzetan lekhü saintien eta hetan egün oroz egiten diren misterioen peretxiaren berritzeko.

G: Zergatik orano?

I: Amorekatik kristi bat bederak berri dezan egün saintiaren orhitzia, zointan Jinkoari eman izan baitzaio.

G: Zoin egunez Jinkoari eman izan gitzaitzo?

I: Batheyükoan, zointan Aitaren Semiaren, eta Espiritü Sainiaren egongia biziak gerthatü baikira.

G: Egün hareki zer egin behar dügü?

I: Batheyüko hitzemanak berritü arzara zin egin Jinkoatan sinheste oso bat dükegüla; mündüko plazer itzal baizik eztirener ihes eginen dügüla, baita espiritü gaistoaren egiter, eta zekürü nahasi honi.

BEDERATZÜGARREN KAPITÜLIA

Patron saintiez, eta gure aingürü begirariaz

G: Eliza bat bederak zergatik dü patron bat?

I: Kristier berthütiaren mulde baten emaiteko zoñek biziki pizten baitütü hari jarraikitera.

G: Orotan gainti zeri sogin eta jarraiki behar dügü gure patron saintian?

I: Halakoan. Heben katexima erran eraziten zianak nori bere patron saintiaren berthüte berhezi zonbait zeñharatüren deritze, zoin haurrer onsa ikhas erazirik, goza eraziren baiteritze.

G: Eta egia deia Jinkoak nori bere aingürü begirari eman deriküla?

I: Bai: Eskritüra saintiak erakasten derikü aimgüriak igorri zaizküla gure salbatzen ürgaztera, eta badirela ez solamens erresümen, eta herrien, bena bai ere jente bat bederaren begirran ezari direnak.

G: Zer gozo idokiteko dügü egia hontarik?

I: Jinkoaren hontarzünaren ezagütze handi baten ükheitia.

G: Eta zer orano?

I: Kristi güziak onsa ohoratü behar dütügüla, haur txipietrano, zoñek aingüriek bethi Jinkoa ikhusten baitie. Mat. 18.

G: Zer gehiago?

Aingürü saintiaren peretxü handi bat ükhen, zoin gure begiran baitaukü aldirian, eta haur ez erreus bekhatü batez ere.

G: Eta azkenekoz?

I: Erein ardüra othoitz saintiak Jinkoaren aitzinian, eta gomenda gure aingürü honer, hurak plazer dütiennen eroan haren althare bethierekotala, inxensü ürrin honetakoa bezala. Apoc. 8.

ÜRHENZIA

Uste gaberik lerratü balin bazaikü lan hontan orotan hitz bakhoitz bat egiari ogen egin lerionik, hura maradikatzen dügü, zeren ezpaitügü libürü haur egin, ahalaz Jinkoaren ohoriaren goratzeko, eta honen haurren argitzeko baizik. Hartakoz nahi dügü gogo honez behar [...] Ama Eliza [...] Errümekoak [...].

fides vestra anuntiatur in universo mundo, dio londane Paulek hoier izkiribatü derien leteraren lehen kapitülian. Mauleko hirian Apirillaren bigarrenian urthe 1696.

BELAPEIRE, Ofizial